BELLVM PAPALE,

SIVE

CONCORDIA DISCORS

SIXTI QVINTI, ET CLEMENTIS OCTAVI, CIRCA Hieronymianam editionem.

PRETEREA, IN QVIBVSDAM LOCIS grauioribus habetur comparatio vtriúſq; editionis, cum poſtrema & vltima Louanienſium; vbi mirifica induſtria Clementis, & Cardinalium ſuper caſtigatione Bibliorum deputatorum, notas duntaxat marginales Louanienſium in textum aſſumendo, clarè demonſtratur.

N.º 2142

Auctore THOMA IAMES, *Noui Collegij* in alma Academia *Oxonienſi* ſocio, & vtriúſq; Academiæ in Artibus Magiſtro.

Argentum tuum verſum eſt in ſcoriam: vinum tuum mixtum eſt aqua. Iſa.1.v.22.
Auſer rubiginem de argento, & exibit vas puriſſimum. Prou.25.v.4.

LONDINI,
Excudebant *Georgius Biſhop, Radulphus Newberie, & Robertus Barker.*
Anno 600.

1600.J 27.B

REVERENDISSIMO in Deo patri IOANNI Archiepiscopo Cantuariensi, & totius Angliæ Primati, *Thomas Iames* prosperam salutem in hoc seculo, & fœlicitatem perpetuam in futuro, humillimè precatur.

IAm tandem, *Archi-præsul in Deo & coram hominibus reuerendissime, ad perpetuam pontificum Romanorum infamiam, reique tam nefariè captæ perfectæque memoriam, exegi monumentum: quod statuo ad pedes Gamalielis, hoc est, reuerendæ paternitatis tuæ, tuique similium, ad quorum pedes me nutriti & eruditi cum Paulo (sed paulò negligentius) fateor patiorque. Equidem facturum me operæpretium, cum opus hoc (à nullo quod sciam tentatum) primum in manus sumerem, certo credebam: sed vt certior fierem: visum est communicare consilia cum eruditis doctrina, & prouectis ætate: feci, consului, Oxoniæ, Rainaldum, Hollandū, duo luminaria magna illius Academiæ; Londini, Baldgaium, Monfordum, Luidum, stellas lucentes in firmamento huius cœli: quid multa? opus probatur, iudicatur non inutile; immò censetur fructuosum, vtile, necessarium. Quamobrem perrexi multò alacrius in cœpto itinere, nec refrœnari potui, aut volui desideria mea,*

antequam satisfieret expectationi eorum, qui me currentem incitarunt, & quorum monita sequi mihi semper religio fuit, & futura est. En igitur opus multorum nec dierum, nec horarum (nam vnius mensis curriculo acta, transacta sunt omnia, liber scriptus, exscriptúsque:) veruntamen sensi (expertus loquor) in tam paruo opere non paruos labores, & quod legenti erit (vti spero) gratum & iucundum, mihi scribenti fuit laboriosum & molestum. Quid ita? quia necesse fuit ordinem propositum seruanti, quem mihi Sixti arrogantia præscripserat, egregiè ineptire, notando singula mutata, addita, vel detracta, discrepantia in aliqua parte vel particula, vt nullus apex nec apicula in posterum in vlla editione reperiri posset, quæ iuxta eam Sixti ad vnguem non emendaretur. Hinc igitur commotus sum vt scriberem variam ortographiam, varios accentus, puncta varia, quæ minutiæ sunt si ad illas monstrosas discrepantias comparentur, quæ tot tantæque sunt in illorum libris, vt in tantis magistris in Israel ferendæ non sint. Grauis controuersia oritur inter papistas & nos de Hieronymi versione: fuisse Hieronymum linguarum peritissimum constans & recepta est protestantium & papistarum omnium opinio; & certo certius est, Hieronymum pro peritia sua in linguis, edidisse interpretationem Bibliorum omnibus suis numeris absolutam; sed quæ sit ea, aut vbi sit, non conuenit inter nos & papistas, dubitatur adhuc, & adhuc sub iudice lis est. Sed demus vltrò, quod inuitis difficulter extorquebunt, editionem, quam vulgatam dicunt, hanc ipsam esse, quam Hieronymus olim à se scriptam per manus ad posteros transmiserat. esto: Iam cum habeamus aduersarios confitentes varias editiones vulgatas, à Stephano, Hentenio, Louaniensibus, Sixto, & Clemente variis temporibus & variis modis elucubratas, cedo, quæ Biblia valant in tot dissentientibus Bibliorum editionibus pro veris legitimis, authenticis, & indubitatis in omnibus publicis priuatisque disputationibus, lectionibus, prædicationibus, & explanationibus recipienda & tenenda esse. Si Stephani industriam laudant, improbant labores Hentenij, Si Hentenium probant, irriti sunt labores

Sixtus in Præfatione.

bores Louanienſium: Si Louanienſes diligentes fuerunt (& fuerunt certè) quid opus fuit gemina induſtria Sixti? Sid hìc, dicet fortaſſe aliquis, explodatur Stephanus, iaceat Hentenius, frigeant Louanienſes, at Sixtus audiendus eſt quia papa, & quia papa audiendus tanquam oraculum; labi, errare, decipi humanum eſt; at papa humanum nihil ad ſe pertinere putat, deus eſt, errare non poteſt, in cauſa fidei nec fallit nec fallitur: ac ſanè ſi quis attenderet ſuperba & portentoſa verba Sixti in præfatione, facilè animum induceret ſuum vt crederet, à nato Adamo ad infantem iam editum, Solem non vidiſſe ſcientiorem, præ quo omnes pontifices qui ſunt, fuerunt, aut futuri ſunt ſorderent: ſed hæc verba ſunt & verba tantùm, dicit ſed nihil probat. Similes ſunt Lutheri diſcipuli omnes, ait Bellarmius, è quorum libris ſi iactationes, mendacia, ſcommata, maledicta, conuitia tollerentur, ex maximis voluminibus vix libelli perexigui effici poſſent: videat Bellarminus vtrum in Sixtum eiuſque ſequaces non recidat quod dicit. Item illud eodem loco; de hæreſiarchis plura dici poſſent, ſed vnum eſt vitium omnibus commune ſuperbia. Sed ad reprimendum ſuperbiam, & retundendum blaſphemiam huius Sixti, ſupræ Deum & omne quod vocatur deus: ſe exaltantis, non opus eſt aliunde accerſito auxilio à Caluiniſtis, Lutheranis, aut Zuinglianis (ſic enim per opprobrium pios appellant) ſatis erit ſupérq; omnibus factum, credo, ſi papam cum papa, Sixtum cum Clemente, Quintum cum Octauo, ignorantiam cum ſcientia: tenebras cum luce, antiquitatem errorum cum nouitate veritatis contendere faciam. Liquebit enim ex odio huius comparationis (nam comparationes omnes ſunt odioſæ) quàm diſpar & diſſimilis ſit ratio Sixti & Clementis; ait Clemens, negat Sixtus: ait Sixtus, negat Clemens. o ridendam diſcrepantiam, & traſſam ſtultitiam pontificum Romanorum! miſeret me illorum, ſed fortaſſe ſtultos nos putarunt cum iſta ſcriberent; at multò ſtultiores illi qui eodem ſpiritu, hoc eſt, ſecundum pſeudocatholicos Apoſtolico, diuino; reuera fanatico, impio, diabolico, ſpirant calidum frigidum, verum falſum: ſed magna eſt veritas & prævalebit. Elucubrauit

Bellar. cõtr. 4. tom. 1. p. 328.

Pag. 325.

Sixti Biblia edita sunt ann. Dom. 1590. Clemens emēdauit & edidit anno Dom. 1592. in folio, & 1593. in quatuor.

ante annos plus septem Biblia sua perpetuò valitura Sixtus Quintus, pontifex optimus maximus: secundo post anno Clemens procudit nouam editionem Bibliorum vsq; adeo contrariam priori, vt non cognoscas eandem esse: & tamen vtráque recipienda & tenenda est. vtri creditis? confidentissimus de Bibliis suis Sixtus, metuens sibi de suis Clemens, arrogans hic, modestus ille, sed duntaxat modestus; mendax hic & ille: pro Sixto faciunt * *Louanienses, Stephanus bona ex parte, Hentenius, & quotquot editiones receptæ sunt in ecclesia Romana per spatium multorum annorum: pro Clemente nuda veritas Hebraica, Chaldaica, Græca. Apage igitur Sixte cum inueteratis & obsoletis erroribus; ad emendatiorem Clementis confuge papista, tanquam ad portum & columnam veritatis hortante Iesuita. quod si impetrare poterit Antonius Possevinus à moderno papa (quemadmodum gratiosus est & multùm potest apud eundem) vt pergere velit sanctitatis eius (si liberum beatitudini eius tempus à negotijs grauioribus concedatur) in emendando & conferendo Biblia cum originalibus linguis in quibus scripta sunt, hoc est, cum Græco fonte & Hebraica veritate, nihil veritas hœderam Ionæ, aut verba Hieronymi de multa non mutando ad offensionem populi vitandam, magnam inibit apud omnes bonos gratiam tum ipse Clemens, tum etiam alij studiosi veritatis vera dicentem scribentemque cupidissimè sequentur. Interim velim & rogo, Apostolo monente, vt omnia probent & quod bonum est, teneant. ita veritas eò aliquando vnde vi deiecta est, restituta gloriosè triumphabit de inimicis suis, & tum demum vera erit alioqui insulsa & ridenda eorum gloriatio*; Non sunt editiones nostræ vt editiones illorum & inimici nostri sunt iudices.

* Secus accidit in noto Testamento.

Ant. Possevinus Bib. selectæ, l. 2. c. 8.

Hieron. ep ad Suniam & Fretellā. Præfat. euāgel. ad Damasum.

Bellar. 1. con. Gen. pag. 170.

(**)

SIXTVS EPISCOPVS

SERVVS SERVORVM DEI

AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

ETERNVS ille cœleſtium, terreſtriumque rerum omnium conditor ac moderator Deus, Eccleſiam ſanctam veluti deliciarum Paradiſum, ſua ipſemet dextera, tanquam prouidus Agricola, variis plantis, ſtirpibuſque mirificè conſeuit, ſimulque vberrimo ſacrarum eandem ſcripturarum fonte; pluribus quaſi fluuijs, in vniuerſum terrarum orbem diffuſos, ſic irrigauit, vt ſancta Myſteria, oraculaque diuina, quæ ſacris continentur libris, ſicut in cunctarum gentium ſalutem parabantur, ita à tribus illis potiſſimum enunciarentur linguis, quæ in omnium auribus nationum maximè percrebuerunt, nec non ſanctiſſimæ Crucis titulo conſecratæ, Saluatoris noſtri Regnum, Hebræis, Græcis ac Latinis literis prædicarunt, callidiſſimus, ac nequiſſimus humani generis hoſtis, cuius inuidia mortis aculeus, cuius ſuperbia peccandi magiſterium fuit, nullum non mouit lapidem, vt cœleſtem diuini verbi ſementem quantum in ipſo erat, aut naſcentem opprimeret, aut extirparet enatam, aut adultam vitiaret, id verò præcipuè omni conatu, ac machinatione tentauit, vt ſacrorum quædam corruptiſſimæ Bibliorum editiones prodirent, atque ita impietas ſub pietatis figura deliteſceret, ac populis ſcoria pro argento, fel draconum pro vino, pro lacte ſanies obtruderetur. Cumque non in Hæreticis tantum, ſed in Catholicis etiam quibuſdam, tametſi conſilio diſſimili, ſubortum ſit nimium quoddam nec planè laudabile ſtudium, & quaſi libido ſcripturas Latinè interpretandi: idem malorum omnium artifex Satanas per illos, licet nihil tale cogitantes, ex hac ipſa tam incerta, ac multiplici verſionum diuerſitate & varietate ſumpta occaſione, ſic miſcere omnia, atque in dubium reuocare, & ſi fieri poſſet, rem eò perducere contendit, vt dum ſcripturarum verbis diuerſi interpretes aliam atque aliam formam, ac ſpeciem induunt, nihil in ijs certi, nihil rati, ac firmi, nulla denique inuiolabilis auctoritas ſine magna difficultate reperiri poſſe videretur, ita vt hoc ſeculo valde timendum fuerit, ne in priſcum illud editionum Chaos rediremus, de quo Beatus Hieronymus inquit: Apud Latinos tot ſunt exemplaria quot

In præfatione in Ioſue & in præ-

quot Codices; & vnusquisque pro arbitrio suo addidit vel subtraxit, quod ei visum est; & vtique non potest verum esse, quod dissonat. Itidemque sanctus Augustinus dixit, Latinos scripturarum interpretes nullo modo numerari posse. Vt enim (ait) cuique primis fidei temporibus in manus venit Codex Græcus, & aliquantulum facultatis sibimet vtriusque linguæ habere videbatur, interpretari ausus est. Quare huic morbo sacrosancta Tridentina Synodus mederi cupiens statuit vt ex omnibus, quæ circumferuntur sacrorum librorum Latinis editionibus, ipsa Vetus, ac Vulgata, quæ longo tot seculorum vsu in Ecclesia probata est editio, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur, & nemo illam reijcere quouis prætextu audeat, vel præsumat. Hæc autem Vulgati editio cum vna esset, variis lectionibus in plures quodam modo distracta videbatur. Quarum licet nonnullas, aut veterum Codicum, aut sanctorum Patrum inuexisset auctoritas, plurimæ nihilominus vel ex iniuria temporum, vel ex librariorum incuria, vel ex impressorum imperitia, vel ex temere emendantium licentia, vel ex recentiorum interpretum audacia, qui Ecclesiæ filii cum sint, minus tamen Ecclesiæ doctoribus, quam Iudæorum Rabbinis morem sibi gerendum putarunt: vel demum ex hæreticorum scholiis ad marginem, captiosisque fallaciis obrepserant. Et, quamuis in hac tanta lectionum varietate nihil hucusque repertum sit, quod fidei, & morum causa tenebras offundere potuerit; verendum tamen fuit, ne crescente magis, ac magis in dies addendi, detrahendique temeritate, hæc probatissima scripturarum Editio, quam vinculum pacis, fidei vnitatem, charitatis nexum, dissentientium consensionem, certissimam in rebus dubiis normam esse oportebat, plerisque contra schismatis, & hæresis inductio, dubitationum fluctus, inuolutio quæstionum, discordiarum seges, & piarum mentium implicatio multiplex euaderet. Quòd in 70. interpretum Græca editione beatus Hyeronymus, in Latina verò sanctus Augustinus olim accidisse commemorant, tanta autem labes ne adhuc vlteriùs serperet, sensimque in Vulgatam editionem nostram manaret, sapienter eadem œcumenica Synodus Tridentina decreuit vt hæc ipsa Vetus, & Vulgata editio posthac quàm emendatissime imprimeretur. Verum quia nihil profuisset huius editionis auctoritatem grauissimo sanxisse decreto, si illius quæ germana esset lectio nesciretur, facerque textus ita disputantium pateret arbitrio, vt is, qui aduersus perfidum hostem, tanquam validissimus mucro districtus fuerat, idem & clypeus fieri posset, quo debilitati iam, cæsique hostis latera tegerentur. Id igitur nos indignè ferentes, eoque indignius, quod per hosce iam viginti duos annos, qui à dicto Tridentini Concilij decreto, ad nostri vsque Pontificatus exordium interfluxerant, licet huiusmodi opus aliquando cœptum fuerit, tamen ob alias fortasse occupationes intermissum, nullumque huic imminenti malo remedium adhibitum fuerat: ac propterea tanto impensiore cura ac studio id prosequendum, censentes, quanto magis, & ab omnibus Dei ecclesijs expetitur, & à synagogis Satanæ reformidatur; cum primum ad Apostolicam beati Petri sedem diuina nos miseratio, meritis licet imparibus euocauit; nihil tandem antiquius habuimus quàm vt primo quoque tempore, optatissimam istam Vulgatæ editionis emendationem aggrederemur. Itaque viros complures doctos, qui sanctarum Scripturarum, sacræ Theologiæ multarumque linguarum scientia, ac diuturno variarum rerum vsu, acrique, cum aliquid discernendum est, iudicio, ac solertia præstarent, delegimus, ac simul congregauimus, vt in germana, sinceraque sacri textus editione perquirenda, strenuè laborarent, nobisque adiumento forent. Nos enim rei magnitudinem perpendentes, ac proinde considerantes, ex precipuo, ac singulari Dei priuilegio, & ex vera, ac legitima successione Apostolorum Principis B. Petri, pro quo Dominus ac Redemptor noster, ab æterno Patre pro sua reuerentia proculdubio exauditus, non semel tantum, sed semper rogauit vt eius fides, non humana carne, & sanguine, sed eodem Patre inspirante ei reuelata nunquam deficeret: cui etiam Dominus iniunxit vt cæteros Apostolos in eadem fide confirmaret: qui denique, sicuti confidimus, diuinam pro nobis opem vsque ad consummationem seculi, ecclesiæ Catholicæ promissam, implorare non cessat,

Sat. quatt. Euangeliorum. To. 3. Lib. 2. c. 11. de doctr. Christiana. Tom. 3.

Sess. 4. decreto de editione & vsu sacrorum librorum.

Inpræfat. in Esdram & Nehemiam. Idem in priori præfat in Paralipom tom. 3.

Epistola 10. ad Hieronymum tom. 2.

Hebr. 5.

Luc. 22.

S. Leo serm. in Natiuit SS. Petri & Pauli.

ſat, ad nos in eiuſdem Petri Cathedra in qua eius viuit poteſtas, & excellit auctoritas, Deo ſic diſponente conſtitutos, totum hoc iudicium proprie, ac ſpecialiter pertinere, Dei omnipotentis auxilio ſuppliciter inuocato, & ipſius Apoſtolorum Principis auctoritate confiſi, ob publicam ſanctæ Dei Eccleſiæ vtilitatem haudquaquam grauati ſumus, inter alias Pontificiæ ſolicitudinis occupationes, hunc quoque non mediocrem accuratæ lucubrationis laborem ſuſcipere, atque ea omnia perlegere, quæ alij collegerant, aut ſenſerant, diuerſarum lectionum rationes perpendere, ſanctorum doctorum ſententias recognoſcere: quæ quibus anteferenda eſſent, dijudicare, adeo, vt in hoc laborioſiſſimæ emendationis curriculo, in quo operam quotidianam, eamq; pluribus horis collocandã duximus, aliorum quidem labor fuerit in cõſulendo, noſter autem in eo, quod ex pluribus eſſet optimum, deligendo: ita tamen, vt Veterem multis in Eccleſia abhinc ſeculis receptam lectionem omninò retinuerimus. Nouam interea Typographiam in Apoſtolico Vaticano Palatio noſtro ad id potiſſimum magnificè extruximus, atq; ad eius curam, Congregationem aliquot ſanctæ Ro. Eccleſiæ Cardinalium, & inſigne Collegium doctiſſimorum virorum fere ex omnibus Chriſtiani orbis nationibus, & celeberrimis ſtudiorum Generalium vniuerſitatibus, amplis, opulentiſq; redditibus dotatum deputauimus, vt in ea emendatum iam Bibliorum volumen excuderetur: eaq; res quo magis incorruptè perficeretur, noſtra nos ipſi manu correximus, ſi qua prælo vitia obrepſerant, & quæ confuſa, aut facile confundi poſſe videbantur, ea interuallo ſcripturæ, ac maioribus notis, & interpunctione diſtinximus. Cæterum, noſtri ne huius conſilii, inſtitutiq; rationes ignorẽtur, ſed potius vniuerſæ Eccleſiæ Catholicæ, ipſiq; poſteritati notiſſimæ, ac teſtatiſſimæ relinquantur, cunctiq; facile intelligant, quiſnam ordo in hoc opere conficiendo, quæ lex, ac methodus inita, quæ indagandi veri norma à nobis ſeruata ſit: illud ſane omnibus certum atque exploratum eſſe volumus, noſtros hos labores, ac vigilias, nunquam eo ſpectaſſe, vt noua editio in lucem exeat, ſed vt Vulgata vetus ex Tridentinæ Synodi præſcripto, emendatiſſima, priſtinæq; ſuæ puritati, qualis primum ab ipſius interpretis manu, ſtyloq; prodierat, quoad eius fieri poteſt, reſtituta imprimatur. In hac autem germani textus peruestigatione, ſatis perſpicuè inter omnes conſtat, nullum argumentum eſſe certius, ac firmius, quàm antiquorum, probatorumq; Codicum Latinorum fidem, quos tam impreſſos, quam manuſcriptos, ex Bibliothecis varijs conquirendos curauimus. In quacunque igitur lectione plures vetuſtiores, atque emendatiores libri conſentire reperti ſunt, ea iure optimo, tanquam primigenij textus verba, aut his maxime finitima, retinenda decreuimus. Id verò ad germanam editionem conſtabiliendam, præſidium ſicubi deſideratum eſt, tunc ſanctorum Patrum, veterumque expoſitorum enarrationes quibus diuerſa ſcripturarum loca, & libros illuſtrarũt, ſubſidio fuere: in quibus, quidquidere noſtra obſeruatum fuit, id in huius operis partem adſcitum eſt. In iis tandem quæ neque Codicum, neque doctorum magna conſenſione ſatis munita videbanrur, ad Hebræorum, Græcorumq; exemplaria duximus confugiendum, non eo tamen, vt inde Latini interpretis errata corrigerentur, ſed vt in eorum verborum locum, quæ, cum apud latinos ambigua ſint, potuiſſent, quo non oporteret, inflecti, certum aliquid, atque indubitatum ſufficeretur, ſiue vt, quod apud nos variantibus Codicibus inconſtans, diuerſum, ac multiplex erat, id vniforme, conſonum, vniuſque modi, ipſorum fontium veritate perſpecta, ſanciretur. Sapienter enim B. Hieronymus in explanandis ſacris ſcripturis doctor maximus admonebat, vt quemadmodum in nouo

S. Leo ſerm. 2.

In epiſtola ad Suniam & Fretellã. tom. 3.

Teſtamento, ſi quando apud Latinos quæſtio exoritur, & eſt inter exemplaria varietas, ad fontem Græci ſermonis, quo nonum Teſtamentum eſt ſcriptum, recurri ſolet: ita ſi quando inter Græcos, Latinosq; diuerſitas eſt in veteri Teſtamento, tunc ad Hebræam recurramus veritatem, vt quidquid de fonte proficiſcitur, hoc quæramus in riuulis: quod etiam B. Auguſtinus ijs, qui ſcripturam tractant, inter alias regulas tradidit. Laudabilem itaque ſanctorum Patrum conſuetudinem religioſe ſecuti ſumus, dum in iis, quæ apud Latinos nimis ambigue dicta, ſeu variata habentur, Hebrææ, Græcæq; linquæ fidem, & Codices inſpeximus; ſed, ne id licentius fieret quam æquum erat, ſolers cautio adhibita fuit. Neq; enim ignoramus multos eſſe, qui pleraſq; Latinæ huius editionis voces, ac locutiones, propriè, aut eleganter, aut perſpicuè, aut breuiter, aut copioſe magis, aut tanquam verbis ad verba demenſis, a Latino interprete verti potuiſſe exiſtiment. Verum de his minuta nimium, & anguſta concertatio videtur: neque enim tanti ſunt, vt non ijs & antiquioris Eccleſiæ religio, & ſanctiſſimorum Patrum iure anteponatur auctoritas: prorſusq; indignum eſt, B. Gregorio teſte, vt ſub Donati regulis verba cœleſtis oraculi reſtringantur: ac tanta per ſe eſt Vulgatæ editionis auctoritas, tamque excellens præſtantia, vt maiorem deſiderare, penitus inane videatur. Qui namque in ea libri continentur (vt a maioribus noſtris quaſi per manus traditum nobis eſt) retenti ſunt partim ex communi, & antiquiſſima quadam editione Latina, quam ſanctus Hieronymus Vulgatam editionem, B. Auguſtinus Italam ſ, anctus Gregorius Veterem tranſlationem appellant, quam ſanctus itidem Auguſtinus cæteris, quæ tunc plurimæ in vſu erant, etiam præferendam cenſuit, quòd effet verborum tenacior cum perſpicuitate ſententiæ; partim ex ſancti Hieronymi tranſlatione adſciti fuere, quibus idcirco quantus honor deferendus ſit, is facile intelligit, qui eorum Interpretis dignitatem agnoſcit. Fuit enim ſanctus Hieronymus (vt inter cæteros idem B. Auguſtinus teſtatur) Græco, Latino, & Hebræo eruditus eloquio, & ex occidentali ad orientalem tranſiens Eccleſiam, in locis ſanctis, litterisq; ſacris, ad decrepitam vſque vixit ætatem: atque omnes, qui ante illum ex vtraq; orbis parte de doctrina Eccleſiaſtica ſcripſerant, pene vidit, aut legit: eumq; non modo Auguſtinus, Chromatius, Paulinus, cæteriq; ſanctiſſimi Epiſcopi, ſed etiã Damaſus Pontifex Rom. de ſcripturarum locis conſulebant. Nec immerito tantam apud omnes nominis celebritatem, in ſanctarum præſertim ſcripturarum ſcientia, adeptus fuerat. Cum ad eam conſequendã, nullis vigiliis, nullis peregrinationibus pepercerit, & doctiſſimos quoſque in Gallia audiuerit: Conſtantinopoli Gregorium Nazianzenum, Alexandriæ Didymum, & alios alibi conquiſiuerit, vſus denique clariſſimis Hebrææ linguæ Magiſtris: non enim vno aliquo doctore contentus fuit, ſed plurimos, eoſq; eruditiſſimos adhibebat: non rerum modo, verum etiam nominum ſedulus indagator. Quinimmo & loca ipſa, quæ in ſcripturis ſæpe commemorantur, inſpexit, id q; ad intelligentiam ſcripturarũ ſummopere ſibi profuiſſe teſtatur. Quicunque igitur tanti Interpretis ſanctitatem, ingenium, eruditionem, ſolertiam, Magiſtros, labores, illud, in quo vixit, ſeculum, cum linguarum omnium, ac præſertim Hebrææ ſtudia florerent, diligenter ſpectauerint; facile iudicij dãnabunt eorum qui aut tam eximij Doctoris Lucubrationibus non acquieſcunt, aut etiam meliora, ſeu paria præſtare ſe poſſe cõfidunt. Multo ſane rectius ſanctus Iſidorus, venerabilis Beda Presbyter, ſanctus Remigius, Alcuinus, Fortunatus, Rabanus Maurus, ſanctus Anſelmus, B. Bernardus, Haymo, Richardus, & Hugo Victorini, Petrus Cluniacenſis, Rupertus Abbas, alijq; complures egregij doctores, qui per mille

S. Aug. l. 2. de Doct. Chr. cap. 14. & 15. tom. 3. & lib. 11. contra Fauſtum c. 2. tom. 6.

Epi. ad Leãdr. in expoſ. Iob. cap. 5.

S. Hieron. comment. in Iſaiæ cap. 49. tom. 4.

S. Auguſt. l. 2. de Doct. Chriſt. cap. 15. tom. 3.

Epiſt. ad Leand. in expoſitionẽ Iob cap. 5.

Lib. 1. cõtra Iulianum Pelagianum tom. 7.

In præfat. libri. Paralipom. ad Dõnionem & Rogatianum tom. 3.

mille ab hinc annos in Eccleſia claruerunt, qui Hieronymi verſione ita in omnibus diſputationibus, enarrationibus, declamationibus vſi ſunt, vt cæteræ, quæ pene innumerabiles erant, quaſi lapſæ de Catholicorum Patrum manibus obſoleuerint. Ideoq; legimus apud ſanctum Iſidorum, quoniam de Hebræo in Latinum eloquium ſanctus tantum modo Hieronymus ſacras ſcripturas conuertit, eius Editione generaliter omnes Eccleſias vſque quaq; vti, eo quod veracior eſt in ſententiis, & clarior in verbis. Et ante Iſidorum B. Gregorius Magnus fere idem ſenſerat. Nec Latini modo Patres, ſed Hebræi quoq; Græciq; cum Latinos alios interpretes negligant, aut ignorent, Hieronymum tamen ampliſſimo ſuo teſtimonio, & honore dignum eſſe cenſuerunt. Nam de Hebræis idem Auguſtinus: de Græcis autem ipſemet ſanctus Hieronymus ſcribit, à Sophronio viro optime erudito Pſalterium, & Prophetas, quos Hieronymus ex Hebræo in Latinum verterat, in Græcum eleganti ſermone tranſlatos fuiſſe. Quẽadmodum ergo laudabile eſt vbicunq; noſtri Codices ipſi per ſe aut conciliari aut intelligi non poſſunt, linguarum externarum præſidia quærere; ita, cum id neceſſarium non eſt, leuiſſimis de cauſis maiorem noſtrorum ſanctitatem, ſapientiam, conſenſum, veteſtiſſimamq; Eccleſiæ conſuetudinem non vereri, temeritas plane, pertinaciaque cenſenda eſt. Atq; idcirco B. Hieronymus, qui Hebræos, Græcoſque interrogandos eſſe dubijs in rebus admonet; idem etiam ſentit, eo non niſi parce, & quanto rarius fieri poteſt (ne, quæ longo recepta ſunt vſu, fluctuent) recurrendum. Qua de cauſa, ad noui Teſtamenti tranſlationem, quamuis hortante Damaſo Pontifice tardior fuit, pium appellans laborem, ſed periculoſam præſumptionẽ iudicare de cæteris, ipſum ab omnibus iudicandum, ſenis mutare linguam, & caneſcentem iam mundum ad initia retrahere paruulorum. Quis enim doctus pariter, vel indoctus, cum in manus volumen ſumpſerit, & à ſaliua, quam ſemel imbibit, viderit diſcrepare quod lectitat, non ſtatim erumpat in vocem, falſarium illum clamitans, & ſacrilegum, qui audeat in veteribus litteris addere, mutare, corrigere? Notiſſimumq; eſt illud de Ionæ cucurbita, quæ in Veteri editione legebatur; pro qua cum Hieronymus hederam poſuiſſet, quodam in Africa Epiſcopo interpretationem Hieronymi in Eccleſia lectitante, factus eſt tantus tumultus in plebe propter vnius verbi diſſonantiam, vt coactus ſit Epiſcopus, ne ſacerdotio deijceretur, damnare quod legerat. Quare merito ſacra Tridentina Synodus veteris Vulgatæ editionis libros non aliter, quam prout in Eccleſia legi conſueuerunt, pro canonicis ſuſcipiendos decreuit. Nos autem vt hæc Vetus editio, quæ nunc prodit noſtro excuſa prælo, eiuſdẽ Synodi præſcripto modis omnibus reſponderet, non ſolum veteres, & ab Eccleſia receptos loquendi modos conſeruauimus, ſed etiam apocrypha reiecimus, authentica retinuimus. Nam tertium, & quartum Eſdræ libros inſcriptos, & tertium Machabæorum, quos Synodus inter canonicos non annumerat, aſſentientibus etiam in hoc prædictis Cardinalibus Congregationis ſuper Typographia Vaticana deputatæ, ab hac editione prorſus exploſimus. Orationem etiam Manaſſæ, quæ neque in Hebræo, neque in Græco textu eſt, neque in antiquioribus manuſcriptis Latinis exemplaribus reperitur; ſed in impreſſis tantum poſt librum ſecundum Paralipomenon affixa eſt, tanquam inſutã, adiectam, & in textu ſacrorum librorum locum non habentem, repudiauimus. Nonnullas etiam aliquando ſententias, quæ aliunde accerſitæ, Vulgatæ editioni interpoſitæ erant, neque in antiquis exemplaribus, neque in ſanctorum Patrum Commentarijs inueniebantur, deleuimus. Hanc denique editionem à varijs, qui vitio multorum irrepſerant, erroribus accurate emen-

Lib. 1. de offic. diuinis cap. 12.

Lib. 20. Mor. c. 24. to. 2.

Lib. 18. de ciuit. Dei. cap. 43. to. 5.

De vitis illuſtribus in Sophronio.

In præfat. quatuor Euangeliorum to. 3.

Epiſt. 10 & 11. to. 1.

Se. 4.

dauimus.

dauimus, & purgauimus, atque in priſtinam veritatem ſumma diligentia reſtituimus. Neque vero eſt quod quiſpiam miretur, ſi aliqua ſacræ ſcripturæ loca aliter in ſanctis quibuſdam doctoribus legerit, quam in hac editione conſcripta ſunt. Nam Ambroſius, Auguſtinus, & alij plurimi ſeptuaginta Interpretum editionem plerumque ſecuti fuerunt. Ad laudem igitur, & gloriã omnipotentis Dei, Catholicæ fidei conſeruationem, & incrementum, ac ſacroſanctæ vniuerſalis Eccleſiæ vtilitatem, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione, de eorundem venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardanaliũ ſuper Typographia Vaticana deputatorum conſilio & aſſenſu, quorum opera, & induſtria, in hac ipſa Vulgatæ editionis emendatione, in rebus præſertim grauioribus vſi ſumus, & ex certa noſtra ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus, ac declaramus, eam Vulgatam ſacræ, tam veteris, quam noui Teſtamenti paginæ Latinam editionem, quæ pro authentica à Concilio Tridentino recepta eſt, ſine vlla dubitatione, aut controuerſia cenſendam eſſe hanc ipſam, quam nunc, prout optimè fieri potuit, emendatã, & in Vaticana Typographia impreſſam in vniuerſa Chriſtiana Rep. atque in omnibus Chriſtiani orbis Eccleſijs legendam euulgamus, decernentes, eam prius quidem vniuerſali ſanctæ Eccleſiæ, ac ſanctorum Patrum conſenſione, deinde verò Generalis Concilij Tridentini decreto, nunc demum etiam Apoſtolica nobis a domino tradita auctoritate comprobatam, pro vera, legitima, authẽtica, & indubitata, in omnibus publicis priuatiſque diſputationibus, lectionibus, prædicationibus, & explanationibus recipiendam, & tenendam eſſe. Diſtrictius vero inhibemus, ne vnquam perpetuis futuris temporibus, nouæ vulgatæ editionis poſthac Bibliorum ſine expreſſa Apoſtolicæ ſedis licentia textus imprimatur: neue quiſquam priuato, aut peculiari ſuo ſenſu aliam editionem ſibi cõfingere, neue hanc ipſam Veterẽ Vulgatam à nobis, vt præfertur, reſtitutam editionem, intra decem annos à datis præſentium numerandos, tam citra, quã vltra montes, alibi, quam in noſtra Typographia Vaticana, imprimere audeat, vel præſumat. Elapſo autem præfato decennio, eam cautionem adhiberi præcipimus, vt nemo ſanctas ſcripturas typis mandare præſumat, niſi habito prius exemplari in Typographia Vaticana excuſo, eodemq; Inquiſitoris hæreticæ prauitatis eius Prouinciæ, vel, ſi Inquiſitor in ea Prouincia non ſit deputatus, Epiſcopi eiuſdem loci manu propria ſubſcripto, iuxta illud, ne minima quidẽ particula mutata, addita, vel detracta. Poſtquam vero libri ſacri ſic fideliter excuſi fuerint, nec tunc quidem vendantur, aut euulgentur, niſi prius delato rurſus ad Inquiſitorem, vel deficiente Inquiſitore, ad Epiſcopum exemplari ab eis antea ſubſcripto, ijdem libri iuxta illud impreſſi, cum eo diligenter, & accuratè collati, & Inquiſitoris, vel in euentum prædictum, Epiſcopi ſigno, aut chirographo quod inter ſe prorſus concordent fidem faciente, & atteſtante, approbati extiterint. Verum, quoniam ex variis, quæ hactenus ad marginem adſcribi conſueuerant, lectionibus illud ſequitur incommodi, ac moleſtiæ, quod, cum primum huiuſmodi varietas oculis obijcitur, lectoris animum ab eo, quod tunc inſtat agendum, auocat, illumque alieno plane tempore ad ea, quæ in Codicibus diſſonant, inter ſe conferenda traducit, nec facile eſt in tanta lectionum multiplicitate ſcripturas inoffenſo pede percurrere, & ea quaſi ſilua diuerſitatis oblata, quæ quibus præponenda ſint, internoſcere; Nos optimum factu, piiſque omnibus gratũ fore
Eph. 4. arbitrati, vt Eccleſiæ filij ab his perplexitatibus, eiuſdẽ Eccleſiæ iudicio, liberentur, vtiq; eos, quibus vnum baptiſma, vna fides, vna ſpes vocationis eſt, diſſentiens non diuidat lectio ſcripturarum, quarum potiſſimum indifferens cõſenſio eos

debuit

debuit in vnitatem spiritus copulare; Auctoritate, & tenore præmissis mãdamus, vt Vulgatæ editionis Biblia posthac nonnisi vniformia imprimantur, nec aliquid à textu diuersum in margine scribatur. Quæ vero antehac quibuscunque in locis impressa sunt, iuxta hunc nostrum textum ad verbum, & ad literam corrigantur. Idque tam in impressis, quàm in imprimendis Missalibus, Breuiarijs, Officijs Beatæ Mariæ Virginis, Psalterijs, Ritualibus, Põtificalibus, Ceremonialibus, & alijs Ecclesiasticis libris, quoad eas tantum scripturæ lectiones, & verba, quæ ex Vulgata editione sumpta, atq; in eisdem libris inserta fuisse cõstat; vbique seruetur. Si quis autem Typographus in quibuscunque regnis, Ciuitatibus, Prouincijs, & locis tam nostræ, & S.R.E. ditioni in temporalibus subiectis, quàm non subiectis, Biblia, sacramq; Scripturã intra decennium predictum, quoquo modo; lapso autem decennio aliter quam iuxta huiusmodi exemplar ab Inquisitore, seu, in eius defectum, ab Episcopo sibi tradendum, etiam minima aliqua particula mutata, addita, vel detracta, aut ad marginem, vel in textu adscripta, etiam per modum scholiorum, annotationum, vel glossæ, typis mandare, aut sic quidem codices impressos, & emendatos, sine tamen dicto signo, & attestatione, quod cum priori exemplari, sibi, vt præfertur, tradito concordent vendere, venales habere, aut aliàs edere, vel euulgare; aut, si quis Bibliopola à se, vel ab alijs quibusuis, etiam ad hãc vsque diem, vel in futurum, ante, vel post Dat: præsentium literarũ impressos libros, seu imprimendos, à præfata per nos restituta, & correcta Editione in aliquo discrepantes, vel iuxta eam ad vnguem non emendatos, ac simili Inquisitoris, seu Episcopi, subscriptione non approbatos, seu cũ additionibus, aut varijs lectionibus ad marginem conscriptis excusos, pariter vendere, venales proponere, vel euulgare præsũpserit; is, qui in supradictis casibus, siue eorũ quolibet nostræ huic Constitutioni non paruerit, vltra amissionem omnium librorum, & alias temporales arbitrio infligendas pœnas, etiam maioris excommunicationis sententiam eo ipso incurret, a qua, nisi in mortis articulo constitutus, ab alio, quam pro tempore existente Rom. Pontifice absolui non possit. Quòd si Inquisitor, aut Episcopus aliud exemplar ab eo, quod in Vaticana Typographia impressum est, quoquo modo discordans Typographo ad imprimendum tradiderit, vel impressum suo signo, aut subscriptione approbauerit, quod reuera ab eo discordet; in eum, si Antistes fuerit, etiãsi Archiepiscopali, Primatiali, Patriarchali, vel alia maiori præfulgeat dignitate, interdicti ingressus Ecclesiæ; si autem inferior, excommunicationis sententiam ipso facto incurrendam ex nunc per præsentes ferimus, ita vt ab alio, quam à Rom. Pontifice absolutionis, aut relaxationis beneficium consequi nequeat. Et nihilominus tam Inquisitor, seu Episcopus ipse, qui huiusmodi libros à præfata impressione Vaticana differentes approbauerit, quàm etiam Typographus, seu Bibliopola, qui nostris superius expressis preceptis, ac prohibitionibus in aliquo non obtemperauerit, in congregatione Cardinalium sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis aduersus hæreticam prauitatem pro tempore deputatorum, seu coram Iudice, vel Iudicibus ab eadem Congregatione delegatis, de huiusmodi facto in districto iudicio rationem reddere teneatur, ac pro modo culpæ, seueris pœnis eiusdem Congregationis, seu Iudicis, vel Iudicum, ab ea deputandorum arbitrio puniatur. Cæterum si manuscripta, vel impressa Biblia huius etiam Vulgatæ Editionis, ob characterum venustatem, seu ob aliquod insigne Codicis ornamentum, siue ob impressionis præstantiam, vel ob notationes ad marginem scriptas asseruantur, & iuxta nostrum hoc exemplar emendata non fuerint, ea in ijs, quæ huic nostræ Editioni nõ consenserint, nullam in posterum,

fidem, nullamque auctoritatem habitura esse decernimus, ac declaramus: Mandates vniuersis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis Episcopis, cæterisque Ecclesiarum, & locorum etiam Regularium prælatis, per vniuersum orbē cōstitutis, vt præsentem Constitutionem in suis quisque Ecclesijs, Prouincijs, Ciuitatibus, Diœcesibus & iurisdictionibus curēt perpetuo, firmiter, & inuiolate ab omnibus obseruari, cōtradictores, & inobedientes per cēsuras Ecclesiasticas, aliáq; opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiā ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, non obstantibus cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, atque in Generalibus, Prouincialibus, vel Synodalibus Concilijs editis, nec non quaruncunque Ecclesiarum, Ordinum, Congregationum Collegiorum, atque Vniuersitatum, etiam studiorum Generalium, iuramento, cōfirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore pacifice obseruatis, Priuilegijs quoque, Indultis, & litteris Apostolicis, illis, eorumque vel earum Prælatis, Superioribus, & personis per quoscunque Romanos Pontifices, Prædecessores nostros, ac nos, & Sedem prædictam motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, & alias sub quibuscunque tenoribus, & formis, & cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritātibusque & alijs decretis in genere, vel in specie quomodolibet concessis, & sæpius approbatis, & innouatis Quibus omnibus, & singulis etiamsi in eis caueatur expresse, quod illis nullatenus, aut non nisi de consensu certarum personarum, vel nisi sub certis modo & forma inibi expressis, derogari possit, & aliàs factæ derogationes nullæ sint eo ipso, ac pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica & expressa mentio habenda, seu quæuis alia exquisita forma ad hoc seruanda foret. Tenores huiusmodi pro expressis habentes ad effectum præsentium duntaxat, derogamus, ac nolumus illa cuiquam aduersus præmissa in aliquo suffragari; aut, si aliquibus communiter, vel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem præsentes litteras in valuis Basilicæ Lateranensis, ac Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ de more publicari, & intra quatuor menses, eos, qui citra montes sunt; qui vero vltra montes, intra 8. menses à die publicationis huiusmodi numerandos, perinde arctare, & afficere, ac si eorum cuilibet personaliter intimatæ fuissent: Decernentes vt earum transumptis, etiam impressis, Notarij publici manu subscriptis, ac sigillo Prælati Ecclesiastici obsignatis, eadem vbique habeatur fides, quæ ipsis originalibus exhibitis, vel ostensis haberetur. Nullo ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti declarationis, decretorum, voluntatum, prohibitionis, derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. *Dat Romæ apud sanctam Mariam Maiorem, Anno incarnationis Dominicæ 1589. Kalendis Martij, Pontificatus nostri anno Quinto.*

INDEX

INDEX LOCORVM MANV ipsius SIXTI QVINTI vel aliorum

post impressionem correctorum.

DEleto alio nescio quo vocabulo superind. citur ex noua impressione castigationéque, verbum *prioribus*. Gen. cap. 41. v. 10.

Vox *tasubitaram* exuncto alio vocabulo. Num. cap. 26. v. 8.

Hæc duo verba *in circuitu*. 4. Reg. cap. 6. v. 15.

Verbū *Iosue* bis in eodem cap. nimirum 2. Esdr. c. 12. v. 2. cum antea *Iesue* per incuriā typographi (vt est maxime probabile) imprimeretur; hæc duo vocabula calamo correcta reperio, cætera vero ope manū typographi.

Dispuncta voce *latitudinē*, imprimitur de nouo vox *altitudinē*, libro Iudith c. 1. v. 1. quæ tamen correctio, vsque adeo displicuit Clementi, vt versis vocabulis curaret, vt contrarium cuderetur.

Hæc verba Iob. 18. v. 11 delitis alijs *inuoluent pedes eius.*

Ita vocula, *ea*. Psal. 148. v. 6.

Verbum, *Est*, Prou. 30. ver. 27. manu correctum reperio.

Vox, *venit*. Cant. cap. 2. v. 8.

Littera *a* in voce *Cantica* quæ est in titulo libri.

Verbum *greges*. Cant. cap. 4. v. 2. & rursum ver. 3.

Vocabulum *videbis*. Cant. cap. 7. v. 1.

Verba hæc *de deserto*. Cant. cap. 8. v. 5.

Vltima syllaba in verbo *quoniam*, & integrum vocabulum *immortalitas*. Lib. Sap. cap. 8. v. 14.

Vox *denotatio* (hoc etiam notatum vo. lo) Ecclesiastici cap. 5 v. 15. correxit hoc manus Sixti vel aliorum.

Vox, *inclinentur*. Isa. c. 14. v. 11.

Hæc verba, *num quid* Isa. 52. v. 5. vbi vides vocabulum correctum, egere & ipsum quoque correctione alia.

Verba hæc, *Exuime*. Baruch. cap. 4. 16.

Vox *limatus*. Ezech. cap. 21. v. 7 antea *limatus* erat in impressis exemplaribus, hoc palam est, quia soluto glutine, apparet syllaba prior eiusdem vocis.

Verbum, *limpidissimam*. Ezech. cap. 26. ver. 13.

Vox, *cornua* notatur calamo, tum infra vocem, tum etiam in margine perinde ac si delendum foret. Dan. cap. 7. ver. 6.

Hæc verba Danielis in eod. cap. v. 14. *quatuor sunt regna, quæ consurgent de terra*, notantur, sed quem in finem Hercules, nescio.

Hæc verba, *in Ierusalem*, Sixtus deleuerat cum ea à Clemente in editione Bibliorum suorum vnde ignorantia crassa deiecta essent, restituantur, verba extant Zachariæ cap. 12. ver. 5.

Verbum, *reliquatis*, relictum est ab ignauo & oscitante typographo.

In nouo Testamento particula, *&*, vel aliqua alia eiusmodi particula deletur, in Actibus Apostolorum. c. 7. v. 6. præter quem errorem alium non reperio

perio, excepto nisi quod verbum *pro* abundet. 1. Petri c. 3. v. 11. quod tamen ipsum obeliscum Sixti effugere non potuit. Itaque frustra aut sine summis atque grauissimis rationibus non sunt illa glorioſa verba aureis literis inscribenda præpoſita Nouo Testamento ex vltimo Apoc. *Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri prophetiæ huius, auferet Deus partem eius de libro vitæ, & de ciuitate sancta, & de his, quæ scripta sunt in libro isto.* Nam ea fuit correctio huius libri vt omnia bene, vt vulgo, vel vt de Deo dicitur Gene. 1. ver. vlt. valdè benè videret: verum metuens sibi in veteris Testamenti correctionibus, & emendationibus (quamquam in Veteri Testamento non minus locum habeant quam in Nouo) consultò omisit hæc verba Sixtus: quod ritè factum ab eo, eiusdem editionis cum Clementis comparatio, quam in sequentibus (lector beneuole quisquis es tibi exhibemus) iustissimè cõprobabit. Quod si vtrámque editionem qui sciunt Hebraicè ad Lydium lapidem originaliam linguarum, in quibus scripta sunt Biblia reduxerint, inuenient illam querelam Domini de Iudæis apud Isaiam non minus veram de papistis pontificiáque Bibliorum deprauatione, quam quæ apud Sagram. *Argentum tuum versum est in scoriam: vinum tuum mistum est aqua.* Isa. 1. 22.

BIBLIA

BIBLIA SACRA VVLGATÆ EDITIONIS SIXTI QVINTI PONT. MAX. IVSSV.

RECOGNITA ATQVE EDITA.

Accipe & deuora. Apoc. 10.

ROMÆ.
Ex Typographia Apostolica Vaticana.
1592.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

IN *multis magnisq; beneficijs, quæ per sacram Tridentinam Synodum Ecclesiæ suæ Deus contulit, id in primis numerandum videtur, quod inter tot Latinas editiones diuinarum Scripturarum, solam veterem ac vulgatam, quæ longo tot seculorum vsu in Ecclesia probata fuerat, grauissimo Decreto authenticam declarauit. Nam, vt illud omittamus, quod ex recentibus editionibus non paucæ ad hæreses huius temporis confirmandas licenter detortæ videbantur: ipsa certe tanta versionum varietas, atque diuersitas magnam in Ecclesia Dei confusionem parere potuisset. Iam enim hac nostra ætate illud fere euenisse constat, quod sanctus Hieronymus tempore suo accidisse testatus est, tot scilicet fuisse exemplaria, quot codices, cum vnusquisque pro arbitrio suo adderet, vel detraheret. Huius autem veteris ac vulgatæ editionis tanta semper fuit auctoritas, tamque excellens præstantia, vt eam cæteris omnibus Latinis editionibus longe ante ferendam esse, apud æquos Iudices in dubium reuocari non posset. Qui namque in ea Libri continentur (vt a maioribus nostris quasi per manus traditum nobis est) partim ex sancti Hieronymi translatione, vel emendatione suscepti sunt; partim veteri ex antiquissima quadam editione Latini, quam S. Hieronymus communem & vulgatam, sanctus Augustinus Italam, sanctus Gregorius Veterem translationem appellat. Ac de veteris quidem huius, siue Italæ editionis sinceritate atq; præstantia præclarum sancti Augustini testimonium extat in secundo libro de Doctrina Christiana, vbi Latinis omnibus editio-*

Præfat. in Iosue.

S. Hiero. in c. 49. Isa.

S. Aug. lib 2. de Doctrina Christ. c. 14.

S. Greg. Epistola dedic. ad Leandrum c. 5. in fin S. August. vbi supra.

nibus,

nibus, quæ tunc pluuimæ circumferebantur, Italam præferendam censuit, quod esset vt ipse loquitur, verborum, tenacior cum perspicuitate sententiæ. De sancto vero Hieronymo multa extant veterum Patrum egregia testimonia: eum enim sanctus Augustinus hominem doctissimum, ac trium linguarũ peritissimum vocat, atque eius translationẽ ipsorum quoque Hebræorum testimonio veracem esse confirmat. Eundem sanctus Gregorius ita præ dicat, vt eius translationem, quam nouam appellat, ex Hebræo eloquio cuncta veriùs trãsfudisse dicat: atque idcirco dignissimum esse, cui fides in omnibus habeatur. Sanctus autem Isidorus non vno in loco Hieronymianam versionem cæteris omnibus anteponit, eamq; ab Ecclesijs Christianis cõmuniter recipi ac probari affirmat, quòd sit in verbis clarior, & veracior in sententijs. Sophronius quoque, vir eruditissimus, S. Hieronymi translationem non Latinis modo, sed etiam Græcis valde probari animaduertens, tanti eam fecit, vt Psalterium & Prophetas ex Hieronymi versione in Græcũ eleganti sermone transtulerit. Porro qui secuti sunt, viri doctissimi, Remigius, Beda, Rabanus, Haymo, Anselmus Petrus Damiani. Richardus, Hugo, Bernardus, Rupertus, Petrus Lombardus, Alexander, Albertus, Thomas, Bonauentura, cæterique omnes, qui his nongentis annis in Ecclesia floruerũt, sancti Hieronymi versione ita sunt vsi, vt cæteræ, quæ pæne innumerabiles erant, quasi lapsæ de manibus Theologorum, penitus obsoleuerint. Quare non immerito Catholica Ecclesia S. Hieronymum doctorem maximũ, atque ad Scripturas sacras interpretãdas diuinitus excitatum ita celebrat, vt iam difficile non sit illorum omnium damnare iudicium, qui vel tam eximij Doctoris lucubrationibus non acquieſcunt, vel etiam meliora, aut certè paria præstare se posse confidũt. Ceterum ne tam fidelis translatio, tamque in omnes partes Ecclesiæ vtilis, vel iniuria temporum, vel impressorum incuria, vel tenere emendantiũ audacia, vlla ex parte corrumperetur, eadẽ sacrosancta Synodus Tridentina illud Decreto suo sapienter adiecit, vt hæc ipsa vetus ac vulgata Editio emẽdatissimè, quoad fieri posset, imprimeretur neq; vlli liceret eam sine facultate & approbatione Superiorũ excudere. Quo Decreto simul Typographorum temeritati ac licentiæ modum imposuit, & Pastorum Ecclesiæ in tanto bono quàm diligentissime retinendo, & conseruando, vigilantiam atque industriam excitauit. Et quamuis insignium Academiarũ Theologi in Editione vulgata pristino suo nitori restituenda magna cum laude laborauerint; quia tamen in tanta re nulla potest esse nimia diligentia, & codices manuscripti cõplures & vetustiores summi Pontificis iussu conquisiti, atque in vrbem adueherentur; & demum, quoniam executio generaliũ Conciliorum, & ipsa Scripturarum integritas ac puritas adeuram Apostolicæ sedis potissimum pertinere cognoscitur; ideo Pius 4. Pontifex max. pro sua in omnes Ecclesiæ partes incredibili vigilantia, lectissimuis aliquot sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalibus, aliisq; tum sacrarum literarum, tum variarum linguarum peritissimis viris, eam prouinciam demandauit, vt vulgatam edit. Lat. adhibitis antiquissimis codicibus manuscriptis, inspectis quoque Hebraicis, Græcisque Bibliorum fontibus; consultis denique veterum Patrum commentarijs, accuratissime castigarent. Quod itidem institutũ Pius 5 prosecutus est. Verum Cõuentum illum ob varias, grauissimásque sedis Apostolicæ occupationes iamdudum intermissum, Sixtus 5 diuina prouidentia ad summum Sacerdotium euocatus, ardentissimo studio renouauit, & opus tandem confectum typis mandari iussit. Quod cum iam esset excusum, & vt in lucẽ emitteretur, idem Pontifex operã daret, animaduertens non pauca in sacra Biblia præli vitio irrepsisse, quæ iterata diligẽtia indigere viderentur, totum opus sub incudem renocãdum censuit atque decreuit. Id vero cum morte præuentus præstare nõ potuisset. Gregorius 14 qui post Vrbani 7 duodecim dierum Pontificatum Sixto successerat, eius animi intentionẽ executus perficere aggressus est, amplissimis aliquot Cardinalibus, aliisque doctissimis viris ad hoc iterum

deputa-

Lib. 18. de Ciuit. Dei. cap. 43.

Lib. 20. moral. 24.

Lib. 6. Etymol. c. 5.

Lib. 1. de Diuin. off. 12.

deputatis. Sed eo quoque, & qui illi ſucceſsit, Innocẽtio 9 breuiſsimo tẽpore de hac luce ſubtracto, tandẽ ſub initium Pontificatus Clemẽtis 8. qui nunc Eccleſiæ vniuerſæ gubernacula tenet, opus, in quod Sixtus 5 intẽderat, Deo bene iuuãte perfectũ eſt. Accipe igitur Chriſtiane Lector eodem Clemente ſummo Pontifice annuente, ex Vaticana Typographia veterem ac vulgatam ſacræ Scripturæ Editionem, quanta fieri potuit diligentia caſtigatam: quam quidem ſicut omnibus numeris abſolutam, pro humana imbecilitate affirmare difficile eſt, ita cæteris omnibus, quæ ad hanc vſq; diem prodierunt, emendatiorem, puriorẽmq; eſſe, minime dubitãdum. Et vero quamuis in hac Bibliorum recognitione in codicibus manuſcriptis, Hebræis, Græciſque fontibus, & ipſis veterum Patrum commentarijs conferendis non mediocre ſtudium adhibitum fuerit; in hac tamen perpulgata lectione ſicut nonnulla conſultò mutata, ita etiam alia, quæ mutanda videbantur, conſultò immutata relicta ſunt, tum quòd ita faciendum eſſe ad offenſionẽ populorum vitandam S. Hieronymus non ſemel admonuit: tum quod facile fieri poſſe credendum eſt, vt maiores noſtri, qui ex Hebræis, & Græcis Latina fecerunt, copiam meliorum & emendatiorum librorum habuerint, quã ij, qui poſt illorum ætatem ad nos peruenerunt, qui fortaſſe tã longo tempore identidem deſcribendo minus puri, atque integri euaſerunt; tum denique quia ſacræ Cõgregationi Ampliſſimorum Cardinalium, aliiſque eruditiſſimis viris ad hoc opus a ſede Apoſtolica delectis propoſitum non fuit, nouam aliquam editionem cudere, vel antiquum Interpretem vlla ex parte corrigere vel emendare; ſed ipſam veterem ac vulgatam Editionem Latina mendis veterum librariorum, nec non prauarum emendationum erroribus repurgatam, ſuæ priſtinæ integritati, ac puritati, quoad eius fieri potuit, reſtituere, eaque reſtituta, vt quam emendatiſsime imprimeretur iuxta Concilij Oecumenici Decretum pro viribus operam dare. Porro in hac Editione nihil non canonicum, nihil adſcititium, nihil extraneum, apponere viſum eſt: atque ea cauſa fuit, cur Liber tertius & quartus Eſdræ inſcripti, quos inter Canonicos libros ſacra Tridentina Synodus non annumerauit, ipſa etiam Manaſſe regis Oratio, quæ neq; Hebraice, neque Græce quidem extat, neque in manuſcriptis antiquioribus inuenitur, neque pars eſt vllius Canonici libri, extra Canonicæ ſcripturæ ſeriem poſita ſint: & nullæ ad marginem concordantiæ (quæ poſthac inibi apponi non prohibentur) nullæ notæ, nullæ variæ lectiones, nullæ denique præfationes, nullæ argumenta ad librorum initia conſpicientur. Sed ſicut Apoſtolica ſedes induſtriam eorum non damnat, qui concordantias locorum varias lectiones, prefactiones ſancti Hieronymi, & alia id genus in alijs editionibus inſeruerunt; ita quoque non prohibet, quin alio genere characteris in hac ipſa Vaticana editione eiuſmodi adiumenta proſtudioſorum commoditate, atque vtilitate in poſterum adijciantur; ita tamen, vt lectiones variæ ad marginem ipſius Textus minime annotentur.

Epiſt. ad Suniam & Fretellam Præf. Euangel. ad Damaſum.

CLEMENS P. OCTA-
VVS AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

Vm ſacrorum Bibliorum vulgatæ editionis Textus ſummis laboribus ac vigilijs reſtitutus, & quàm accuratiſſime mendis expurgatus, Benedicente Domino, ex noſtra Typographia Vaticana in lucem prodeat; Nos, vt in poſterum idem Textus incorruptus, vt decet, conſeruetur, opportune prouidere volentes, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentiũ diſtrictius inhibemus, intra decem annos à data præſentium numerandos, tam citra, quàm vltra montes alibi quam in noſtra Vaticana Typographia à quoquam imprimatur. Elapſo autem præfato decennio, eam cautionem adhiberi precipimus; vt nemo hanc ſanctarum Scripturarum editionem typis mandare præſumat, niſi habito prius exemplari in Typographia Vaticana excuſo: cuius exemplaris forma, ne minima quidem particula de Textu mutata, addita, vel ab eo detracta, niſi aliquod occurrat, quod Typographicæ incuriæ manifeſte adſcribendum ſit, inuiolabiter obſeruetur. Si quis vero Typographus in quibuſcunque Regnis, Ciuitatibus, Prouincijs, & locis tam noſtræ & S.R.E. ditioni in temporalibus ſubiectis, quàm non ſubiectis, hanc eandem ſacrarum Scripturarum editionem intra Decennium prædictum quoquo modo, elapſo autem decennio, aliter quàm iuxta huiuſmodi exemplar, vt præfertur, imprimere, vẽdere, venales habere, aut alias edere vel euulgare, aut ſi quis Bibliopola à ſe vel ab alijs quibuſuis, poſt datam præſentium, huius Editionis impreſſos libros, ſeu imprimendos à præfato reſtituto & correcto Textu in aliquo diſcrepantes, ſeu ab alio, quàm à Typographo Vaticano, intra decennium excuſos, pariter vendere, venales proponere vel euulgare preſumpſerit, vltra amiſſionem omnium librorum, & alias arbitrio noſtro infligendas pœnas temporales, etiam maioris excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrat: à qua niſi à Rom. Pontifice, præterquam in mortis articulo conſtitutus, abſolui non poſſit. Mandamus itaque vniuerſis & ſingulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Eccleſiarum, & loeorũ etiam regularium Prælatis, vt præſentes litteras in ſuis quiſque Eccleſijs & iuriſdictionibus ab omnibus inuiolate perpetuo obſeruari curent ac faciant. Contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis; Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationi-

tionibus Apoſtolicis, ac in Generalibus, Prouincialibus, vel Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus, ac quarumcunque Eccleſiarum, Ordinum, Congregationum, Collegiorum, atque Vniuerſitatum, etiam Studiorum generalium iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, ac priuilegijs, indultis, ac literis Apoſtolicis in contrarium quomodocunque emanatis, & emanandis: quibus omnibus ad hunc effectum latiſſime derogamus, ac derogatum eſſe decernimus. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis etiam in ipſis volumnibus impreſſis eadem, in iudicio & extra, fides vbique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibita vel oſtenſa.

Dat. Romæ, apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 9. Nouembris, 1592. Pontif. noſtri Anno 1.

M. Veſtrius Barbianus.

ABBREVIATIONES QVIBVS vti cogimur breuitatis ergô in collationibus horum Bibliorum.

Cl.	significat	Biblia Clementis vel Biblia restituta à Clemente.
Six.		Biblia edita primo à Sixto Quinto.
Lou.		Biblia Louanienſium.
Addit.		aliquid additum / detractum / commutatum à Clemente.
Detr.		
Com.		
Com.gen.		Commutationem generis / perſonæ / caſus / numeri / temporis in genus / perſonam. / caſum. / numerum. / tempus.
Com.per.		
Com.caſ.		
Com. num.		
Com. temp.		
Tranſpoſ.		Tranſpoſitionem vocabulorum.
Or. va.		Orthographiam variam.
MS.		Manuſcriptos codices.
H.		conſenſum cum Hebræica / Græco fonte.
G.		
C.		Chaldaicam paraphraſim.
Contr.		Apertam contrarietatem vel contradictionem.

CONteſtor omni audienti verba prophetiæ libri huius: Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus ſuper illum plagas ſcriptas in libro iſto. Et ſi quis diminuerit de verbis libri prophetiæ huius, auferet Deus partem eius de libro vitæ, & de ciuitate ſancta, & de his quæ ſcripta ſunt in libro iſto. Apoc. c. 22. v. 18. & 19.

ELENCHVS

ELENCHVS EORVM, QVAE IN VVLGATA VERSIONE BIBLIORVM EX EDITIONIBVS

Sixti Quinti, & Clementis Octaui, sunt vel addita, vel detracta, vel commutata, vel lapsu memoriæ, vel alio quouis modo *suppositia, facta diligenti locorum, & librorum comparatione.*

LIBER GENESIS.

CAP. 1.

Commutatio. ℣. 2. SPiritus *Dei* ferebatur super aquas. *Cl.* 10. M S.R.H.C.G.

2 Spiritus *Domini* &c. *Six.* Lou.

Aliquid detract à Clemẽt. 27 Creauit Deus hominem ad imaginem suam: ad imaginem Dei creauit illum. *Cl.* 21. MS.R.H.C.G.

25 Creauit Deus hominem ad imaginem *& similitudinem* suam: ad imaginem Dei, &c. *Six.* Lou.

CAP. 2.

Detract. 12 *Ibi* inuenitur bedellium. *Cl.*

9 *Ibique* inuenitur. *Six.* Lou.

Cõmut. 15 Posuit eũ in *paradiso* voluptatis. *Cl.*

12 In *paradisum* voluptatis. *Six.*

Transp. vocab. 18 Non est bonũ *esse hominem* solum. *Cl.*

13 *Hominem esse. Six.*

CAP. 3.

Detract. 11 Cui dixit: quis enim indicauit tibi. *Cl.* 8. MS.H.C.G.

8 Cui dixit *Dominus. Six.* Lou.

Cõmut. 18 Et comedes *herbam* terræ. *Cl.* H.

15 *Herbas. Six.* Lou.

Detract. 19 Vescéris pane donec. *Cl.* 8. MS.R. H.C.

16 Vescéris pane *tuo* donec. *Six.* Lou.

CAP. 4.

℣. 5 Ad Cain *verò. Cl.* Cõmut.

5 Ad Cain *autem. Six.* Lou.

7 Statim in foribus peccatum aderit. *Cl.* 12. MS.R.H. Detract.

6 Peccatum *tuum* aderit. *Six.* Lou.

9 *Num* custos fratris. *Cl.* Detract.

8 *Numquid* custos. *Six.*

15 Posuitq; Dominus Cain signum. *Cl.*

15 *In* Cain signum. *Six.* Lou.

CAP. 5.

3 Et genuit ad imaginem & similitudinem suam. *Cl.* 8. MS.R.H C.G. Detract.

3 Genuit *filiũ* ad imaginem. *Six.* Lou.

22 Et ambulauit Henoch cum Deo, & vixit postquã genuit Mathusalam. *Cl.* Detract.

22 Et vixit *Henoch* postquam genuit Mathusalam. *Six.*

31 *Cam. Cl.* Ortogr. var.

vlt. *Cham. Six.*

CAP. 6.

17 Vniuersa quæ in terra sunt. *Cl.* Detract.

14 Et vniuersa quæ &c. *Six.* Lou.

CAP. 7.

21 Consumptaque est omnis caro quæ mouebatur super terram, volucrum, *animantium* bestiarum, omniumque reptilium. *Cl.* Lou. Addit.

17 Volucrum

℣.17 Volucrum, bestiarum, omniumq; reptilium. *Six.*

Addit. & var. disp̃ctio. 23 Tam reptile quam volucres cœli: *&* deleta sunt de terra. *Cl.* Lou.

18 Tam reptile quam volucres cœli deleta sunt de terra. *Six.*

CAP. 8.

Detr. 9 Extendítque manum & apprehensam intulit. *Cl.*

8 Extendítque manum *suam* & &c. *Six.* Lou.

CAP. 9.

Detr. 5 De manu viri, & fratris eius requiram. *Cl.* 16. M S. Rab. H C.G.

5 Et *de manu* fratris eius requiram. *Six.* Lou.

Detr. 10 In iumentis & pecudibus terræ cunctis, quæ egressa sunt. *Cl.*

8 *Cunctísque* quæ egressa sunt. *Six.* Lou.

Detr. 12 Hoc signum fœderis quod do. *Cl.*

Detr. 10 Hoc *est* signum. *Six.* Lou.

16 Eritq; arcus in nubibus. *Cl.* 1. M S. R. H. C.

Cõmut. 12 Eritq; arcus *meus. Six.* Lou.

17 Hoc *erit* signũ fœderis. *Cl.* M S. Q.

Addit. 13 Hoc *est* signum. *Six.* Lou.

22 Verenda scilicet patris sui *esse* nudata. *Cl.*

Ort.var. 18 Patris sui nudata. *Six.*

23 *Iapheth. Cl.*

19 *Iaphet. Six.* Lou.

Detr. CAP. 10.

7 Filij Chus. *Cl.*

Ort.var. 7 Filij *autem* Chus. *Six.* Lou.

7 *Sabatacha. Cl.*

Cõmut. 7 *Sabathacha. Six.* Lou.

18 Et *posthæc* disseminati sunt. *Cl.*

Detr. 14 *Per hos* disseminati sunt. *Six.* Lou.

Detr. 19 Vsque Gazam. *Cl.*

15 Vsque *ad* Gazam. *Six.* Lou.

31 Isti filij Sem. *Cl.*

Detr. 24 Isti *sunt* filij. Sem. Six. Lou.

CAP. 11.

6 Vnus est populus, & vnum labium omnibns. *Cl.*

5 Et vnum *est* labium omnibus. *Six.* Lou.

CAP. 12.

℣. 1. Quam monstrabo tibi. *Cl.* 3. MS. H C.G. Cõmut.

1 Quam *monstrauero. Six* Lou. Comut.

12 Vxor *ipsius* est. *Cl.*

10 Vxor *illius. Six.* Lou.

CAP. 13.

14 Leua oculos tuos & vide a loco. *Cl.* 10. M S. R H. C. Detr.

14 Leua oculos tuos *in directum* & vide. *Six.* Lou.

17 Surge & perambula. *Cl.* 10. M S. H. C.G. Detr.

17 Surge *ergo. Six.* Lou.

CAP. 14.

1 Rex *Gentium. Cl.* Or.va.

1 Rex *gentium. Six.* Lou.

3 Vallem *siluestrem. Cl.* Or.va.

2 Vallem *Siluestrem.* Siv. Lou.

5 Percusserúntque Raphaim in *Astarothcarnaim. Cl.* 12. M S. R. Rab. H. C. G. Detr.

4 In *Astaroth & Carnaim. Six.* Lou.

6 *Chorræos. Cl.* Ort.var.

4 *Chorrhæos. Six.* Lou.

7 Venerunt ad fontem Misphat. *Cl.* 10. M S. R H.C.G. Detr.

5 Venerunt *vsq;* ad fontem. *Six.* Lou.

14 Et persecutus est vsque Dan. *Cl.* Detr.

10 Et persecutus est *eos* vsq; Dan. *Six.* Lou.

15 Vsque Hoba quę est ad læuam Damasci. *Cl.* 13. M S. R. H. C. G. Detr.

11 Vsque Hoba, *&* *Phœnicem* quæ est ad. *Six.* Lou.

CAP. 16.

1 Non genuerat liberos. *Cl.* 13. M S. R. H. C. G. Detr.

1 Non genuerat *sibi* liberos. *Six.* Lou.

CAP. 18.

2 Et adorauit in *terram. Cl.* Lou. Comm.

2 *Terra Six.*

4 *Lauate pedes vestros. Cl.* Comm.

3 *Lauentur pedes vestri. Six.* Lou.

5 *Confortate cor vestrum. Cl.* Comm.

4 *Confortetur cor. Six.* Lou.

5 *Locutus. Cl.* Ort. va.

4 *Loquutus. Six.* Lou.

Com. ℣.20 Clamor Sodomorum & *Gomorrhæ. Cl.*
19 Et *Gomorrhæorum. Six.* Lou.
Com. 28 Delebis *propter* 45 vniuersam vrbem? *Cl.* Lou.
27 *Quia* quadraginta quinque. *Six.*

CAP. 19.

Com. 29 Cũ *enim* subuerteret Deus. *Cl.* Lou.
25 Cum *autem* subuerteret Deus. *Six.*

CAP. 20.

Trãſ.vo. 7 Nunc ergo redde viro suo vxorem, *quia propheta eſt: & orabit pro te* & viues. *Cl.*
8 Redde viro suo vxorem *& orabit pro te: quia propheta eſt* & viues. *Six.* Lou.
Addit. 16 Et quocunque perrexeris: *memento* te deprehensam. *Cl.*
15 *Memento* te deprehensam. *Six.*

CAP. 21.

Com. 15 Subter vnam *arborum* quæ ibi erant. *Cl.*
12 Subter vnam *arborem* quæ ibi *erat. Six.* Lou.

CAP. 22.

Or.va. 2 Vade in *terram* visionis. *Cl.*
2 Vade in *Terram* visionis. *Six.* Lou.
Detr. 5 Ego & puer illuc vsque properantes. *Cl.*
4 Ego *autem* & puer. *Six.* Lou.
Or.va. 11 Ecce *Angelus* Domini. *Cl.*
10 Ecce *angelus* Domini. *Six.* Lou.
Com. 12 Nunc cognoui quod *times Deum* & non pepercisti. *Cl.* 3. M S. R. Rab. H. G
11 Nunc cognoui quod *timeas dominum* & *Six.*
Detr. 20 His *ita* gestis. *Cl.*
17 His *itaque* gestis. *Six.* Lou.

CAP. 23.

Detr. 13 Circumstante plebe. *Cl.*
9 Plebe *eius. Six.* Lou.
Com. 15 Terra, quam postulas *quadringentis ſiclis* argenti valet. *Cl.*
11 *Quadringentos ſiclos. Six.* Lou.

CAP. 24.

Transp. 24 Filia sum Bathuelis, filij *Melchæ* quem peperit ipsi *Nachor. Cl.* 15. M S. H. C. G.
℣. 19 Filia sum Bathuelis, filij *Nachor*, quem peperit ei *Melcha. Six.* Lou.
52 Procidens adorauit in *terram* dominum. *Cl.* 9 M S. H. C. G. Lou. Com.
41 In *terra. Six.*
66 Cuncta quæ gesserat, narrauit Isaac. *Cl.* 8. M S. H. C. G. Detr.
53 Narrauit *Domino suo* Isaac. *Six.* Lou.

CAP. 25.

9 Sita est in agro Ephron filij Seor Hethæi è regione Mambre, *quem* emerat à filijs Heth. *Cl.* Com. gen. in gen.
7 *Quam* emerat. *Six.* Lou.
11 Iuxta *puteum. Cl.* Or. va.
8 Iuxta *Puteum. Six.* Lou.
15 *Iethur. Cl.* Lou. Or. var.
10 *Itur. Six.*

CAP. 26.

18 *Philiſtijm. Cl.* Or. var.
14 *Philiſtijm. Six.* Lou.
34 Duxit vxores. *Cl.* 1 M S H C G. Detr.
26 Duxit vxores *duas. Six.* Lou.

CAP. 27.

12 Et *inducam* super me maledictionem pro benedictione, *Cl.* Missale Rom. H C G. Com. per in pers.
6 *Inducat* super me. *Six.* Lou.
21 Accede *huc* vt tangam te fili mi. *Cl.* Com. & detr.
13 Accede *ad me* vt. *Six.* Lou.

CAP. 28

20 Si fuerit *Deus* mecum. *Cl.* M S. R. Rab. H. Com.
14 *Dominus* mecum. *Six.* Lou.

CAP. 29.

24 Vidit *Liam. Cl.* Lou. Or. va.
22 *Lian. Six.*

CAP. 30.

8 Comparauit me *Deus* cum sorore mea. *Cl.* Com.
6 *Dominus. Six.* Lou.
16 Et ad me inquit intrabis. *Cl.* Lou. Detr.
14 Et ait: ad me. *Six.*
25 Dimitte me vt reuertar in patriam, & ad terram meam. *Cl.* 10. M S. Detr.
21 Vt reuertar in patriam *meam. Six.* Lou.
26 Tu nosti seruitutẽ qua seruiui tibi. Detr.

*Cl.*13.MS.H.C.G.

℣.22 Tu *verò* noſti. *Six.* Lou.

Com. 30 Benedixitq; tibi *Dominus. Cl.*

25 Benedixitq; tibi *Deus. Six.* Lou.

Com. num. 33 Furti me *arguent.Cl.*3.MS.H.C.G.

28 Furti me *argues.Six.* Lou.

CAP. 31.

Com. 29 Deus patris *veſtri. Cl.* 4.MS.H.C.

23 Patris *tui. Six.* Lou.

CAP. 32.

Com. 1 Iacob *quoque* abijt itinere *quo* cœperat. *Cl.*7.MS.Rab.

1 Iacob *autem* abijt itinere *quod* cœperat. *Six.* Lou.

Com. 18 Munera miſit Domino *meo* Eſau. *Cl.*

12 Domino *ſuo. Six.* Lou.

Com. 30 Vidi *Deum* facie ad faciem.*Cl.*MS. R.H.G.

23 Vidi *Dominum* facie.*Six.* Lou.

CAP. 34.

Com. temp. 23 Vnum *effi iemus* populum.*Cl.*

15 Vnum *efficiamus* pop. *Six.* Lou.

Detr. 30 Quibus *patratis. Cl.*

20 Quibus *perpetratis. Six.* Lou.

CAP. 36.

Or. va. 20 Filij Seir *Horrei. Cl.*

15 *Horræi. Six.* Lou.

Com. gen. 24 Iſte eſt Ana qui inuenit aquas calidas in ſolitudine cum paſceret *aſmos* Sebeon patris ſui. *Cl.*

18 Compaſceret *aſinas. Six.*Lou.

CAP. 37.

Ort.var. 36 Vendiderunt Ioſeph in Ægypto *Putiphari. Cl.*

vlt.*Phutiphari. Six.* Lou.

CAP. 38.

Detr. 10 Percuſſit eum Dominus, quod rem deteſtabilem faceret. *Cl.*

10 *Eò* quod rem. *Six.* Lou.

CAP. 39.

Com. 9 Et peccare in *Deum* meum. *Cl.* 9. MS.H.C.G.

6 In *Dominum* meum. *Six.* Lou.

CAP. 40.

Detr. 1 His *ita* geſtis. *Cl.*

5 His *itaque* geſtis, *Six.* Lou.

CAP. 41.

℣. 11 Vidimus ſomnium *præſagum* futurorum. *Cl.* Com.

5 *Præſagium. Six.* Lou.

26 *Vbertatis. Cl.* Or.va.

14 *Hubertatis, Six.* Lou.

44 Dixit quoque rex ad Ioſeph. *Cl.*10. MS. Rab.H. C. G. Detr.

29 Rex *Ægypti. Six.* Lou.

45 Deditq; illi vxorem Aſeneth filiam *Putiphare. Cl.* Or.va.

27 *Putipharis. Six.* Lou.

50 Nati ſunt *autem* Ioſeph filij duo.*Cl.* Addit. & detr.

32 *Natique* ſunt Ioſeph.*Six.* Lou.

CAP. 43.

5 *Sin* autem non vis, non ibimus. *Cl.* Addit.

4 *Si* autem. *Six.*Lou.

11 Sumite de optimis terræ *fructibus.* *Cl.*MS.G. Com.

10 *Frugibus. Six.* Lou.

14 Et remittat vobiſcum fratrem veſtrum quem tenet & hunc Beniamin.*Cl.*5.MS.H.C.G. Detr.

12 Quem tenet *in vinculis. Six.* Lou.

27 *Saluus* ne eſt pater veſter. *Cl.* Com.

22 *Sanus* ne. *Six.* Lou.

CAP. 44.

17 *Reſpondit* Ioſeph. *Cl.* Detr.

5 *Reſponditq;* Ioſeph. *Six.* Lou.

CAP. 46.

2 Audiuit eum per viſionem *noctis* vocantem ſe. *Cl.* Com.

1 *Nocte. Six.*Lou.

CAP. 47.

18 Non *celabimus* Dominum noſtrum. *Cl.* Com. temp.

16 Non *celamus. Six.* Lou.

CAP. 50.

8 Quæ *dereliquerant* in Terra Geſſen. *Cl.* Com. temp.

7 *Dereliquerunt. Six.* Lou.

10 Veneruntq; ad Aream *Atad. Cl.* Or. var.

9 *Arad. Six.* Lou.

17 Nos quoque oramus vt *ſeruis Dei patris tui* dimittas. *Cl.* 1. MS. R. H. C.G. Com. num. & caſus.

13 Vt *ſeruo Dei patri tuo. Six.* Lou.

CAP. 1.

Com. ℣.6 Mniq; cognarione *illa. Cl.*
3 O *Sua. Six.* Lou.
Transp. 18 Quibus *ad se. accersitis* rex ait. *Cl.*
10 Quibus *accersitis ad se. Six.* Lou.

CAP. 2.

Transp. 14 Quis *te constituit* principem. *Cl.*
11 Quis *constituit te. Six.* Lou.
Detr. 22 Deus enim patris mei adiutor meus eripuit me de manu Pharaonis. *Cl.*
19 *Et* eripuit me, *Six.* Lou.
Com. 25 Et respexit Dominus filios Israel & *cognouit* eos. *Cl.* Lou.
Vlt. *Liberauit* eos. *Six.*

CAP. 3.

Com. 14 Dixit *Deus* ad Moysen. *Cl.*
14 Dixit *Dominus. Six.* Lou.
Com. cas. 15 Hoc memoriale meum in *generationem & generationem. Cl.*
15 *Generatione & generationem.* Six. Lo.
Detr. 20 *Extendam enim* manum meam. *Cl.* 10. M S. R. H. C. G.
19 *Extendamque. Six.* Lou.

CAP. 4.

Detr. 4 Extendit & tenuit *versaque* est in virgam. *Cl.* Lou.
4 *Reuersaque. Six.*
Transp. 13 Obsecro *inquit Domine* missurtes. *Cl.*
12 Obsecro *Domine inquit. Six.* Lou.
Com. temp. 14 Ecce ipse *egreditur* in occursum tuum. *Cl.*
13 Ipse *egredietur. Six.* Lou.
Detract. 25 Sponsus sanguinum ob circumcisionem. *Cl.* 8. M S. H.
24 *Tu mihi es* ob circumcisionem. *Six* Lou.
Detract. 28 Narrauitq; Moyses Aaron omnia verba Domini quibus miserat eum. *Cl.*
27 *Pro* quibus miserat eum. *Six.* Lou.

CAP. 5.

Com. temp. 14 Quare non *impletis* mensuram laterum sicut prius. *Cl.*
12 *Impleſtis. Six.* Lou.
Com. cas. 19 Videbantque se præpositi filiorum Israel *in malo*, eò quòd diceretur eis. *Cl.* 4. M S. Rab. H. G.
℣.17 *Malum* eò quòd. *Six.* Lou.

CAP. 6.

8 Daboque illam *vobis possidendam.* Transp. *Cl.*
6 *Possidendam vobis. Six.* Lou.
15 *Soar. Cl.* Or. va.
13 *Sohar. Six.* Lou.
23 *Sethrì. Cl.* Lou. Orth. var.
21 *Zethri. Six.*
28 In *Terra* Ægypti. *Cl.* Lou. Or. va.
26 *terra. Six.*
29 Omnia quæ *ego* loquor tibi. *Cl.* Addit.
27 Omnia quæ loquor tibi. *Six.* Lou.

CAP. 7.

1 Constitui te *Deum* Pharaonis. *Cl.* Or. va.
1 *deum. Six.* Lou

CAP. 8.

16 Et sint *sciniphes* in vniuersa terra Ægypti. *Cl.* Ort. var.
14 *cini, h. s. Six.* Lou.

CAP. 9.

3 Et *boues & oues. Cl.* Transp.
2 *oues & boues. Six.* Lou.
4 Vt *nihil* omnino pereat. *Cl.* Addit.
3 Vt *nil* omnino pereat. *Six.* Lou.
27 Dominus iustus ego & populus meus impij. *Cl.* Detr.
23 *&* ego & pop. *Six.* Lou.

CAP. 10.

5 Quæ *operiat* superficiem terræ. *Cl.* Com. temp.
3 Quæ *operiet. Six.* Lou.

CAP. 11.

10 Fecerunt omnia ostenta quæ scripta sunt coram Pharaone. *Cl.* 9. M S. H. C. G. Detract.
9 Omnia *signa & ostenta. Six.* Lou.

CAP. 12.

9 Sed *tantum assum* igni. *Cl.* Transp.
8 *assum tantum. Six.* Lou.
35 Fecerunteq; filij Israel sicut præceperat *Moyses. Cl.*
33 Sicut præceperat *Dominus Moisi. Six.* Lou.
37 Sexcenta ferè millia peditum virorum, absque paruulis. *Cl.* 12. M S. H. C. Detract.

℣.35 Absq; paruulis & mulieribus. Six. Lou.

Com. casus. 42 Nox ista est obseruabilis *Domino. Cl.*
40 *Domini. Six.* Lou.

CAP. 13.

Com. 9 Et quasi *monimentum* ante oculos tuos. *Cl.*
8 *Monumentum. Six.* Lou.

Com. 16 Et quasi appensum quid ob recordationē *inter* oculos tuos. *Cl.* 6. MS. H.C. Rab. R. & G. consentiunt.
15 *Ante* oculos tuos *Six.* Lou.

Com. 17 Non eos duxit *Deus* per viam *Cl.*
16 *Dominus. Six.* Lou.

CAP. 14.

Addit. 3 *Coarctati* sunt in terra. *Cl.* Lou.
2 *Coartati* sun^t. *Six.*

Com. caſ. 5 Immutatumque est cor Pharaonis & seruorum eius super *populo. Cl.*
4 *Populum. Six.* Lou.

CAP. 16.

Or. va. 1 De *terra* Ægypti. *Cl.*
1 De *Terra. Six.* Lou.

Cōtrar. 3 Cur *eduxistis* nos in desertum istud. *Cl.*
2 *Induxistis. Six.* Lou.

Com. Perſ. 7 *Audiuit* enim murmur vestrum, *Cl.*
5 *Audiui. Six.* Lou.

Or. va. vlt. *Ephi. Cl.*
vlt. *ephi. Six.* Lou.

CAP. 17.

Com. 14 Scribe hoc ob *monimentum* in libro. *Cl.*
14 Ob *monumentum. Six.* Lou.

CAP. 18.

Com. 12 Obtulit ergo Iethro cognatus Moisi holocausta & hostias *Deo. Cl.* MS. R. H.G.
9 *Domino. Six.* Lou.

Com. 19 Et erit *Deus* tecum. *Cl.*
15 Et erit *Dominus* tecum. *Six.* Lou.

Com. 21 Viros *potentes* & timentes Deum. *Cl.* 16. MS. R. Rab. H.C.G.
16 Viros *sapientes* & timentes Deum. *Six.* Lou.

CAP. 20.

Orr. v a. 1 *Terra. Cl.*
1 *Terra Six.* Lou.

CAP. 21.

℣.vlt. *Sin* autem sciebat quod bos cornupeta esset. *Cl.* Com.
vlt. *Si* autem. *Six.* Lou.

CAP. 22.

6 Si egressus ignis inuenerit *spinas*, & comprehenderit aceruos frugum. *Cl.* 5. MS. R. Rab. H.C. G. Com.
6 Inuenerit *spicas. Six.* Lou.

CAP. 23.

18 Non immolabis super fermento sanguinem victimæ *meæ. Cl.* 9. MS. Rab. H.C.G. Contra.
19 Victimæ *tuæ. Six.* Lou.

CAP. 24.

5 Immolaueruntq; victimas pacificas Domino vitulos. *Cl.* 4 MS R. Rab. H. C.G. Detr.
5 Vitulos *duodecim. Six.*

CAP. 25.

33 *Sphærulaque* simul & *lilium. Cl.* Com.
22 *Sphærulæque* simul & *lilia. Six.* Lou. num.
38 Fiant *de* auro purissimo. *Cl.* Addit.
26 Fiant auro purissimo. *Six.* Lou.

CAP. 26.

5 Altera alteri possit *apsari. Cl.* Detr.
5 *adaptari. Six.* Lou.
34 pones & propitiatorium super arcam testimonij in *Sancto* sanctorum. *Cl.* Com.
26 In *Sancta* sanctorum. *Six.* Lou.

CAP. 27.

vlt. Perpetuus erit cultus per successiones eorum à filijs Israel. *Cl.* Com.
vlt. *Coram* filijs Israel. *Six.* Lou.

CAP. 28.

20 *Chrysolitus. Cl.* Or.va.
16 *Chrysolithus. Six.* Lou.

CAP. 30.

16 Vt sit *monimentum. Cl.* Com.
14 *Monumentum. Six.* Lou.

CAP. 31.

9 *Labrum* cum basi sua *Cl.* Com.
3 *Labium. Six.* Lou.
11 *Aromasum. Cl.* Lou. Or.va.
3 *Aromathum. Six.*

CAP.

LIBER LEVITICI.

CAP. 32.

Com. ℣.16 Factas opere *Dei. Cl.* MS.R.H.G.
13 *Domini. Six.* Lou.

Diuersitas in numeris 28 Ceciderunt q; in die illa quasi *viginti tria* millia hominum. *Cl.* H ferme tria millia hominum.
32 Quasi *triginta tria* millia hominum. *Six.* Lou.

CAP. 35.

Orth. var. 6 *Hyacintum. Cl.*
5 *Hyacinthum. Six.* Lou.

Com. num. 16 Labrum & *baſim* eius. *Cl.* 7. MS.R H C.G.
6 Et *baſes* eius. *Six.* Lou.

Or.va. 23 Pelles arietum rubricatas & *ianthinas. Cl.* MS.
9 *Hyacinthinas. Six.* Lou.

CAP. 37.

℣.11 Et fecit illi *labium* aurium per gyrum. *Cl.* Lou. Com.
6 *Labrum* aureum. *Six.*

CAP. 38.

14 Cum baſibus ſuis vnum *tenebat* latus. *Cl.* MS.R. Com. num.
8 *Tenebant. Six.* Lou.

CAP. 39.

33 Aliud operimentum de *ianthinis* pellibus. *Cl.* MS. Com.
14 De *hyacinthinis* pellibus. *Six.*

CAP. 40.

5 Tentorium in introitu tabernaculi pones. *Cl.* 8. MS.H.C.G. Detr.
3 In introitu tabernaculi *teſtimonij* pones. *Six.* Lou.

LIBER LEVITICI.

CAP. 2.

Com. ℣.11 NEc quidquam frumenti ac mellis adolebitur. *Cl.* Lou.
6. *Aut* mellis. *Six.*

Com. caſ. 11 Adolebitur in ſacrificio *Domino. Cl.*
6 *Domini. Six.* Lou.

Addit. 13 In omni oblatione *tua* offeres ſal. *Cl.*
8 In omni oblatione offeres ſal. *Six.* Lou.

Detr. 14 Torrebis igni, & confringes in morem farris. *Cl.* Lou.
9 Torrebis *eas* igni. *Six.*

CAP. 4.

Com. 2 Anima *quæ* peccauerit per ignorantiam. *Cl.*
1 Anima *cum* peccauerit. *Six.* Lou.

Com. caſ. 6 Cumque intinxerit digitum in *ſanguine. Cl.*
3 In *ſanguinem. Six.* Lou.

Addit. vlt. Cremabit ſuper altare *in* incenſum Domini. *Cl.*
vlt. Cremabit ſuper altare incenſum Domini. *Six.* Lou.

CAP. 5.

Detr. 8 Ita vt collo *hæreat. Cl.*
3 *Adhæreat. Six.* Lou.

Or.va. 11 *Thuris. Cl.* Lou.
6 *Turis. Six.*

CAP. 6.

℣.9 Ignis *ex* eodem altari erit. *Cl.* Com
3 *In* eodem altari erit. *Six.* Lou.

Com. 16 Comedet in loco *Sancto Atrij* tabernaculi. *Cl.* ſancto in atrio. MS.R. H.C.G. his cõformiter Radulphus legiſſe videtur.
7 In loco *Sanctuarij. Six.* Lou.

CAP. 7.

Or. va. 12 Collyridas olei *admiſtione* conſperſas. *Cl.* Lou.
8 *Admixione. Six.*

CAP. 8.

Detr. 4 *Fecit* Moyſis vt Dominus imperauerat. *Cl.*
2 *Feciſque. Six.* Lou.

Com. caſ. 28 Eo quod conſecrationis eſſet oblatio in odorem ſuauitatis, ſacrificij *Domino. Cl.* 1. MS.R.H.G.
14 *Domini. Six.* Lou.

CAP. 9.

Com. num. 3 Tollite hircum pro peccato, & vitulum, atq; agnum *anniculos. Cl.* 5. MS. H.C. at R. & G. textui conſentiunt.
2 *Anniculum. Six.* Lou.

Com. num. 22 Et extendens *manus* ad populum. *Cl.*
10 *Manum. Six.* Lou.

CAP. 10.

Or.va. ℣. 1 *Thuribulis. Cl.* Lou.
1 *Turibulis. Six.*
Addit. 8 *Dixit quoq;* dominus ad Aaron. *Cl.*
9 *Dixitque. Six.* Lou.
Com. temp. 9 Quando *intratis* in tabernaculum teſtimonij. *Cl.* Lou.
9 *Intrabitis. Six.*
Com. temp. & modi. 18 Comedere *debueritis* eam in ſanctuario. *Cl.*
14 *Debueratis. Six.* Lou.

CAP. 13.

Com. 12 Et operuerit omnem *cutem* a cap. vſq; ad pedes. *Cl.*
7 Omnem *carnem. Six.* Lou.
Ort.var. 18 *Vlcus. Cl.*
10 *Hulcus. Six. Lou.*
Com. 36 In flauum colorem ſit *immutatus. Cl.*
17 *Commutatus. Six.* Lou.

CAP. 14.

Com. 43 Sin autem poſtquam eruti ſunt lapides, & puluis *eraſus. Cl.*
12 *Elatus. Six.* Lou.
Com. num. 49 Et in *purificationem* eius ſumet 2 paſſeres. *Cl.* M S. H. G.
14 Et in *purificatione. Six.* Radulphus. Lou.

CAP. 15.

Com. 9 Sagma ſuper *quo* ſederit, immundum erit. *Cl.*
8 Super *quod Six.* Lou.
Com. num. 27 Quicunque tetigerit *ea* lauabit veſtimenta ſua. *Cl.*
22 Tetigerit *eam. Six.* Rad. G. Lou.
Com. num. 31 Docebitis ergo filios Iſrael, vt caueant *immunditiam. Cl.*
24 *Immunditias. Six.* Lou.

CAP. 18.

Ort.var. 20 *Commiſtione. Cl.* Lou.
18 *Commixtione. Six.*

CAP. 19.

Com. 20 Quæ ſit ancilla etiam *nubilis. Cl.* H.
16 *Nobilis. Six.* Lou.

CAP. 20.

Addit. 9 Qui maledixerit patri ſuo, aut matri, morte moriatur: *patri matriq; maledixit*, ſanguis eius ſit ſuper eum. *Cl.* Lou.
℣. 7 Morte moriatur: ſanguis eius ſit ſuper eum. *Six.*

CAP. 21.

Detract. 5 Non radent caput. *Cl.* Lou.
2 Non radent *ſacerdotes. Six.*

CAP. 22.

Com. 24 Omne animal quod contritis, vel *tuſis*, vel ſectis, ablatiſque teſticulis eſt. *Cl.*
17 Contritis vel *tonſis. Six.* Lou.

CAP. 23.

Com. 14 Vſque ad diem qua *offeretis* ex ea Deo veſtro. *Cl.*
9 *Offeratis. Six.* Lou.

CAP. 24.

Detr. 11 Cumque blaſphemaſſet nomen, & maledixiſſet ei. *Cl.*
6 Nomen *Domini. Six.* Lou.
Detr. 16 Lapidibus opprimet eum omnis multitudo. *Cl.* 2. M S. H. C. G.
7 Omnis multitudo *populi. Six.* Rad. Lou.

CAP. 25.

Com. num. 6 Et aduenæ qui *peregrinantur* apud te. *Cl.* M S. R H. C.
3 *Peregrinatur. Six.* Rad. G. Lou.

CAP. 26.

Addit. 2 Cuſtodite Sabbata mea, & pauete *ad* Sanctuarium meum. *Cl.*
2 Pauete Sanctuarium. *Six.* Lou.
Com. 44 *Et tamen* etiam cum eſſent in terra hoſtili. *Cl.*
27 *Attamen. Six.* Lou.
Detra. vlt. Ego Dominus. *Cl.* 3. M S. C. G.
vlt. Ego Dominus *Deus. Six.* Lou.
Detr. ib. Inrer ſe & filios Iſrael. *Cl.*
ib. Inter ſe & *inter* filios. *Six.* Lou.

CAP. 27.

Contra. 27 Quod ſi immundum eſt animal, redimet qui obtulit iuxta æſtimationem *ſuam. Cl.* 2. M S. H.
17 Iuxta æſtimationem *ſuam. Six.* Lou.
Com. ib. Vendetur alteri *quantocúnque* a te fuerit æſtimatum. *Cl.*
ib. *Quantumcúnque. Six.* Lou.
Com. 28 Non *vendetur* nec redimi poterit. *Cl.*
18 Non *veniet. Six.* Lou.

CAP. 1.

Com. ℣. 51. CVm proficiſcendum fuerit, deponent Leuitæ tabernaculum : cum *caſtrametandum* erigent. *Cl.* 1. MS.

22 Cum *caſtrametanda*, *Six.* Lou.

CAP. 2.

Com.nu. 2 Caſtrametabuntur *filij* Iſrael per gyrum. *Cl.* 3. MS.R.Rab.

1 *Filiorum* Iſrael. *Six.* Lou.

Detract. 8 *Omnis* de ſtirpe eius exercitus pugnatorum. *Cl.*

4 *Omniſque*. *Six.* Lou.

Com. 9 Vniuerſi qui in caſtris Iudæ *enumerati* ſunt *Cl.*

8 *Annumerati*. *Six.* Lou.

CAP. 3.

Orth. var. 24 *Eliaſaph*. *Cl.*

15 *Heliaſaph*. *Six.* Lou.

Com.nu. 49 Et quos *redemerant*. *Cl.*

31 *Redemerat*. *Six.* Lou.

CAP. 4.

Addit. 46 Et quos *recenſeri* fecit ad nomen Moyſes & Aaron. *Cl.* R.H.C.G.

24 Et quos fecit ad nomen. *Six.* Lou.

CAP. 5.

Com.nu. & perſ. 3 Ne contaminent ea cum *habitauerim* vobiſcum. *Cl.* H.

1 *Habitauerint*. *Six.* Lou

CAP. 7.

Com. caſ. 84 Hæc in *dedicatione* altaris oblata ſunt. *Cl.* MS.R.Rab.

18 In *dedicationem*. *Six.* Lou.

CAP. 8.

Com. temp. & modi. 15 Et poſtea *ingredientur*. *Cl.*

7 *Ingredientur*. *Six.* Lou.

CAP. 10.

Com. caſus. 13 Iuxta imperium Domini *in manu* Moyſi. *Cl.*

11 *Per manum*. *Six.* Lou.

CAP. 11.

Detract. 21 Et ait Moyſes: ſexcenta millia. *Cl.* 4. MS.R.H.C.G.

18 Et ait Moyſes *ad dominum*. *Six.* Lou.

Com. 31 Ventus autem egrediens à dom. *arreptans* trans mare coturnices dedit. *Cl.*

℣. 29 *Arreptas*. *Six.* Lou.

32 Congregauit coturnicum, qui parum 10 coros. *Cl.* Detract.

30 Coturnicum *multitudinem*. *Six.*

CAP. 12.

2 Quod cum audiſſet Dominus (erat enim. *Cl.* Detract.

2 Cum audiſſet Dominus *iratus eſt*. *Six.* Lou.

4 Statim locutus eſt ad eum. *Cl.* Detract.

2 Locutus eſt *Dominus*. *Six.* Lou.

CAP. 14.

10 Apparuit gloria Domini ſuper tectum fœderis cunctis filijs Iſrael. *Cl.* 6. MS.H.C.G. Detract.

6 Cunctis *videntibus* filijs Iſrael. *Six.* Lou.

19 Dimitte obſecro peccatum pop. huius. *Cl.* 2. MS.R.H.C.G. Detract.

12 Populi *tui* huius. *Six.* Lou.

CAP. 15.

3 Et feceritis oblationem Domino in holocauſtum aut victimam, vota ſoluentes. *Cl.* Detract.

1 Victimam *pacificam*. *Six.* Lou.

36 Cumque eduxiſſet eum, lapidibus obruerunt. *Cl.* Tranſp. & Detr.

16 Obruerunt *eum* lapidibus. *Six.* Lou.

CAP. 16.

11 *Quid* eſt enim Aaron? *Cl.* Com.ge.

5 Quis. *Six.* Lou.

15 Tu ſcis quod *ne* aſellum quidem. *Cl.* Detract.

8 Quod *nec* aſellum. *Six.* Lou.

34 Omnis Iſrael qui ſtabat per gyrum, fugit *ad clamorem* pereuntium. *Cl.* Com. caſ.

19 *A clamore*. *Six.* Lou.

37 Præcipe Eleazaro filio Aaron *ſacerdoti*. *Cl.* Lou. H. Com. caſ.

20 *Sacerdotis*. *Six.*

CAP. 17.

3 Vna virga cunctas ſeorſum familias continebit. *Cl.* Detract.

1 Cunctas *eorum*. *Six.* Lou.

CAP. 18.

3 Vt ad vaſa Sanctuarij & *ad* altare non accedant. *Cl.* Addit.

℣. 2 Ad vasa Sanctuarij & altare. *Six.* Lou.

Com. gen. 13 Vniuersa fragum initia *quas* gignit humus. *Cl.*

11 *Quis* gignit. *Six.* Lou.

Detract. 29 Optima & electa erunt. *Cl.*

20 Optima & electa erunt *cuncta*. *Six.* Lou.

CAP. 20.

Com. nu. 20 At ille respondit non *transibis*. *Cl.* 2. MS. H C.G.

16 *Transibitis Six.* Lou.

CAP. 21.

Com. 5 Locutusque contra *Deum* & Moysen ait. *Cl.* 1. MS. R H.G.

4 *Dominum. Six.* Rab. C. Lou.

Detract. 15 Vt requiescerent in *Ar. Cl.*

14 *Arnon. Six* Lou.

Orth. var. 19 *Mathana. Cl.*

16 *Mathana. Six.* Lou.

Addit. 20 *De* Bamoth vallis est in regione Moab. *Cl.*

18 Bamoth vallis. *Six.* Lou.

Orth. var. 27 *Prouerbio. Cl.*

24 *prouerbio. Six.* Lou.

Ort. var. 32 *Iazer. Cl.*

28 *Iaser. Six.* Lou.

CAP. 22.

Detract. 4 Ipse erat eo tẽpore rex in Moab. *Cl.*

2 Ipse *autem* erat. Six. Lou.

Detract. 8 Manentibus illis apud Balaam. *Cl.*

7 Manentibus *autem*. Six. Lou.

Addit. 18 Si dederit mihi Balac plenam domum *suam* argenti & auri. *Cl.* Lou.

14 Plenam domum argenti. *Six.*

Com. temp. 20 Si vocare te *venerunt* homines isti surge. *Cl.*

16 *Venerint. Six.* Lou.

Com. per. & num. 37 Misi nuncios vt *vocarem* te. *Cl.* 7. MS. H.

31 *Vocavent. Six.* C. & G. Lou.

CAP. 13.

Com. temp. 5 *Loquèris. Cl.* Lou.

5 *loqueris. Six.*

Com. nu. 14 Impositis supra *vitulo* atq; *aviete*. *Cl.*

12 *Vitulis* atque *arietibus*. Six. Lou.

CAP. 24.

Addit. 13 Plenam domũ *suam* argenti. *Cl.* Lo

℣. 7 Plenam domum argenti. *Six.*

CAP. 25.

1 *Settim. Cl.* Ort.va.

1 *Setim. Six.* Lou.

CAP. 26.

12 Iamin, ab hoc familia Iaminitarum. *Cl.* Detract.

4 *Et* Iamin ab. *Six.* Lou.

34 *Therſa. Cl.* Lou. Orth. var.

12 *Tersa. Six.*

61 *Quia* non sunt recensiti inter filios Israel, *Cl.* 2. MS. H. C. G. Com.

24 *Qui* non. *Six.* Lou.

CAP. 30.

11 Vxor in domo viri *cum se voto constrinxerit & iuramẽto, si audierit vir & tacuerit nec contradixeris sponsioni reddet quodcunque promiserat; sin autẽ exemplo contradixerit, non tenebitur promissionis rea: quia maritus contradixit & dominus ei propitius erit* si vouerit & iuramento se cõstrinxerit. *Cl.* H. Lo. Additio sentẽtię

5 Vxor in domo viri si vouerit, & iuramento se constrinxerit. *Six.*

CAP. 31.

6 Vasa *quoque* sancta, & tubas ad clangendum tradidit ei. *Cl.* Addit.

3 *Vasaque* sancta. *Six.* Lou.

16 Prævaricari vos fecerunt in *domino. Cl.* Com. cas.

9 *Dominum. Six.* Lou.

CAP. 32.

3 *Saban. Cl* Lou. Orth. var.

2 *Saba.*

35 *Etroth* & Sophan. *Cl.* Com.

20 *Rosh. Six.* Lou.

CAP. 33.

16 Venerunt ad *sepulchra* concupiscentiæ. *Cl.* Orth. var.

13 *Sepulchra. Six.* Lou.

24 *Arada. Cl.* Ort.var.

21 *Harada Six.* Lou.

40 Qui habitabat ad *meridiem. Cl.* Ort.var.

36 *Meridiem. Six.* Lou.

44 *Iecabarim. Cl.* Ort.var.

40 *Iecabarim. Six.* Lou

CAP. 34.

4 Per *ascensum Scorpionis. Cl.* Ort.var.

1 *Ascensum*

Cō. cas. ℣. 1 *Ascensum scorpionis. Six.* Lou.
4 Peruenîant *à meridie* vsque ad Cadesbarne. *Cl.*
1 *Ad meridiem. Six.* Lou.
Detract. 11 *Rebla. Cl.*
4 *Reblatha. Six.* Lou.
Orth. var. 23 *Hanniel. Cl.*
Com. temp. 11 *Haniel. Six.* Lou.
vlt. Quibus *præcipit* dominus. *Cl.*
vlt. *Præceperat. Six.* Lou. Addit.

CAP. 35.

19 ℣. Propinquus occisi homicidam interficiet, statim vt apprehẽderit eum *interficiet.* Si per. *Cl.* H.Q.N.
10 Vt apprehenderit eum. Si per, &c. *Six.*
20 *Quippiam. Cl.* Lou.
11 *Quidpiam. Six.* Orth.va.

CAP. 1.

Com. temp. ℣. 4 2 QVi *habitabas* in Hesebon *Cl.* *Habitauit. Six.* Lou.
Detract. 19 Transiuimus per eremum terribilem & maximam quam vidistis. *Cl.* 8. M S. H. C. G.
12 Et max. *solitudinem. Six.* Lou.
Com.nu. 31 Et in solitudine (*ipse vidisti. Cl.* H.
19 (*Ipsi vidistis. Six.* Lou.

CAP. 2.

Addit. 21 Populus magnus, & *multus* & proceræ longitud. *Cl.*
13 Populus magnus, & proceræ longitud. *Six.* Lou.

CAP. 4.

Cõmut. 28 Nec *odorantur. Cl.* Lou.
20 *Odorant. Six.*
Detract. 30 Nouiss. tempore reuerteris ad dominum. *Cl.*
22 Nouiss. *autem* tempore. *Six.* Lou.
Cõmut. 33 Sicut tu audisti, & *vixisti. Cl.* 6. MS. R. Rab. H. C. G.
24 *Vidisti. Six.* Lou.
Com. modi. 39 Scito ergò hodie, quod Dominus ipse *sit* Deus. *Cl.*
27 Ipse *est* Deus. *Six.* Lou.

CAP 5.

Detract. 24 Vocem eius audiuimus. *Cl.*
21 *Vocem enim. Six.* Lou.

CAP. 6.

Com. 4 Dominus Deus noster, *Dominus* vnus est. *Cl.* 3. M S. R. H. C. G.
3 *Deus. Six.* Lou.

CAP. 8.

Commutatio. 1 *Caue* diligenter vt facias. *Cl.* Lou.
1 *Attende. Six.*

CAP. 11.

℣. 3 *Setim. Cl.* Orth.va.
2 *Setim. Six.* Lou.

CAP. 11.

8 Et possitis introire, & possidere Terram ad quam *ingredimini. Cl.* Lou. Com. temp.
3 *ingrediemini. Six.*

CAP. 12.

3 Dissipate aras *eorum. Cl.* Com. gen.
3 *earum. Six.* Lou. H. Lou.
11 Quicquid præcipuum est in muneribus, quæ *vouebitis* Domino. *Cl.* Com. temp.
8 *vouistis. Six.* Lou.
12 In vrbibus vestris *commoratur. Cl.* 6. M S. H. C. G. Com.nu.
9 *Commorantur. Six.* Lou.

CAP. 15.

7 Si vnus—ad paupertatem *veneris. Cl.* Detract.
8 *deueneris. Six.* Lou.

CAP. 16.

4 Non paparebit *fermentum.* in omnibus terminis tuis. *Cl.* Cõmut.
4 *fermentatum. Six.* Lou.
vlt. Nec facies tibi neque *constitues statuam. Cl.* Trãspos. & com. temp. & modi.
vlt. Nec facies tibi *statuam* neque *constituas. Six.*

CAP. 17.

8 Inter lepram & lepram. *Cl.* H. Contrar.
6 Inter lepram & *non* lepram. *Six.* Lou.
12 Quid autẽ superbierit obediere nolens sacerdotis imperio—*&* decreto iudicis, morietur homo ille. *Cl.* H. Cõmut.
9. *ex* decreto iudicis morietur homo ille. *Six* Lou.

LIBER IOSVE.

CAP. 18.

Detr. 1 Non habebunt sacerdotes & Leuitæ partem & hæreditatem cum reliquo Israel. *Cl.* H. G.
1 Cum reliquo *populo. Six.* Lou
10 *Nec* sit maleficus nec incantator. *Cl.* Lou.
6 *Non Six.*

CAP. 21.

Com. num. 15 Si habuerit homo 2. vxores *genuerintque* ex *eo* liberos. *Cl.* 4. MS.
6 *Genueritque* ex *eis* liberos. *Six.* Lou.

Com. temp. 18 Qui non *audiat* patris, aut matris imperium. *Cl.*
7 *audieris Six.* Lou.

CAP. 24.

Contrar. 6 Animam suam *opposuit* tibi. *Cl.*
4 *apposuit. Six.* Lou.

CAP. 25.

Com. 7 Non vult frater viri mei suscitare *nomen* fratris sui in Israel. *Cl.* 4. MS. H.C.G.
6 *Semen. Six.* Lou.

CAP. 26.

Addit. 11 *Et* epulaberis in omnibus bonis. *Cl.*
5 Epulaberis. *Six* Lou.

CAP. 28.

Detr. 40 Quia defluent & *peribunt. Cl.*
37 *Deperibunt. Six.* Lou.

Com. 57 Illuuie *secundarum*, quæ egrediuntur de medio feminum eius. *Cl.*
48 *Secundinarum. Six.* Lou.

CAP. 29.

11 Liberi & vxores vestræ & *aduena* qui tecum *morantur. Cl.* 6. M S. H G. Com. num.
7 Et *aduenæ* qui tecũ *morantur. Six.* Lo.
19 Et *absumat* ebria sitientem. *Cl.* Contrar
11 *Assumat. Six.* H. Lou.

CAP. 30.

3 Reducet Dominus Deus tuus, *captiuitatem tuam*, ac miserebitur tui. *Cl.* 3. Ms. Rab. H. C. Detr. & Com. num.
1 Reducet te Dominus Deus tuus *de captiuitate tua. Six.* Lou.
5 Maioris numeri te esse faciet quam *fuerunt* patres tui. *Cl.* Com. temp. & modi.
2 *Fuerint. Six.* Lou.

CAP. 31.

6 Nec paueatis *ad* conspectum eorum. *Cl.* Lou. Addit.
5 Nec paueatis conspectum. *Six.*

CAP. 32.

30 Quomodo *persequatur* vnus mille, & duo *fugent* millia. *Cl.* 3. M S. Q. N. Com. temp. & modi.
33 *Persequebatur-fugabant. Six.*
39 Ego *occidam* & ego viuere *faciam. Cl.* Lou. Com. temp.
12 *occido-facio. Six.*
49 Ascende in montem istum Abarim id est *transituum. Cl.* Lou. Com. casus.
49 *transitum. Six.*

CAP. 34.

2 Et omnem terram *Iudæ* vsq; ad mare nouiss. *Cl.* 8. M S. R. H. C. G. Addit.
1 Omnem terram vsq; ad mare. *Six.*

LIBER IOSVE.

CAP. 2.

Contrar. 18 INnoxij erimus si ingredientibus nobis terram signum fuerit funiculus iste coccineus. *Cl.* Lou.
14 Signum *non* fuerit. *Six.* M S. Q. Rab.

CAP. 3.

Detr. 1 Morati sunt ibi tres dies. *Cl.*
1 *Per* tres dies. *Six.* Lou.

Or. va. 16 Procul ab vrbe quæ vocatur *Adom. Cl.*
14 *Edom. Six.* M S. R. H. C.

Com. 17 Populus autem incedebat contra *Iericho. Cl.* R. H. C. G.
14 Incedebat contra *Iordanẽ. Six.* Lou.

CAP. 4.

15 Sicut timuerant Moysen, dum *adiueret. Cl.* Detr.
8 *Adhuc viueret. Six.* Lou.
13 Siccante Domino Deo *vestro* aquas eius in conspectu vestro. *Cl.* 5. M S. H. C. G. Cõtrar.
vlt. Deo *nostro. Six.* Lou.

CAP. 6.

2 Ecce dedi in *manu tua* Iericho. *Cl.* 3. MS. Com. casus & num.

3. M S. H. C.

ℵ.æ In *manus tuas. Six.* Lou.

Com. temp. & modi. 4 Septimo die sacerdotes *tollant* septem buccinas. *Cl.*

4 *Tollent. Six.* Lou.

Com. & detr. 24 Vrbem autem & omnia quæ *erant* in ea succenderunt. *Cl.* H. C. G.

20 Omnia quæ *inuenta sunt* in ea. *Six.* Lou.

CAP. 7.

Detr. 5 Et corruerunt ex eis triginta sex homines. *Cl.*

4 Triginta *&* sex homines. *Six.* Lou.

CAP. 8.

5 *Accedemus* ex aduerso contra vrbem. *Cl.* 6. M S, R. H. C. G.

3 *Ascendemus. Six.* Lou.

CAP. 9.

Addit. 4 *Et* callidè cogitantes tulerunt sibi cibaria. *Cl.* 3 M S. H. C. G.

2 Callidè cogitantes. *Six.* Lou.

Com. 8 Quinam estis vos *&* vnde venistis. *Cl.*

4 *Aut* vnde venistis. *Six.* Lou.

CAP. 10.

Com. 22 Apetite os spelunce & *producite* ad me quinque reges. *Cl.* Lou.

19 *Adducite. Six.*

Com. 23 *Eduxerunt* ad eum quinque reges de spelunca. *Cl.* 12. M S. H. G.

20 *Adduxerunt. Six.* Lou.

Com. 24 Cumque *educti* essent ad eum. *Cl.* 14. M S. H. G.

21 *Adducti. Six.* Lou.

Dr. va. 41 Omnem terram *Gozen* vsque Gabaon. M S. H. C. G.

vlt. *Gessen. Six.*

CAP. 11.

ℵ.2 Habitabant in montanis in cāpestribus quoque & *in* regionibus Dor. *Cl.* Addit.

1 In campestribus quoque & regionibus Dor. *Six.* Lou.

8 *Ita* percussit omnes vt nullas dimitteret ex eis. *Cl.* Detr.

7 *Itaque. Six.* Lou.

12 Omnes per circuitum ciuitates *regésque* earum cœpit. *Cl.* Detr.

10 *Reges quoque. Six.* Lou.

19 Non fuit ciuitas quæ se traderet filijs Israel præter Heuæum. *Cl.* 1. MS. H. C. Contra.

16 Quæ se *non* traderet. *Six.*

22 In quibus *solis* relicti sunt. *Cl.* Com.

19 *Solum. Six.* Lou.

CAP. 15.

1 A termino Edom desertum Sin. *Cl.* 8. M S. H. C. G. Detr.

1 *Vsque ad* desertum Sin. *Six.* Lou.

CAP. 17.

12 Cœpit Chananæus habitare interra *sua. Cl.* 3. M S. Q. Com.

10 *Ipsa. Six.* Lou.

CAP. 18.

2 *Remanserant* autem filiorum Israel 7 tribus. *Cl.* M S. R. Com. temp.

2 *Remanserunt. Six.* Lou.

18 Descenditque *ad* Abenboen. *Cl.* Addit.

13 Descenditque Abenboen. *Six.* Lou.

CAP. 24.

27 En lapis iste erit vobis in testimonium quod *audierit* omnia verba Domini. *Cl.* audieris. 5. M S. R. H. G. Com. pers. & num.

23 *Audieritis. Six.* Lou.

CAP. 1.

Addit. ℵ.9 HAbitabat in montanis, & ad meridiem, *&* in campestribus. *Cl.*

9 Ad meridiē in campestrib⁹. *Six.* Lou.

CAP. 3.

Com. 24 Forsitan purgat aluum in æstiuo *cubiculo. Cl.*

20 *Cœnaculo. Six.* Lou.

CAP. 4.

21 Soporem morti *consocians* defecit, & mortuus est. *Cl.* Addit.

17 *Socians. Six.* Lou.

CAP. 9.

7 Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus. *Cl.* Detr.

LIBER RVTH.

℣.6 Ita *vt* audiat vos Deus. *Six.* Lou.

Com. modi. 19 *Lætamini* in Abimelech, & ille lætetur in vobis. *Cl.*

15 *Lætemini. Six.* Lou.

CAP. II.

Detr. 1 Fuit illo temp. Iephte Galaadites vir fortiſſ. *Cl.*

1 Fuit *itaque. Six.* Lou.

CAP. 12.

Or. va. 6 Dic ergo *Scibboleth* quod interpretatur ſpica. *Cl.*

6 *Schibboleth. Six.* Lou.

CAP. 14.

Cõtrar. 3 numquid non eſt mulier in omni pop. *meo. Cl.* H.

2 *Tuo. Six.* Lou.

Com. 11 Dederunt ei ſodales 30. *vt* eſſent cum eo. *Cl.*

11 *Qui* eſſent. *Six.* Lou.

CAP. 16.

Com. 9 Qui rupit vincula, quo modo ſi rumpat quis filum de *ſtuppæ* tortum *putamine. Cl.*

9 De *ſtupa* tortum *ſputamine. Six.* Lou.

CAP. 17.

Detr. 2 Benedictus filius meus Domino. *Cl.* Lou.

℣.2 *A* Domino. *Six.*

2 & 3 Benedictus filius *reddidit ergo eos matri ſuæ: quæ dixerat ei: conſecraui & voui hoc argentum. Cl.* Lou. Addit.

2 & 3 Benedictus filius meus a Domino. *Conſecraui enim & voui &c. Six.*

CAP. 18.

1 In diebus illis *non* erat rex in Iſrael. *Cl.* Lou. Comm.

1 *Necdum* erat. *Six.*

8 *Reuerſiq;* ad fratres ſuos reſponderunt. *Cl.* Lou. Detr.

8 *Reuerſi* itaque. *Six.*

vlt. In diebus illis *non* erat rex Iſrael. *Cl.* Lou. Comm.

vlt. *Nec* erat. *Six.*

CAP. 19.

5 Guſta prius *panxillum* panis & comforta ſtomachum. *Cl.* Comm.

4 *Puſillum. Six.* Lou.

CAP. 20.

16 Vt capillũ quoque poſſent percutere, & nequaquam in alteram partem *ictus* lapidis deferretur. *Cl.* Lou. Comm.

9 *Iactus* lapidis. *Six.*

LIBER RVTH.

CAP. 1.

Comm. ℣.12 REuertimini filiæ *meæ. Cl.*

7 *Mi. Six.* Lou.

Com. temp. 11 Num vltra *habeo* filios in vtero meo? *Cl.*

7 *Habebo. Six.* Lou.

CAP. 2.

pen. Melius eſt filia *mea. Cl.* Comm.

pen. *Mi. Six.* Lou.

CAP. 4.

15 De nuru enim tua natus eſt, *quæ* tẽ diliget. *Cl.* Com. gen.

12 *Qui. Six.* Lou.

REGVM PRIMVS.

CAP. 1.

Tranſp. ℣.19 VEnerunt *in* domũ ſuam Ramatha. *Cl.*

15 Domum ſuam *in* Ramatha. *Six.* Lou.

Com. 9 Ante poſtes *templi* Domini. *Cl.*

7 Ante poſtes *domus. Six.* Lou.

CAP. 2.

Dem. 11 Abijt Elcana Ramatha in domum ſuam. *Cl.*

16 *In* Ramatha. *Six.* Lou.

11 Ante faciem Heli *ſacerdotes. Cl.* Com. caſ.

16 *Sacerdotis. Six.* Lou. forte.

30 Quicunque *glorificauerit* me, glorificabo eum. *Cl.* Com.

34 Quicunq; *honorificauerit. Six.* Lou.

CAP. 3.

2 Oculi eius caligauerant, nec poterat videre: *lucerna* dei antequam tingueretur. *Cl.* Com. caſ.

2 *Lucernam*

℣.2. *Lucernam. Six.* Lou.

Detr. 3 Samuel dormiebat in templo Domini. *Cl.*

2 Samuel *autem. Six.* Lou.

CAP. 4.

Detr. & interp. varia. 1 Conuenerunt Philisthijm in pugnam *&* egressus est Israel obuiam Philisthijm. *Cl.*

1 Conuenerunt Philisthijm in pugnã. Egressus est *namq;. Six.* Lou.

Contra. 9 Ne seruiatis Hebræis, sicut & illi seruierunt *vobis. Cl.* H.

10 *Nobis. Six.* Lou.

Addit. 21 Et vocauit puerum Ichabod, dicẽs: Translata est gloria de Israel, *quia capta est arca Dei* & pro socero suo, & pro viro suo; & ait. *Cl.* H.

13 Et vocauit puerum Ichabod dicens: Translata est gloria de Israel pro socero suo & pro viro suo. Et ait. *Six.* Lou.

CAP. 7.

Com. 10 Cæsi sunt à *facie* Israel. *Cl.*

11 A *filijs* Israel. *Six.* Lou.

CAP. 9.

Com. 26 Surge *&* dimittam te. *Cl.* R.H.C.G.

24 *Vt. Six.* Lou.

CAP. 10.

Com. 12 Et quis pater *eorum*? *Cl.* MS.R.Hier. H. C. textui autem suffragantur.

12 *Eius* ? *Six.* Lou.

Erratum typogr. vlt. *Dimulabat. Cl.*

vlt. *Dissimulabat. Six.* Lou.

CAP. 12.

Detr. 6 Dominus qui fecit Moysen & Aaron, & eduxit patres nostros de terra Ægypti. Nunc ergo state &c. *Cl.* 9. MS.H. C.

6 Dominus qui fecit Moysen & Aaron, & eduxit patres nostros de terra Ægypti, *adest*. Nunc ergo state. *Six.* Lou.

Detr. 11 Et misit Dominus Ieroboal, & Badan, & Iephte, & Samuel & eruit vos de manu inimicorum vestrorum. *Cl.* 13. MS. R. Hier. H. G. non annumerant his Hier. H. & C. suffragantur. nam G. pro Badan, Barach nominãt.

℣. 10 Et misit Dominus Ierobaal, & Badan & *Samson* & *Barac* & Iephte & *Six.* Lou.

15 Erit manus Domini super vos, & super patres vestros. *Cl.* Detra.

13 *Sicut* & super. *Six.*

23 Absit autem a me hoc peccatum in *Dominum. Cl.* Com. cas.

21 In *Domino. Six.* Lou.

CAP. 13.

18 Tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli Seboim contra desertum. *Cl.* 6. MS.R.B.H. C. G. Detr.

20 Ad iter termini *interra Sabaa* imminentis valli. *Six.* Lou.

CAP. 14.

2 In extrema parte Gabaa sub malo granato, quæ erat in *Magron* & erat populus. *Cl.* Detr. & Com.

2 Sub malogranato quæ erat in *agro Gabaa. Six* Lou.

14 In media parte *iugeri. Cl.* Com.

14 *Iugeris. Six.* Lou.

15 Et factum est miraculum in castris per agros. *Cl.* 10. MS.B.H.C. at ab R. & G. additur. Detract.

15 *Et* per agros. *Six.* Lou.

15 Et conturbata *est terra. Cl.* MS. B. H. G. C. Com. num.

15 *Sunt castra. Six.* Lou.

34 Adducat ad me vnusquisque bouem suum & *&* arietem. *Cl.* Error typogr.

24 Bouem suum, & arietem. *Six.* Lou.

CAP. 15.

22 Vt obediatur voci *Domini. Cl.* Lou. Com.

20 *Eius. Six.*

32 Et dixit Agag. *Cl.* Detract.

30 Et dixit *Samuel* Agag. *Six.*

CAP. 16.

7 Homo enim videt ea quæ *parent. Cl.* Lou. Detr.

9 *Apparent. Six.*

12 *Surge*, vnge eum ipse est. *Cl.* Com. per rég. & modi &

14 *Surge &. Six.* Lou. Derr. Com.

CAP. 17.

5 Lorica *squamata* induebatur. *Cl.*

4 *Hamata. Six.* Lou.

CAP. 18.

Detr. sententia. ℣.6 Porro cum reuerteretur percusso Philisthæo Dauid, egressæ sunt mulieres. *Cl.*6. M S. R. B. H.C.G.

6 Porro cum reuerteretur percusso Philisthæo Dauid *& ferret caput eius in Ierusalem* egressæ sunt mulieres. *Six.* Lou.

Com. cas. 17 Non sit manus mea in *eum* sed sit super eum. *Cl.* M S.

16 Eo. Six. Lou.

Com. cas. 20 Dilexit autem Dauid Michol filia Saul *altera. Cl.*

19 Alteram. Six. Lou.

CAP. 19.

Com. pers. 3 Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum, in agro vbicunque *fueris. Cl.*3. M S. H.C.G.

3 Fuerit. Six. Lou.

CAP. 20.

Contra. 9 Absit hoc a *te. Cl* 6. M S. R. H.C.G.

9 Me. Six. Lou.

Com. 22 Si dixero puero: Ecce sagittæ *intra* te sunt, tolle eas. *Cl.* Lou.

19 Citra te sunt. *Six.*

Transp. pen. Dominus sit inter me, & te, & inter *semen meum & semen tuum. Cl.*

39 Inter semen tuum, & semen meum. Six. Lou.

CAP. 22.

Detr. 7 Audite nunc filij Iemini. *Cl.* 6. M S. B. H C.G.

6 Audite nunc *me* filii Iemini. *Six.* Lou.

Com. *15 Deum. Cl.* R. H.G.

11 Dominum. Six. Lou.

CAP. 24.

Detr. integra sen. 7 Ne faciam hanc rem vt mittam manum in, &c. quia Christus Domini est. Et confregit Dauid viros suos sermonibus. *Cl.*9. M S. R B H.C.G.

℣.8 Quia Christus Domini est. *vivit dominus, quia nisi Dominus percusserit eũ, aut dies eius venerit vt moriatur, aut descendẽs in prœlium perierit, propitius mihi sit Dominus, vt non mittam manum meã in Christum Domini.* Et confregit Dauid viros suos sermonibus. *Six.* Lou.

9 Surrexit autem *&* Dauid. *Cl.* Addit.

11 Surrexit autem Dauid. *Six.* Lou.

CAP. 25.

6 Sit fratribus meis & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quęcunq; habes sit pax. Audiui quod tonderẽt. pastores tui. *Cl.* 6. M S. R. H.C.G. Detr. mul.

5 Et omnibus quæcunque habes sit pax. *Ex multis annis saluos faciẽs tuos, & omnia tua.* Audiui quod. *Six.* Lou.

CAP. 27.

3 Ipse & viri eius, *vir* & domus eius: *& Dauid* & 2. vxores eius. *Cl.* Addit.

3 Ipse & viri eius, & domus eius, & 2. vxores eius. *Six.* Lou.

CAP. 28.

21 Posui animam meam in manu *meã. Cl.* H. Contra.

20 *Tua Six.* Lou.

CAP. 30.

19 Nec defuit *quidquam* à paruo vsque ad magnum. *Cl.*2 M S. Com. gen.

16 Quisquam. Six. Lou.

CAP. 31.

7 Videntes autem *viri* Israel. *Cl.*5. MS. R. B. H.C. G. Com.

7 Filij Israel. *Six.* Lou.

12 Et combusserunt ea ibi: & tulerunt ossa eorum. *Cl.* Detr.

10 Et combusserũt ea ibi *igni. Six.* Lo.

SECVNDVS LIBER REGVM.

CAP. 2.

Detr. 7 Benedicti vos Domino. *Cl.* Lou.

4 *A* Domino. *Six.*

Com. 13 Hi *ex* vna parte piscinæ, & illi ex altera. *Cl.*

11 Hi *in* vna. *Six.* Lou.

22 Recede, noli me sequi. *Cl.* Detr.

20 Recede *&* noli me sequi. *Six.* Lou.

CAP. 3.

1 Facta est ergo longa concertatio, inter domum *Saul* & inter domum *Dauid. Cl* H. Transp. & orta.

1 Inter

¶.1 Inter domum *Dauid*, & inter domum *Saulis*. *Six*. Lou.

Com. casus. 20 Fecit Dauid Abner & *viris* eius qui venerant cum eo conuiuium. *Cl.*

18 Et *viri*. *Six*. Lou.

CAP. 6.

Detract. multa. 12 Nunciatumque est regi Dauid, quod benedixisset dominus Obededom, & omnia eius propter arcam Dei. Abijt ergò Dauid, & adduxit arcam Dei. *Cl*. 10. M S. R. H. C. G.

13 Nunciatumque est regi propter arcam Dei. *dixitque Dauid. Ibo, & reducam arcam cum benedictione in domum.* Abijt ergo. *Six*. Lou.

Detract. multa. 13 Immolabat bouem, & arietem, & Dauid saltabat totis viribus ante Dominum. *Cl*. 9. M S. R. H. C.

14 Immolabat bouem *& ouem* & arietem, & Dauid *percutiebat in organis armigatis*, & saltabat totis. *Six*. Lou.

Detract. multa. 21 Dixitque Dauid ad Michol: Ante Dominũ, qui elegit me potius quam patrem tuum. *Cl*. 7. M S. R. H. C.

21 Dixitque Dauid ad Michol: *viuit Dominus quia ludam* ante Dominum qui elegit. *Six*. Lou.

Com. 21 Præcepit mihi vt essem dux super pop. Domini, in Israel, & *luda* & vilior fiam plus quam factus sum. *Cl*.

21 In Israel & *ludam* & vilior. *Six*. Lou.

CAP. 8.

Detract. multa. 8 Et de Bete, & de Beroth ciuitatibus Adarezer tulit rex Dauid æs multum nimis Audiuit autem Thou rex. *Cl*. 10. M S. R. H. C. G.

8 Æs multum nimis *de quo fecit Salamon omnia vasa ærea in templo: & mare æneum, & columnas & altare*. Audiuit autem Thou. *Six*. Lou.

Detract. multa. 13 Fecit quoq; sibi Dauid nomen cum reuerteretur capta Syria in Valle Salinarum, cæsis decem & 8 millibus: & posuit in Idumæa. *Cl*. 6. M S. R. H. C. G.

10 Cæsis 10 & 8 millibus: *& in Gebellem ad viginti tria millia*: & posuit in *Six*. Lou.

CAP. 9.

Contr. ¶ 11 Miphiboseth comedet super mensam *meam* quasi vnus de filijs regis. *Cl*. Lou. R. H.

12 Super mensam *tuam*. *Six*. 10. M S.

CAP. 10.

Detract. & com. num. 14 Reuersusq; est Ioab, à filijs Ammon, & venit Ierusalem. Videntes igitur *Syri quoniam corruissent* coram Israel congregati sunt pariter. *Cl*. 7. M S. R. H. C. G.

14 Venit Ierusalẽ. Videntes igitur *filij Ammon, quoniã Syrus expauit, & quoniam corruisset* coram Israel. *Six*.

Addit. vlt. Timueruntq; Syri auxilium præbere vltra filijs &c. *Cl*. 1. M S. H. C. G.

vlt. Auxilium præbere filijs Ammon. *Six*. Lou.

CAP. 11.

Orth. var. 2 Accidit vt surgeret Dauid de *strato* suo. *Cl*.

2 *stratu*. *Six*. Lou.

Detract. 25 Varius enim euentus est belli, nunc hunc, & nunc illum consumit gladius. *Cl*.

21 *Et* nunc hunc, & nunc illum. *Six*. Lo.

CAP. 12.

Com. 19 Cum ergo Dauid *vidisset* suos mussitantes. *Cl*. 9. M S. H. C. G.

18 *audisset*. *Six*. Lou.

Com. modi. 23 Nunc quia mortuus est, quare *ieiunem*? *Cl*.

22 *ieiuno*? *Siv*. Lou.

CAP. 13.

Detract. 2 Deperiret eam valde. *Cl*.

1 *In* eam. *Six*. 2. M S.

Or. va. 10 Infer cibum in *conclaue*. *Cl*.

9 *conclaui*. *Six*. Lou.

Detract. 28 Obseruate cum temulentus fuerit Ammon, & dixero vobis. *Cl*.

28 Temulentus fuerit *vino*. *Six*.

Com. pen. Luxit ergo Dauid filium in *cunctis* diebus. *Cl*.

pen. *multis*. *Six*. Lou.

CAP. 15.

Com. nu 7 Post *quadraginta* autem annos, dixit Absalom ad regem Dauid. *Cl*. Lou. H.

Com. temp. ℣.6. *Quattuor*- *Six.* M S.Q.N.
10 *Regnauit* Abſalom in Hebron. *Cl.*
9 *Regnabit. Six.* Lou.

Addit. 16 Et *dereliquit* rex 10 mulieres. *Cl.*
16 *reliquit. Six.* Lou.

Detr. 23 Cunctus populus incedebat contra viam quæ reſpicit ad deſertum. *Cl.* 10. M S.R.H.C.G.
22 Contra viam *oliuæ. Six.* Lou.

Detr. 24 Depoſuerunt arcam Dei. *Cl.*
23 *Fœderis* Dei. *Six.* Lou.

Detr. 34 Et dixeris Abſalom : Seruus tuus ſum rex ſicut fui ſeruus patri, ſic ero ſeruus tuus. *Cl.* 9. M S.R.H.C.
31 Sum rex, *patere me viuere* : ſicut fui. *Six.* G.Lou.

Com. pen. Sunt *autem* cum eis duo filij. *Cl.*
ib. *enim. Six.*

CAP. 16.

Detr. & Com. num. 1 Apparuit Siba cum duobus aſinis —& 100 maſſis palatharũ & *vtre* vini. *Cl.*6. M S.R.H.C.G.
1 *duobus vtribus. Six.* Lou.

Detr. 2 Et dixit rex Sibæ. quid ſibi volunt hæc? Reſponditq; Siba: Aſini, domeſticis regis vt ſedeant. *Cl.* Lou.
2 Reſponditque Siba: *Domine mi rex* aſini *pro* domeſticis. *Six.*

Com. partic. 9 Quare maledicit hic canis *mortuus* Domino meo regi. *Cl.*
9 *moriturus. Six.* Lou.

Com. 11 Ecce filius meus, qui egreſſus eſt de vtero meo quærit animam meam: quanto magis *nunc* filius Iemini? *Cl.*
11 *Hic* filius. *Six.* Lou.

CAP. 18.

Detr. 22 Quid vis currere fili mi? nõ eris boni nuncij baiulus. *Cl.* 6. M S.H.C.G.
20 Fili mi? *veni huc* non eris. *Six.* Lou.

CAP. 19.

Detract. multa. 11 Vſq; quo ſiletis & non reducitis regem? rex vero Dauid miſit ad Sadoc. *Cl.* R.H.C.
9 Et non reducitis regem? *& conſilium totius Iſrael venit ad regem.* rex ve-
10. *Six.* G. Lou.

℣.11 (Sermo autẽ omnis Iſrael péruenerat ad regem in domo eius) fratres mei. *Cl.*9. M S.H.C.G. Detract. multa.
10 In domo eius, *quia dixerat rex hæc dicetis ad pop. Iuda* : fratres mei. *Six.* Lou.
22 Quid mihi & vobis *filiæ* Saruiæ? *Cl.* Cõ. genti
17 *Filij. Six.* Lou.
35 Cibus *&* potus. *Cl.* Com.
30 Cibus *aut. Six.* Lou.

CAP. 20.

10 Effudit inteſtina eius in terram, nèc ſecũdum vulnus appoſuit *& mortuus eſt.* Ioab. autem. *Cl.* R.H.C.G.M S. Addit.
10 Vulnus appoſuit. Ioab autem. *Six.* Lou.
18 Qui interrogant, interrogent in Abela, & ſic *perficiebant. Cl.* Com.
20 *Proficiebant. Six.* Lou.

CAP. 22.

7 Exaudiet de templo ſuo vocem meam. *Cl.*3. M S.H.C.G. Detr.
8 De templo *ſancto* ſuo. *Six.* Lou.
17 Miſit de *excelſo* & aſſumpſit me. *Cl.* Com.
17 De *cælo. Six.* Lou.
36 Manſuetudo *tua* multiplicauit mé. *Cl.*2. M S.H.C.G. Contr.
37 *Mea. Six.* Lou.

CAP. 23.

8 Hæc nomina fortium Dauid. Sedens in cathedra ſapientiſſ. princeps inter tres. *Cl.* 4. M S.R.B.H.C.G. Detr.
7 Hæc nomina fortium Dauid. *Dauid* ſedens in. *Six.* Lou.
15 Deſiderauit ergo Dauid & ait. *Cl.* 10. M S.H.C.G. Detr.
14 Deſiderauit ergo Dauid *aquam de lacu* & ait. *Six.* Lou.

CAP. 24.

22 Habes boues in holocauſtum, &c. iuga bouum in *viſum* lignorum. *Cl.* Com. forte.
19 Vſum. *Six.* Lou.
23 Omnia dedit Areuna *rex* regi. *Cl.* Addit.
19 Omnia dedit Areuna regi. *Six.* Lou.

LIBER

CAP. 1.

Detr. ℣. 8 SAdoc vero sacerdos, & Banaias filius Ioiadæ, & Nathan propheta, & Semei & *Rei*: & robur exercitus Dauid non erat cum Adonia. *Cl.* 8. M S. Hier. H. C. G.

7 Semei & *cerethi & phelethi* & robur. *Six.* Lou.

Com. cas. 15 Ingressa est itaq; Bethsabee ad regem in *cubiculum*. *Cl.*

14 *Cubiculo*. *Six.* Lou.

Com. num. & pers. 35 Et ascendetis post eum & *veniet*, & sedebit super solium meum, & ipse regnabit pro me. *Cl.* R. H. C. G.

27 *Venietis*. *Six.* Lou.

Detr. 50 Adonias autem timens Salomonẽ, surrexit & abijt, tenuitque cornu altaris. *Cl.* 3. M S. H. C. G.

41 Surrexit & abijt *in tabernaculum Domini* tenuitque. *Six.* Lou.

CAP. 2.

Detr. 3 Obserua custodias Domini Dei tui. *Cl.* 14. M S. H. G.

2 Obserua *vt* custodias *mandata* Domini Dei tui. *Six.* Lou.

Contra. 4 Si custodierint filij tui vias *suas*, & ambulauerint coram me in veritate, in omni corde suo, & in omni anima sua, non auferetur tibi vir de solio Israel. *Cl.* 8. M S. R. H. C. G.

2 Si custodierint filij tui vias *meas*. *Six.* Lou.

Addit. forte. 18 Benè ego loquar pro te *pro te* regi. *Cl*

15 Ego loquar pro te regi. *Six.* Lou.

Com. 24 Venit autem nuncius ad *Ioab*, quod Ioab declinasset post Adoniam. *Cl.* 1. M S. Hier. Q. N.

24 Ad *Salomonem*. *Six.*

Com. 42 Quacunque die egressus, *ieris* huc & illuc, scito te esse moriturum. *Cl.*

38 *Fueris*. *Six.* Lou.

Com. vlt. *Egressus* percussit eum, & mortuus est. *Cl.* 2. M S. H. C. G.

vlt. *Aggressus*. *Six.* Lou.

CAP. 4.

Detr. 21 Salomon autem erat in ditione sua, habens omnia regna a flumine terræ Philisthijm vsque ad terminum Ægypti. *Cl.* 2. M S. R. H. C. G.

17 Habens omnia regna *secum* a flumine. *Six.* Lou.

24 Ipse enim obtinebat regionem, quæ erat trans flumen a Thaphsa vsque ad Gazan. *Cl.* 1. M S. R. H C. G. Detr.

19 *Quasi* a Thapsa. *Six.* Lou.

32 Locutus est quoque Salomon *tria millia parabolas*: & fuerunt carmina eius *quinque & mille*. *Cl.* Transp. & detr.

26 Locutus est quoque Salomon *parabolas tria millia* & fuerunt carmina eius *quinque millia*. *Six.*

CAP. 6.

8 Ostium lateris medij in *parte* erat domus dextræ. *Cl.* 5. M S. B. Com.

8 In *pariete* erat. *Six.* Lou.

31 Et ingressa oraculi fecit ostiola. *Cl.* Detr.

29 Et *in* ingressu *Six.* Lou.

CAP. 7.

9 *Extrinsecus* vsq; ad atrium maius. *Cl.* Contra.

8 *Intrinsecus* vsque. *Six.* Lou.

24 Duo ordines sculpturarum *striatarum* erant fusiles. *Cl.* Q. N. Detr.

22 Sculpturarũ *histriatarum*. *Six.* Lou.

25 Et *stabat* super 12. boues. *Cl.* 1. M S. H. C. G. Com. num.

23 Et *stabant*. *Six.* Lou.

26 Grossitudo autem luteris triumq; vnciarum erat labium que eius duo millia batos capiebat. Et fecit *Cl.* 4. M S. R. H. C. G. Detr.

24 Duo millia batos capiebat, *& tria millia metretas*. Et fecit. *Six.* Lou.

35 In summitate autem basis erat quædam rotunditas dimidii cubiti. *Cl.* H. Com. in num.

33 *Vnius &* dimidij cubiti. *Six.* Lou.

CAP. 8.

2 Conuenitq; ad regem Salomonem vniuersus Israel in mense *Ethanim*. *Cl.* 2. M S. H. G. Com.

2 *Bethanim*. *Six.* Lou.

CAP. 11.

1 Rex autem Salomon adamauit mulieres alienigenas multas, filiã quoque Pharaonis, & Moabitidas, & Ammonitidas, Idumæas & Sidonias & *Hethæas*. *Cl.* Com.

1 Sidonias & *Cethæas*. *Six.* Lou.

5 Sed colebat Salomõ Astarthen deam Detract.

Sidoniorum & Molochidolum Ammonitarum. *Cl.* 10 M S. R H.C.G.

4 Deam Sidoniorum *& Chamos Deum Moabitarum* & Moloch. *Six.* Lou.

CAP. 12.

Addit. 10 Pater tuus aggregauit iugum noſtrum, tu releua nos. *Sic loqueris ad eos*: minimus digitus meus groſſior eſt dorſo patris mei. *Cl.* H.

8 Tu releua nos; minimus digitus meus &c. *Six.*

CAP. 13.

Com. caſ. 23 Cumq; comediſſet & bibiſſet, ſtrauit aſinum ſuum *prophetæ*, quem reduxerat. *Cl.* 2. M S. H.C.G.

20 Strauit aſinũ ſuũ *prophetæ*—*Six.* Lou.

CAP. 15.

vlt. Et fecit malum coram Domino, ambulauitq; in *via* Ieroboam. *Cl.* Com. num.

vlt. In *vijs &c. Six.* Lou.

CAP. 18.

8 *Nam* tu es, Domine mi, Elias? *Cl.* Com.

7 *Non &c. Six.* Lou.

CAP. 19.

18 Adorauit eum oſculans *manus*. *Cl.* Com.

15 Oſculans *manum*. *Six.* Lou. num.

CAP. 22.

13 Ecce ſermones prophetarum ore vno regibona *prædicant*. *Cl.* Lou. Com.

13 *Prædicunt*. *Six.*

CAP. 3.

Com. num. ℣. 26 TVlit ſecum 700. viros educentes *gladium*. *Cl.*

25 *Gladios*. *Six.* Lou.

CAP. 4.

Addit. 27 Dominus celauit *à me*, & non indicauit mihi. *Cl.* Lou. H.

24 Dominus celauit, & non indicauit mihi. *Six.*

Com. temp. 35 At ille reuerſus *deambulauit* in domo. *Cl.*

31 *Deambulabat*. *Six.* Lou.

Detr. 42 Vir autem quidam venit de Baalſaliſa deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos. *Cl.* 1. M S. H.G.

37 *Et* viginti panes &c. *Six.* R.C. Lou.

CAP. 5.

Com. 13 Pater, & ſi rem grandem dixiſſet tibi propheta, certè facere debueras: quanto magis quia *nunc* dixit tibi: lauare & mundaberis? *Cl.* Lou.

10 Quanto magis quia *tantum* dixit tibi. *Six.*

Com. 17 Dixitque Naaman: *vt* vis. *Cl.* Lou.

13 *Si* vis. *Six.*

CAP. 6.

Detra. 15 Egreſſus, vidit exercitũ. *Cl.* H. Lou.

23 Egreſſus *portam* &c. *Six.*

CAP. 9.

Lou. H. 26 Si non *p*ro ſanguine Naboth, *& pro ſanguine filiorum, quem vidi heri, ait dominus reddam tibi* in agro iſto dicit Dominus. Nunc ergo tolle. *Cl.* H. Lo. Addit. Transp. & cõfenſus.

21 Pro ſanguine Naboth, *quem vidi heri, ait Dominus ſanguinem filiorum eius reddam tibi*, in agro iſto Dominus. Nunc ergo tolle. *Six.*

CAP. 11.

6 Tertia autem pars ſit ad portam *Sur*. *Cl.* 1. M S. Com.

4 *Seir*. *Six.* Lou.

9 Aſſumentes ſinguli viros ſuos, qui ingrediebantur *ſabbatum* cum his qui egrediebantur ſabbato. *Cl.* Com. num. & caſus.

7 *Sabbato*. *Six.* Lou.

17 Pepigit ergo Ioiada fœdus inter Dominum *& inter regem*, & inter pop. vt eſſet populus Domini, & inter regem & pop. *Cl.* Lou. H. Addit.

14 Inter Dominũ & pop. vt eſſet pop. Domini, & inter regem & pop. *Six.*

CAP. 14.

17 Vixit autem Amaſias, filius Ioas, rex Iuda, poſtquã mortuus eſt Ioas filius Ioachas regis Iſrael *quindecim* annis. Reliqua autem. *Cl.* 1. M S. H. C.G. Error in num

15 *Viginti quinque* annis. Reliqua &c. *Six.* Lou.

CAP. 15.

19 Veniebat Phul rex Aſſyriorum in terram, & dabat. *Cl.* 1. M S. R. H. C.G. Com.

℣. 17 In

℣. 17 In *Therſam* & dabat. *Six.* Lou.

CAP. 19.

Detract. 25 Eruntque in ruinam collium *pugnantium* ciuitates munitæ. *Cl.*

22 *Compugnantium. Six.* Lou.

CAP. 29.

Com. 1 Hæc dicit Dominus Deus. *Præcipe* domui tuæ. *Cl.*

1 *Diſpone*, &c. *Six.* Lou.

CAP. 23.

Addit. 34 Porro Ioachaz tulit, & duxit in Ægyptum, *& mortuus eſt ibi*, Argentum autem. *Cl.* H.

℣. 35 Porro Ioacaz tulit, & duxit in Ægyptum. *Six.* Lou.

CAP. 24.

14 Et tranſtulit omnem Ieruſalem — & omnem artificem & *cluſorem. Cl.* Com.

12 *Incluſorem. Six.* Lou.

CAP. 25.

19 Tulit quoque *ſexaginta* viros è vulgo. *Cl.* 1 MS.R.H.CG. Error in num.

17 *Sex* viros è vulgo. *Six.* Lou.

23 Saraia filius Thanehumeth *Netophatites. Cl.* Lou. H. Com.

21 *Metophathites. Six.*

LIBER I. PARALIPOMENON.

CAP. 2.

Or.vs. ℣.3 E filia *Sue Chananitide. Cl.*

2 *Sue Chananitidis. Six.* Lou.

CAP. 3.

Detract. 22 Cuius filij Hattus, & Iegaal, & Baria & Naaria, & Saphat ſex numero. *Cl.*

13 Cuius filij Hattus, & Iegaal, & Baria, & Naaria, & Saphat, *& Seſa* ſex numero. *Six.* MS.Hier.H.G.

CAP. 6.

Com. 75 *Hucat. Cl.* Hier. H. G.

39 *Aſach. Six.* Lou.

CAP. 7.

Com.nu. 15 Machir autem accepit *vxores* filijs ſuis. *Cl.*

Error in num. 14 *Vxorem. Six.* Lou. H.

CAP. 8.

vlt. Vſq; ad centum quinquaginta omnes. *Cl.* 3 MS.R.Hier.H.G.

Com. caſ. & num. vlt. Ad centum quinquaginta *millia*, &c. *Six.* Lou.

CAP. 11.

20 Inter 3. *ſecundos* inclytus, *Cl.* H.

18 *Secundus. Six.* Lou.

CAP. 14.

℣.2 Et ſubleuatum *eſſet* regnũ eius. *Cl.* Com. temp.

2 Subleuatum *eſt. Six.* Lou.

CAP. 19.

5 Qui cum abiiſſent & hoc *mandaſſent* Dauid. *Cl.* Lou. Detract.

5 *Amandaſſent. Six.*

17 Quod cum *nunciatum* eſſet Dauid, congregauit. *Cl.* Detract.

16 *Annunciatum*, &c. *Six.* Lou.

CAP 21.

1 *Concitauit* Dauid vt numeraret Iſrael. *Cl.* Com.

1 *Incitauit. Six.* Lou.

CAP. 23.

29 Ad lagana azyma & ſartaginem. *Cl.* Detract.

29 Ad lagana *&* azyma, &c. *Six.* Lou.

CAP. 25.

2 Filij Aſaph: ſub manu Aſaph *Prophetantis* iuxta regem. *Cl.* R.H.G. Cõ. caſ. & num.

2 *Prophetantes. Six.* Lou.

5 Omnes iſti filij Heman *Videntis* regis. *Cl.* MS.R.H.G. Cõ. caſ. & num.

4 *Videntes. Six.* Lou.

LIBER II. PARALIPOMENON.

CAP. 1.

Additio. ℣.1 DOminus *Deus eius* erat cum eo. *Cl.* R.H.G.

1 Dominus erat cũ eo. *Six.* Lo.

CAP. 2.

℣. 10 Hordei coros totidem, *& vini viginti millia metretas* olei quoque ſata. *Cl.* R.H.G. Addit. & error in num.

℣. 8 Hordei coros totidem, olei quoque &c. *Six.* Lou.

Detract. 13 Misi ergò tibi virum prudentem, & scientissimũ Hiram, patrem meum. *Cl.* Lou.

11 Hiram *vt* patrem meum. *Six.*

Detract. 17 Inuenti sunt centum quinquaginta millia *& tria millia sexcenti. Cl.*

14 Inuenti sunt centum quinquaginta *tria millia & sexcenti. Six.* Lou.

Com. vlt. Qui lapides *in* mõtibus cederẽt. *Cl.* vlt. *De* &c. *Six.* Lou.

CAP. 4.

Com. num. 7 Secundum speciem, qua *iussa erant* fieri. *Cl.* 3. MS.

7 *Iusserat. Six.* Lou.

Addit. 16 Omnia vasa fecit Salomoni Hiram *pater eius* in domo Domini. *Cl.* Lou.

14 Hiram, in domo Domini. *Six.* Lou.

CAP 5.

Detract. pen. Impleretur domus Dei nube. *Cl.* Lou

ib. Impleretur *ita* domus Dei. *Six.*

CAP. 6.

Contra. 16 Si custodierint filij tui vias *suas. Cl.* viam suam. 4. M S. R. H. G. vias suas MS.

8 *Meas. Six.* Lou.

CAP. 8.

Detract. 15 Ex omnibus quæ præceperat, *&* in custodiis thesaurorum. *Cl.*

℣. 11 *Etiam* in custodijs &c. *Six.* Lou.

CAP. 13.

Error in num. 17 Et corruerunt vulnerati ex Israel *quingenta* millia fortium virorum. *Cl.* M S. R. H. G.

12 *Quinquaginta* millia. *Six.* Lou.

CAP. 15.

Ort. var. 8 *Oded. Cl.*

6 *Obed. Six.* Lou.

CAP. 18.

Addit. 3 Vt Ego & tu, *sicut* populus tuus, *sic* & pop. meus, tecumque erimus in bello. *Cl.* Lou.

3 Vt ego & tu: *sic* pop. tuus & populus meus, tecumque &c. *Six.*

CAP. 24.

Contra. 5 Colligite de vniuerso Israel pecuniam ad sarta tecta templi Dei *vestri. Cl.* 12. MS. H. G.

5 *Nostri. Six.* Lou.

CAP. 25.

Error in num. 5 Inuenitq; *trecenta* millia iuuenum. *Cl.* R. H. G.

4 *Triginta. Six.* Lou.

CAP. 32.

Addit. & error in num. 29 Vrbes ædificauit sibi. *Cl.* R. H. G.

23 Vrbes *sex* ædificauit sibi. *Six.* Lou.

CAP. 36.

Com. 21 Donec imperaret rex Persarum & compleretur sermo Domini. *Cl.*

20 *Vt* compleretur. *Six.* Lou.

LIBER PRIMVS ESDRÆ.

CAP. 2.

Error in num. ℣. 66 EQui eorũ *septingenti* triginta sex. *Cl.* 2. M S. R. H. G.

48 *Sexcenti &c. Six.* Lou.

Error in num. pen. Secundum vires suas dederint impensas operis, auri solidos *sexaginta* millia & mille. *Cl.* R. B. H. G. Q. N.

ibid. *Quadraginta &c. Six.* Lou.

CAP. 5.

Addit. 13 Proposuit edictum vt domus Dei *hæc* ædificaretur. *Cl.*

13 Vt domus Dei ædificaretur. *Six.* Lou.

CAP. 9.

Contra. 14 Vt non conuerteremur. *Cl.* Lou.

7 *Assy teremur. Six.*

LIBER SECVNDVS ESDRÆ.

CAP. 1.

Com. ℣. 2 VEnit—ipse, & viri *ex* Iuda *Cl.* R. H.

℣. 2 Et viri Iuda. *Six.* R. G. Lou.

Detr. & com. casus. & num. CAP. 2.

8 Vt tegere possim portas *turris* domus

LIBER TOBIAE.

mus & muros ciuitatis. *Cl.*
5 Portas *templi, turres* domus, & muros ciuitatis. *Six.* Lou.

CAP. 3.

Contra. 28 Surſum autem *à porta* equorum ædificauerunt, *Cl.* 11. MS.
21 *Ad portam. Six.* R.B.Lou.
Com. vlt. *Aurifices* & negotiatores. *Cl.* 1. MS.Q.N.H.
ibi. *Artifices. Six.* Lou.

CAP. 4.

Cõtrar. pen. Sint *nobis* vices. *Cl.* 5. MS. R.H.G.
ibid. *Vobis* vices. *Six.* Lou.

CAP. 7.

Error in num. 12 Filij Ælam mille *ducenti* quinquaginta quatuor. *Cl.* R.H.G.
6 Octigenti. Six. Lou.
Error in num. 21 Filii Hezeciæ *nonaginta* octo. *Cl.* 13. MS.H.G.
6 Nongenti. Six. Lou.
66 Omnis multitudo quaſi vir vnus quadraginta duo millia *trecenti* ſexaginta, *Cl.* 3. MS.H.G. Error in num.
28 *Sexcenti. Six.* Lou.

CAP. 8.

6 Et benedixit Eſdras Domino Deo *magno. Cl.* 1. MS.R.H.G. Detr.
6 Voce magna. Six. Lou.

CAP. 9.

8 Hethæi & Amorrhæi. *Cl.* Detr.
8 Hethæi, *& Heuæi* &c. *Six.* Lou.

CAP. 12.

8 *Ieſua. Cl.* Lou. Or.va.
2 *Ioſue. Six.*

CAP. 13.

9 Præcæpíque & emendauerunt *gazophylacia. Cl.* Com. num.
7 *Gizophylacium. Six.* Lou.

LIBER TOBIAE.

CAP. 3.

Com. ℣.21 SI in correptione fuerit ad miſericordiam tuam venire licet. *Cl.* Lou.
14 *Correctionem. Six.*

CAP. 8.

vlt. Fecit ſcripturam. *Cl.* Detra.
ib. *Hanc* ſcripturam. *Six.* Lou.

LIBER IVDITH

CAP. 1.

Contra. ℣.2 FEcit muros eius in *latitudinem* cubitorum ſeptuaginta. *Cl.*
1 *Altitudinem. Six.* Lou.
Contra. 2 Et in *altitudinem* cubitorum 30. *Cl.*
1 *Latitudinem. Six.* Lou.

CAP. 13.

Addit. 7 Confirma *me* Domine Deus Iſrael. *Cl.* Lou.
3 Confirma Domine Deus Iſrael. *Six.*

CAP. 13.

10 Percuſſit bis *in* ceruicem eius. *Cl.* Lou.
5 Percuſſit bis ceruicem eius. *Six.*
28 Ecce *capu* Holofernis. *Cl.* Error typograph.
19 Ecce caput. *Six.*

LIBER ESTER.

CAP. 4.

Com. gen. ℣.4 VEſtem miſit vt ablato ſacco iudueret *eum. Cl.* 5. MS. H.G.C.
3 *Eam. Six.* Lou.

CAP. 9.

Com. 10 Prædas de ſubſtantiis eorum *tangere* noluerunt. *Cl.* 6. MS.
5 *Agere. Six.* Lou.

CAP. 15.

1 Et mandauit ei (*haud dubium quin eſſet Mardocheus*) vt ingrederetur ad regem. *Cl.* Lou.
1 Et mandauit ei Mardocheus vt ingrederetur. *Six.* Addit.

CAP. 6.

Com. num. ℣.17 TEmpore quo fuerint dissipati peribunt: & vt *incaluerit*, soluentur de loco suo. *Cl.*

16 *Incaluerint. Six.* Lou.

CAP. 19.

Detr. 26 In carne mea videbo Deum meum. *Cl.* Lou.

25 Deum *saluatorem. Six.* MS. Q.

CAP. 20.

Detr. 25 Eductus & egrediens de vagina sua. *Cl.* H.C. Lou.

22 *Gladius* eductus &c. *Six.*

CAP. 24.

Detr. 21 Pauit enim sterilem quę non parit. *Cl.*

21 *Et* quæ non parit. *Six.* Lou.

CAP. 30.

Com. 15 *Abstulisti* quasi ventus desiderium meum. *Cl.* MS. Hier. R. & C.

15 *Abiit* quasi ventus. *Six.* abstulit. Lo.

Com. num. & pers. 24 Ve untamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam: & si *corruerint* ipse saluabis. *Cl.* Lou.

24 *Corruerim. Six.*

CAP. 31.

7 Si secutum est *oculos meos* cor meum. *Cl.* 1. MS. Hier. H.C.G. Com. casus & num.

7 Si secutus est *oculos meus* cor meum. *Six.* Gregorius Lou.

CAP. 36.

7 Reges in solio collocat, in perpetuum & *illi* eriguntur. *Cl.* MS. R. Gregor. ab H.C.G. neque hoc exprimitur neque illud. Com.

7 Et *illic &c. Six.*

CAP. 37.

9 Ab interioribus egredietur tempestas. *Cl.* Lou. Detr.

9 Ab interioribus. *Austri. Six.*

CAP. 38.

vlt. Pulli eius clamant ad Deum *vagantes* eò quòd non habeant cibos. *Cl.* Lou. Com.

vlt. *Vagientes. Six.* H.

LIBER PSALMORVM.

PSAL. 1.

Com. temp. ℣.5 IDeo nō *resurgent* impij. *Cl.* MS. R.H.G.C.

6 *Resurgunt. Six.* Lou.

PSAL. 4.

Addit. 4 Et scitotè quoniam mirificauit Dominus sanctum suum. *Cl.* Lou. H.

4 Scitote quoniam. *Six.*

PSAL. 25.

Detr. 7 Vt audiam vocem laudis & enarrem vniuersa mirabilia tua. *Cl.* Lou.

7 Vocem laudis *tuæ. Six.*

PSAL. 27.

Com. 3 Ne simul *trahas* me cum peccatoribus. *Cl.* 1. MS. R. G.H.C.

3 *Tradas. Six.* Lou.

PSAL. 34.

Com. temp. 25 Non dicant in cordibus suis—*deuorauimus* eum. *Cl.* 6. MS. R. Aug. G. H. C.

28 *Deuorabimus. Six.* Lou.

PSAL. 38.

3 Obmutui & humiliatus sum & silui à *bonis. Cl.* Lou. Com.

3 *Nobis. Six.*

PSAL. 40.

1 Beatus qui intelligit. *Cl.* 7. R. Hier. Aug. G.H.C. Detr.

1 Beatus *vir* qui &c. *Six.* Lou.

PSAL. 41.

3 Sitiuit anima mea ad Deum *fortem* viuum. *Cl.* 14. MS. R. G. H. C. Com.

2 *Fontem* &c. *Six.* Lou.

PSAL. 49.

7 Audi pop. meus & *loquar*: *Israel*, & testificabor tibi. *Cl.* Lou. H. Addit. & interp. va.

8 Audi pop. meus. *loquar Israel. Six.*

PSAL. 59.

2 Cū succendit Mesopotamiam *Syriæ &c.*—& percussit *Idumeam. Cl.* Lou. Com.

Tit. Cum ſuccendit Meſopotamiam, Syriam—& percuſſit Edom. Six.

PSAL. 94.

Addit. 9 Probauerunt *me* & viderunt opera mea. *Cl.*

9 Probauerunt, & viderunt opera mea. *Six.* Lou.

PSAL. 96.

Com. 4 *Illuxerũt* fulgura eius orbi terræ. *Cl.*

4 *Alluxerunt. Six.* Lou.

PSAL. 128.

Com. temp. 7 De quo non *impleuit* manum ſuam qui merit. *Cl.* 12. MS. R. Hie. G. C.

6 *Implebit. Six.* Lou.

PSAL. 136.

vlt. Beatus qui tenebit, & allidet paruulos *tuos* ad petram. *Cl.* 6. MS. R. Aug. G. H. C. Contra.

vlt. *Suos. Six.* Lou.

PSAL. 138.

20 Accipiẽt in vanitate ciuitates *tuas. Cl* MS.R H.G.C. Dei ciuitates. Hilarius intelligit.

19 *Suas Six.* Lou. Contra.

LIBER PROVERBIORVM.

CAP. 2.

Com. forte. ✠.8 3 *Semitas* ſemitas iuſtitiæ. *Cl.*

Seruans. Six. Lou.

CAP. 3.

Com. 9 Honora Dominum de tua ſubſtantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da *ei. Cl.* MS.Q.

6 Da *pauperibus. Six.*

CAP. 4.

Com. 16 Non enim dormiunt niſi malefecerint: & *rapitur* ſomnus ab eis niſi ſupplantauerint. *Cl.* 15. MS.H.C.G.

11 Et non *capitur* ſomnus &c. *Six.* Lou.

CAP. 6.

Addit. 30 Non grandis eſt culpa cum quis furatus fuerit: *furatur enim* vt eſurientem impleat animam. *Cl.* Lou.

13 Furatus fuerit, vt eſurientem. *Six.*

CAP. 8.

Detract. 11 Melior eſt enim ſapientia cunctis pretioſiſſimis. *Cl.* 5. MS. R.

8 Cunctis *opibus* pretioſiſſ. *Six.*

CAP. 14.

Com. temp. 5 Teſtis fidelis non *mentitur. Cl.*

5 *Mentietur. Six.* Lou.

CAP. 15.

Com. caſus & num. 10 Doctrina mali *deſerenti* viam vitæ. *Cl.* 5. MS.H.

11 *Deſerentium. Six.* Lou.

CAP. 16.

Com. 21 Qui dulcis eloquio maiora *percipiet. Cl.* MS B

22 *Reperiet. Six.* Lou.

CAP. 18.

5 Accipere perſonam impij non eſt bonum. *Cl.* Detr.

5 Accipere perſonam *in iudicio* non eſt bonum. *Six.* Lou.

22 Qui—tenet adulteram ſtultus eſt & *impius. Cl.* G. & Hier. enarrans. c. 19. Mathæi. Com.

24 *Inſipiens. Six.* Lou.

23 Cum obſecrationibus *loquetur* pauper. *Cl.* Lou. Com. temp.

25 *Loquitur. Six.*

vlt. Vir *amabilis* ad ſocietatem, magis amicus erit quam frater. *Cl.* Com.

vlt. *Amicabilis. Six.* Lou.

CAP. 19.

23 Timor Domini ad vitam—abſque viſitatione *peſſima. Cl.* Com. caſ.

23 *Peſſimi. Six.* Lou.

26 Qui affligit patrem & *fugat* matrem ignominioſus eſt. *Cl.* Com.

26 *Fugit.* Lou.

CAP. 20.

15 Eſt aurum & multitudo gemmarum: & vas pretioſum labia ſcientiæ. *Cl.* MS. B. H. C. G. Com.

15 Vas *autem* pretioſum &c. *Six.* Lou.

25 Ruina eſt homini *deuorare* ſanctos. *Cl.* 18. MS.R.H.Q.N. Com.

25 *Deuotare. Six.* Lou.

CAP. 21.

18 Pro iuſto *datur*. impius. *Cl.* MS.B. Com. temp.

18 *Dabitur, Six.* Lou.

21 Qui

Addit. 21 Qui sequitur iusticiam & misericordiam inueniet vitam *iustitiam* & gloriam. *Cl.* Lou. H.
21 Inueniet vitam & gloriam. *Six.*
Com. 22 Ciuitatem fortium ascendit sapiēs, & *destruxit* robur fiduciæ eius. *Cl.* R.
22 *Destruxitq;* &c. *Six.* M S. & B. Lou.

CAP. 22.

Detr. 17 Inclina autem tuam, & audi verba sapientium. *Cl.* 12. M S. R. H. G.
18 *Fili mi* inclina aurem tuam. *Six.* C. Lou.

CAP. 23.

Com. 16 Exultabunt renes mei, cum locuti fuerint *recta* labia tua. *Cl.*
13 *Recta. Six.* Lou.

CAP. 24.

Com. 10 Si desperaueris *lapsus* in die angustiæ: imminuetur fortitudo tua. *Cl.*
10. M S. H. C.
9 *Lapsus. Six.* Lou.
Detr. 16 Septies enim cadet iustus, & resurget. *Cl.* Lou. H.
15 Septies *in die* cadet, &c. *Six.* M. S. Q.
Detr. 23 Hæc quoq; sapientibus: Cognoscere personam in iudicio non est bonum. *Cl.* Lou.
19 Hæc quoq; sapientibus *dico* &c. *Six.*
Detr. sententia. vlt. Parum, inquam, dormies, modicū dormitabis. *Cl.* 16. M S. R. H. C. G.
vlt. *Vsque quo piger dormies: vsque quo de somno consurges?* parum inquam. *Six.* Lou.

CAP. 25.

Addit. sententia. 24. *Melius est sedere in angulo domatis, quam cum muliere litigiosa, & in domo communi. Cl.* Lou. H.
Sixtus omittit hunc versus prorsus & omnino.

CAP. 26.

Com. 2 Sicut auis ad *alia* transuolans. *Cl.*
3. M S. H.
2 *Alta. Six.* Lou.
20 Susurrone subtracto iurgia *conquiescent. Cl.* Com. temp.
18 *Conquiescunt. Six.* Lou.

CAP. 27.

4 Impetum concitati ferre quis poterit? *Cl.* M S. R. H. C. G. Detr.
4 Concitati *spiritus. Six.* Lou.
11 Stude sapientiæ fili mi, & lætifica cor meum vt *possis* exprobranti respondere sermonem. *Cl.* Com. per.
12 Vt *possim, Six.* Lou. H.
15 Tecta perstillantia in die frigoris & litigiosa mulier cōparantur: qui retinet eam, qui ventū teneat, & oleum dexteræ suæ *vocabit. Cl.* Lou. H. Com.
26 *Euacuabit. Six.*
pen. Hædi *ad* agri pretium. *Cl.* M S. R. B. C. Addit.
ib. Hædi agri pretium. *Six.* H. Lou.

CAP. 28.

16 Qui graditur sapienter ipse *saluabitur. Cl.* 6. M S. R. H. C. G. Com.
16 *Laudabitur. Six.* Lou.

CAP. 30.

17 Effodiant *eum* corui de torrentibus. *Cl.* Lou. Addit.
17 Effodiant corui de torrentibus. *Six.*
31 Gallus succinctus lumbos & aries: *nec est rex: nec est rex*, qui resistat ei. *Cl.* Lou. Addit. & Com.
ib. Et aries: *& rex cui non est* qui resistat ei. *Six.*

CAP. 31.

7 Date siceram mœrentibus, bibant & obliuiscantur. *Cl.* Lou. Com.
5 Vt bibant *&* &c. *Six.*
29 Multæ filiæ congregauerunt diuitias. *Cl.* Lou. Detra&.
26 Congregauerunt *sibi*, &c. *Six.*

LIBER ECCLESIASTIS.

CAP. 2.

Com. ℣. 1. DIxi *ego* in corde meo. *Cl.* 13. M S. R. Hie. H. C. G.
Ergo. Six. Lou.

CAP. 3.

18 Dixi in corde filijs hominum. *Cl.* Detr.
25 Dixi in corde *meo* &c. *Six.* Lou.

CAP.

LIBER CANTICORVM.

CAP. 8.

Addit. 14 Est & alia vanitas *quæ fit* super terram. *Cl.* Lou.
12 Alia vanitas super terram. *Six.*

CAP. 11.

Com. num. 2 Da *partem* septem. *Cl.* Lou.
2 *Partes. Six.*

LIBER CANTICORVM.

CAP. 1.

Detr. ℣ 7 EGredere & abi post vestigia gregum. *Cl.* Lou.
6 Post vestigia gregũ *tuorũ. Six.*

CAP. 2.

Or. va. vlt. Similis esto—capreæ—super montes *Bether. Cl.* 4. MS. H.
vlt. *Bethel. Six.* Lou.

CAP. 6.

Ort. var. vlt. Reuertere *Sulamitis. Cl.* 5. MS. H. G.
ib. *Sunamitis. Six.* Lou.

LIBER SAPIENTIAE.

CAP. 1.

Com. ℣ 6 NOn liberabit *maledicum* à labiis suis. *Cl.* 1. MS. G.
3 *Maledictum. Six.* Lou.
Detr. pen. Iustitia enim perpetua est, & immortalis. Impij autem manibus & verbis accersierunt illã. *Cl.* Lou. G.
vlt. Et immortalis: *iniustitia autem mortis est acquisitio.* Impij autem manib⁹ &c. *Six.* MS. Q. N.
Com. modi. vl. Digni sũt q̃ *sint* ex parte illi⁹. *Cl.* Q.
ib. *Sunt. Six.* Lou.

CAP. 2.

Com. casu. 10 Non parcamus viduæ, nec *veterani* reuereamur canos multi temporis. *Cl.* 12. MS. G.
8 Viduæ nec *veterano*, nec reuereamur &c. *Six.* Lou.
Contra. 11 Sit—fortitudo nostra lex *iustitiæ. Cl.* MS G.
9 *Iniustitiæ. Six.* Lou.

CAP. 3.

Com. modi. 15 Bonorum—laborum gloriosus est fructus, & quæ non *concidat* radix sapientiæ. *Cl.* 8. MS.
12 *Concedit. Six.* Lou.
Comm. 16 Filij autem adulterorum in *inconsummatione* erunt. *Cl.* G.
13 *Consumptione &c. Six.* in consummatione erunt. Lou.

CAP. 6.

Comm. 11 Qui enim custodierint *iusta*, *iusti*, *iustificabuntur* & qui didicerint *ista* inuenient quid respondeant. *Cl.*
8 Qui enim custodierint *iustitiam*, *iustè iudicabuntur* & qui didicerint *iusta* inuenient. *Six.* Lou.

CAP. 7.

Com. cas. 1 Ex genere *terreni* illius, qui prior factus est. *Cl.* 4. MS. G.
ib. *Terreno. Six.* Lou.
Comm. 18 Vicissitudinum permutationes, & *commutationes* temporum. *Cl.* G.
11 *Consummationes. Six.* Lou.
Com. cas. 22 Amans bonum, acutus, *quem* nihil vetat *benefaciens. Cl.*
11 *Qui* nihil vetat *benefacere. Six.* Lou.

CAP 8.

Comm. 17 Immortalitas est in *cognatione* sapientiæ *Cl.* G.
14 *Cogitatione. Six.* Lou.
Com. casus. vlt. Hoc ipsum erat *sapientiæ. Cl.* 6 MS. Aug. G.
ib. *Sapientia. Six.* Lou.

CAP. 10.

Com. gen. 4 Propter *quem* cum aqua deleret terram. *Cl.* MS. G. Q. N.
3 *Quod. Six.* Lou.
Com. 5 In consensu *nequitiæ. Cl.* MS. Q.
4 *Superbiæ. Six.* Lou.
Com. 5 Cũ se nationes *consuliſſent. Cl.* 4. MS. Q. N. G.
4 *Extuliſſent. Six.* Lou.
Cõ. cas. 5 In *filij misericordia* fortem custodiuit. *Cl.* G.
4 In *filijs misericordiam. Six.* Lou.

CAP.

CAP. 11.

Addit. 5 A defectione potus sui, *& in eis* cum abundarent filij Israel lætati sunt. *Cl.* MS. R. hæc sẽ: ẽtia in G. nõ repertitur.
5 A defectione, potus sui, cum abundarent &c. *Six.* Lou.

Com. num. 15 Non similiter iustis *sitientes*. *Cl.* G. Q. N.
13 *Faciens*. *Six.* Lou.

Detr. 19 Aut noui generis ira plenas ignotas bestias. *Cl.*
14 *Aut* ignotas bestias. *Six.* 3. MS. R.

CAP. 12.

Addit. 2 Eos qui *exerrant* partibus corporis. *Cl.* Lou. errant ex partibus corripis. 2 MS. Q N.
2 *Errant*. *Six.*

Detr. 20 Cum tanta crucĩeasti atttione dans tempus & locum. *Cl.* G.
15 Cruciasti attentione *& liberasti* dãs tempus &c. *Six.* Lou.

Addit. sent. 26 & 27 Dignum Dei iudicium experti sunt. *In quibus enim patientes* indignabantur. *Cl.* G.
20 *In his enim quæ patiebantur molestiẽ ferebant, in quibus autem patientes* indignabantur. *Six.* Lou.

CAP. 14.

Com. 4 Potens es ex omnibus saluare, etiamsi fine *arte* aliquis adeat mare. *Cl.*
2 *Rate*. *Six.* Lou.

Error typogr. 8 Per manus autem quod fit idolum, *maledictum* est & ipsum. *Cl.*
6 *Maledictum*. *Six.*

Erratum typogr. 8 *Illud* autem cum esset fragile Deus, cognominantus est. *Cl.*
6 *Illud*. *Six.*

Addit. 11 Propter hoc & *in* idolis nationum non erit respectus. *Cl.*
9 Et idolis. *Six.* Lou.

Com. 14 Superuacuitas enim hominum hæc *aduenit* in orbem terrarum. *Cl.* G.
11 *Adinuenit*. *Six.* Lou.

Cõmut. vlt. Non enim *iuratorum virtus*, sed peccantium pœna perambulat. *Cl.*
ib. *Iurantium*. *Six.* Lou.

CAP. 15.

Detr. 6 Marorem amatores, digni sunt qui spem habeant in talibus, & qui faciunt illos, & qui diligunt & qui colunt. *Cl.* Lou.
4 Digni sunt *morte* qui spem habeant &c. *Six.* Q. N.

CAP. 16.

Cõmut. 11 In memoria enim seruorum tuorum *examinabantur*. *Cl.* Lou.

Detr. 9 *Exterminabãtur*. *Six.* MS. R. G. Q N.

Com. 14 Homo autem occidit quidem per malitiam, & cum exierit spiritus non reuertetur. *Cl.* G.
11 Occidit quidem per malitiam *animam suam* &c. *Six.* Lou.

Com. cæsus. 21 *Substantia* enim *tua* dulcedinem tuam quam in filios habes *ostendebat*. *Cl.* G.
17 *Substantiam* enim *tuam* dulcedinem —*ostendebat*. *Six.* Lou.

Com. 28 Ad *orsum* lucis te adorare. *Cl.* 23. MS. R. Q. N.
22 *Orientum*. *Six.* Lou.

CAP. 17.

Com. cæs. 7 Sapientiæ *gloriæ* correptio cum cõtumelia. *Cl.*
6 *Gloria*. *Six.* Lou.

Addit. 9 & 10 Aerem—negantes se videre. *Cũ sit enim timida nequitia dat testimoniũ condemnationis: semper enim præsumit sæua, perturbata cõscientia.* Nihilenim est timor nisi perditio cogitationis auxiliorum. *Cl.* 22. MS Q. N.
6 Negãtes se videre. *frequenter. n. præoccupant pes-ma, redarguente conscientia.* Cum sit enim, &c. *Six.* Lou.

CAP. 18.

Detr. 1 Quia non & ipsi eadem passi erant. *Cl.* MS. Q. R.
ib. *Per* eadem passi erant. *Six.* Lou.

Cõ. caſ. 9 *Patrum iam* decantantes laudes. *Cl.* 2. MS. G.

Detr. 8 *Patrimonium*. *Six.* Lou.
15 Omnipotens sermo tu⁹ de cœlo. *Cl.*
13 *Exiliens* de cœlo. *Six.* Lou.

CAP. 19.

Com. 2 Consequebantur illos pœnitentia *acti*. *Cl.* G. Lou.
1 *Actus*. *Six.*

¶ *Prologus in Eccleſiaſticum.*

Com. ℣. 1 NEceſſe eſt—& *dicentes* & ſcribentes doctiſſimos fieri. *Cl.* M S. G. Q.
ib. *Diſcentes. Six.* Lou.
2 Illorum peritiſ *facti. Cl.* Com.
ib. *Fieri. Six.* Lou.

LIBER ECCLESIASTICI.

CAP. 1.

Com. ℣. 36 NEſis *incredibilis* timori Domini. *Cl.* Lou.
32 *Incredulus, Six.*

CAP. 2.

Com. 5 Ignigne probatur aurum & argentum homines verò *receptibiles* in camino humiliationis. *Cl.* Lou.
4 *Acceptabiles. Six.* M S.

CAP. 3.

Com. 10 Superueniat tibi benedictio ab *eo Cl.*
9 *A Deo. Six.* Lou.

CAP. 5.

Detract. 16 Non appelleris ſuſurro. *Cl.* G. Lou.
14 *In vita tua. Six.* M S. R. Rab. G. Q.

CAP. 6.

Com. caſ. 32 *Stolam* gloriæ indues eam. *Cl.* MS. Rab. G.
26 *Stola. Six.* Lou.

CAP. 7.

4 Noli quærere à *Domino* ducatũ. *Cl.* G.
4 *Ab homine. Six.* Lou.
Com. 6 Ponas ſcandal. in *æquitate* tua. *Cl.* G.
6 *In agilitate* &c. *Six.* Lou.
Com. 13 Noli *arare* mendacium aduerſus fratrem tuum. *Cl.* G.
11 *Amare. Six.* Lou.

CAP. 8.

Contra. 8 Omnes morimur; & in gaudium *nolumus* venire. *Cl.* 12. M S. Rab.
7 *Volumus. Six.* Lou.
Com. modi. 12 Ab ipſis diſces—in tempore neceſſitatis *dare* reſponſum. *Cl.* 2. M S. G.
9 *Dabis. Six.* Lou.

CAP. 10.

Com. 3 Ciuitates inhabitabuntur per ſenſum *potentium. Cl.* G.
ib. *Prudentium. Six.* Lou.
Com. 5 In manu Dei *proſperitas* hominis. *Cl.* G.
℣. 5 *Poteſtas. Six.* Lou.
27 Magnus & iudex, & potens eſt in honore. *Cl.* G. Q. N. Com.
24 *Eſt. Six.* Lou.

CAP. 33.

22 Quæ communicatio—ſancto *homini* ad canem? *Cl.* Lou. Addit.
22 Sancto ad canem? *Six.*

CAP. 16.

5 Ab vno, ſenſato inhabitabitur patria, *tribus* impiorum deſeretur. *Cl.* Com. caſ. & detr.
4 *Et à tribu* &c. *Six.*
9 Non pepercit peregrinationi *Loth* & execratus eſt eos præ ſuperbia illorum. *Cl.* Com.
7 Peregrinationi *illorum. Six.* Lou.
22 Interrogatio *omnium* in conſummatione eſt. *Cl* 5. M S. Rab. G. Com.
16 *Hominum. Six.* Lou.
vlt. *Denunciauit Cl.* M S. R. Rab. G. Com. temp.
ib. *Denunciabit. Six.*

CAP. 17.

18 Eleemoſyna viri quaſi *ſignaculum* cum ipſo. *Cl.* M S. Rab. G. Com.
16 *Sæculus. Six.* Lou.
pen. Quid nequius *quam quod* excogitauit caro & ſanguis. *Cl.* M S. R. Addit.
ib. Quid nequius excogitauit. *Six.* Lo.

CAP. 18.

14 Miſeretur *excipientis* doctrinam miſerationis. *Cl.* M S. Rab. G. Q. N. Com. caſ.
13 *Excipiens. Six.* Lou.
24 Tempus retributionis in conuerſatione *faciei. Cl.* In conuerſione faciei 4. M S. Rab. G. Com. caſ.
23 *Facies. Six.* Lou.
27 Homo ſapiens in omnibus *metuet. Cl.* 2. M S. Com. temp.
26 *Metuit. Six.* Lou.
29 *Impluerũt* prouerbia & iudicia. *Cl.* G. Com.

¶ 18 *Imploranerunt. Six.* Lou.

CAP. 19.

Detr. 24 Eſt qui inclinat faciem—ſuam. *Cl.* Lou. G.
21 Eſt *inſtus* &c. *Six.*

CAP. 21.

Contra. 15 Eſt autem *ſapientia* quæ abundat in malo. *Cl.* M S. G.
ib. *Inſipientia. Six.* Lou.
Addit. 18 Quodcunque audierit—laudabit, & *ad ſe* adijciet. *Cl.* 8. M S. R. Rab. G.
18 Et adijciet. *Six.* Lou.

CAP. 22.

Detract. 20 Cogitatus ſenſati in omni temp. metu non deprauabitur. *Cl.* M S. G.
19 *Vel* metu &c. *Six.* Lou.

CAP. 23.

Com. gen. 6 *Animæ* irreuerenti & *infrunitæ* ne tradas me. *Cl.* Lou.
5 *Animo* irreuerenti & *infrunito. Six.* MS.

CAP. 24.

Com. temp. 39 *Abundauit. Cl.* 4 M S. Rab. G.
23 *Abundabit. Six.* Lou.
Com. num. 41 Ego quaſi *fluuij dyorix. Cl.* MS. Q. N.
25 *Fluuius dorix. Six.* Lou.

CAP. 27.

Detract. 23 Maledicti eſt cõcordatio. *Cl.* Lo. G.
21 *Dura* eſt &c. *Six.*

CAP. 28.

Detract. 28 Ori tuo facito oſtia, & ſeras. *Clem.* Rab. G.
23 Et ſeras *auribus tuis. Six.* Lou.

CAP. 29.

Contra. 10 Multi non cauſa nequitiæ *non* fœnerati ſunt. *Cl.* M S. G. Q.
6 Cauſa nequitiæ fœnerati ſunt. *Six.* Codex Vaticanus. Lou.

CAP. 31.

Addit. 13 Non dicas *ſic*: multa ſunt quæ ſuper illam fiunt. *Cl.* Non dicas ſi multa ſunt. Lou.
Com. 12 Non dicas: multa &c. *Six.* G.
30 *Diligêtes* in vino noli prouocare. *Cl.* Lo. Rab. in vino ne virũ te prębeas. G.
25 *Delectantes. Six.*
Addit. 32 Æqua vita homi ibus vinum in *ſo*brietate ſi bibas illud moderatè eris ſobrius. *Cl.* Lou.
27 Vinum ſi bibas illud moderatè. *Six.*

CAP. 32.

4 & 5 Loquere maior natu: decet enim te primum verbũ diligenti *ſcientia. Cl.* Cõ. caſ.
3 *Scientiam. Six.* Lou.
19 Qui inſidioſè agit ſcandalizabitur *in* ea. *Cl.* Lou. Com.
16 *Scadalizabitur ab. Six.*

CAP. 33.

15 Duo & duo, & vnum contra vnum. *Cl.* G. M S. Rab. Com.
ib. Duo *contra* duo, &c. *Six.* Lou.

CAP. 34.

3 Ante faciem hominis ſimilitudo hominis. *Cl.* M S. G. Detr.
2 *Alterius* hominis. *Six.* Lou.

CAP. 37.

7 Noli conſiliari cum eo, qui tibi inſidiatur, & à zelantibus te abſconde conſilium. *Cl.* Detract.
ibid. *Cum ſocero tuo* & à zelantibus te &c. *Six.* Lou
12 Tracta—cum muliere de *ea* quæ æmulatur. *Cl.* 3. M S. R. G. Com. num.
10 De *hijs* quæ, &c. *Six.* Lou.
15. & 16 Cum viro ſancto aſſiduus eſto—qui cum *titubauerit* in tenebris, condolebit tibi. *Cl.* Rab G. quicunque titubauerit. Lou. Com. perſ.
11 *Titubauerit. Six.*

CAP. 38.

1 Honora medicum propter neceſſitatem: etenim illum creauit altiſſimus *Cl.* G. Lou. Interpunctio varia.
ibid. Honora medicum propter neceſſitatem etenim illum, &c. *Six.*
4 Altiſſimus creauit de terra *medicamenta* & vir prudens non abhorrebit *illa. Cl.* Com. caſ. & addit.
4 *Medcinam* & vir prudens non abhorrebit *illam. Six.* Lou.
25 *Sapientia ſcribæ* in tempore vacultatis. *Cl* G. Com. caſ. & or. var.
21 *Sapientiam ſcribe. Six.* Lou.

CAP. 39.

5 Bona & mala in *hominibus* tentabit. *Cl.* M S. Rab. G. Com.

5 In

5 In *omnibus. Six.* Lou.

Com. 34 Furorem eius, qui fecit illos, *placabant. Cl.* 1. M S. G.

26 *Confundent. Six.* Lou.

CAP. 40.

Detr. 14 In aperiendo manus suas lætabitur. *Cl.* G. Lou.

9 *Pius* lætabitur. *Six.*

CAP. 41.

Transp. & contr. forte. 18 Melior est homo *qui absondit stultitiam suam, quam homo, qui absondit sapientiam suam. Cl.* G. Lou.

15 Qui *absondit sapientiam suam quam homo qui absondit stultitiam suam. Six.*

Detr. vlt. Ab amicis de sermonibus improperij. *Cl.* Lou.

ibi. *Caue* de sermonibus improperij. *Six.* M S. Q. R.

CAP. 42.

Com. 8 Probabilis in conspectu omnium *viuorum. Cl.* G.

5 *Virorum. Six.* Lou.

Com. 9 Filia patris abscondita est vigilia, & solitudo eius aufert somnum, ne forte in adolescentia sua *adulta* efficiatur. *Cl.* Q. N.

6 *Adultera. Six.* Lou. G.

CAP. 43.

Com. casus & num. 11 In verbis *sancti* stabunt ad iudicium. *Cl.* M S. R. G.

10 *Sanctus. Six.* Lou.

Error typog. 17 In *vultate* eius aspirabit Notus. *Cl.*

Com. 16 In *voluntate. Six.* Lou.

casi. 23 Extinguet viride, sicut *ignem. Cl.*

21 *Ignem. Six.* Lou. M S. Rab.

Com. caſ. & gen. 25 In sermone eius siluit ventus, & cogitatione sua placauit abyssum, & plãtauit *in illa Dominus insulas. Cl.* G.

23 Plantauit *illũ Dominus Iesus. Six.* Lo.

CAP. 45.

Com. 6 Dedit illi *coram* præcepta. *Cl.* 3. M S. G.

5 *Con ad. Six.* Lou.

Com. 9 Circumcinxit eum zona *gloriæ. Cl.* Lou. G.

6 *Iocunditatis. Six.* MS.

Com. caſ. 12 *Stolam sanctam. Cl.* M S. Rab.

8 *Stola sancta. Six.* Lou. G.

CAP. 46.

4 Hostes ipse Dominus *perduxit. Cl.* Com. Lou.

3 *Pertussit. Six.* M S. Q. Rab.

17 Vidit *Deus* Iacob, & in fide sua probatus est propheta. *Cl.* vidit Dominus. 4. M S. G. Com. caſ.

11 *Deum. Six.* Lou.

vlt. Exultauit vocem *suam* de terra in prophetia. *Cl.* Com.

ibi. *Eius. Six.* Lou.

CAP 47.

6 Nam inuocauit Dominum omnipotentẽ & dedit in dextera eius tollere hominem fortem in bello. *Cl.* M S. G. Addit. & Detr.

5 Nam *vbi* inuocauit Dominum omnipotentem, dedit &c. *Six.* Lou.

13 *Dominus* purgauit peccata ipsius. *Cl.* G. Com.

10 *Christus. Six.* Lou.

15 Salomon eruditus *es* in iuuentute *tua* & impletus *es* q asi flumen sapientia, & terram retexit anima *tua. Cl.* 2. M S. G. Q. Com. per. & contr.

12 Eruditus *est* in iuuentute *sua*, & impletus *est* quasi flumen sapientia, & tertam retexit anima *sua. Six.* Lou.

22 Profanasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos & *ineitari* stultitiam tuam *Cl.* 3. M S. Q N. Com.

15 *In cæteris. Six.* Lou.

CAP. 48.

3 Deiecit *de* cœlo ignem terræ. *Cl.* G. Com.

3 *A Six.* deiecit a se ignem terræ, Lou. Com.

13 Elias quidem in turbine *testus* est, *Cl.* Lou. G.

11 *Vestus. Six.*

CAP. 49.

13 Quomodo amplificemus Zorobabel? nam & ipse quasi signum in dextera manu, *sic* & Iesum filium Iosedec. *Cl.* G. Com. & interp. va.

12 In dextera manu *Israel:* & Iesum &c. *Six.* Lou.

16 *Et* nemo natus est in terra qualis Henoch nam & ipse receptus est a terra. *Neque vt* Ioseph qui natus est homo. *Cl.* G. Addit. & Com.

LIBER ISAIAE.

5 *Et* Ioseph qui &c. *Six.* Lou.

CAP. 50.

Addit. 26 Credere *Israel* nobiscum esse Dei misericordiam. *Cl.* Lou.

21 Credere nobiscum esse. *Six.* G.

CAP. 51.

Com. temp. 19 Ante *templum* postulabam pro illa & vsque in nouissimis inquiram eam & *effloruit* tanquam præcox vua. *Cl.* G.

12 Ante *tempus Splovebit. Six.* Lou.

Detract. Com. per. & contr. 16 Manus meas extendi in altũ, *& insapientiam eius luxi* Animam meam direxi ad illam. *Cle.* In insipientia eius luxit anima mea. 2. MS. Q.R.

19 *In sapientia eius luxit anima mea, & ignorantias meas illuminauit.* Animam meam &c. *Six.* Lou.

PROPHETIA ISAIAE.

CAP. 3.

Detr. *v.* 6 APprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui; vestimentum tibi est. *Cl.* Lou. H.

4 Patris sui, *dicens &c. Six.* MS. G.C.

Detr. 14 Depasti estis vineam, & rapina pauperis in domo vestra. *Cl.* R.H.

11 Vineam *meam. Six.* MS. Hier. G.C.

CAP. 6.

Detr. 1 Ea quæ sub ipso erãt replebant templum: Seraphim stabant super illud. *Cl.* Lou. G.

ibid. Replebant templum: *& plena erat domus a maiestate eius* Seraphim stabant. *Six.*

Addit. 7 Dixit ecce *tetigit* hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua. *Cl.* 3. MS. R. H. G.

6 Ecce *tetigi, &c. Six.* Lou.

CAP. 8.

Detr. 19 Numquid non pop. à Deo suo requiret pro viuis à mortuis. *Cl.* 3. MS. Hier. H.G.C.

14 Requiret *visionem. Six.* Lou.

CAP. 13.

Detr. 4 Vox sonitus regum gentium congregatarum. *Cl.* H.

ibi. Regum *&* gentium. *Six.* Lou.

CAP. 14.

Com. temp. 15 Veruntamen ad infernum detraheris in profundum laci: qui te viderint *ad te inclinabitur*, te; prospiciant. *Cl.* Lou. H.

11 *Vt inclinentur &c. Six.*

CAP. 15.

Interp. varia. 1 Quia nocte vastatus est murus Moab, conticuit. *Cl.* Lou.

ibi. Quia nocte vestatus est murus, Moab conticuit. *Six.*

CAP. 19.

Com. temp. 11 *Dicetis. Cl.*

ibi. *Dicitis. Six.* Lou.

Error typog. 12 Annuncient *tibi. Cl.*

ibi. *Tibi. Six.*

CAP. 20.

Com. casus & num. 4 Sic minabit rex Assyriorum captiuitatem Ægypti & transmigratio. Æthiopiæ *iuuenum & senum. Cl.* 6. MS. H.G.C.

2 *Iuuenem & senem. Six.* Lou.

CAP. 22.

Com. 23 Erit in solium gloriæ Domui patris *eius. Cl.*

18 *Sui. Six.* Lou.

CAP. 26.

Detr. & com. casu & num. 18 *Salutes* non fecimus in terra. *Cl.* Lou. H.

19 *Salutis iustitiam. Six.*

CAP. 27.

Com. 13 Venient—qui eiecti erant *in* terra Ægypti. *Cl.*

ib. *De &c. Six.* Lou.

CAP. 30.

Addit. 15 Hæc dicit Dominus Deus *sanctus* Israel. *Cl.* 8. MS. R. Hier. H.G.C.

12 Dominus Deus Israel. *Six.* Lou.

Com. 29 Canticum erit vobis sicut *nox* sanctificatæ solennitatis. *Cl.* 4. MS. R. H.C.

24 *Vox. Six.* Lou.

CAP.

LIBER IEREMIAE.

CAP. 34.

Cō.caſ. & num. 14 Occurrent dœmonia *Onocentauris*. *Cl.*

13 *Onocentaurus*. *Six*. Lou.

CAP. 35.

Com. num. 4 Dicite *puſillanimis*: confortamini & nolite timere. *Cl*. Lou.

4 *Puſillanimes*. *Six*. M S. G. Q. N.

CAP. 45.

Detr. Cōmut. 6 Abſque me non eſt: ego Dominus. *Cl*. Lou.

5 Non eſt *Deus* : &c. *Six*.

21 Quis auditum fecit hoc ab initio *ex* tunc prædixit illud. *Cl*. Lou. H.

19 *Et* tunc. *Six*.

CAP. 46.

Com. 11 Vocans ab oriente *auem*, & de terra longinqua virum voluntatis meæ. *Cl*. Lou.

9 Vocans ab oriente *iuſtum*. *Six*.

CAP. 49.

Detr. 21 *Iſti* vbi erant? *Cl*.

19 Vbi *hic* erant? *Six*. Lou.

CAP. 55.

Addit. 5 Gentes quæ te non cognouerunt, ad te current propter Dominum Deum tuum, & ſanctum Iſrael *quia* glorificauit te. *Cl* Lou.

5 *Qui*. *Six*.

CAP. 59.

9 Propter hoc elongatum eſt iudicium à *nobis*. *Cl*. 6 M S. Hier. H. C. Contra

8 *Vobis*. *Six*. Lou.

CAP. 60.

9 *Quia*. *Cl*. Lou. Addit.

8 *Qui*. *Six*.

CAP. 61.

2 *Vt* ponerem lugentibus Sion. *Cl*. Com. Lou.

1 *Et* &c. *Six*.

7 Laudabunt partem *ſuam*. *Cl*. Com.

5 *Eorum*. *Six*. Lou.

CAP. 62.

2 *Nominabit*. *Cl*. 6 M S. R. H. G. C. Com. temp.

ib. *Nominauit*. *Six*. Lou.

CAP. 65.

6 Reddam & retribuam in *ſinum* eorum iniquitates. *Cl*. Lou. Com. caſus.

5 In *ſinu*. *Six*.

16 Abſconditæ ſunt ab oculis meis. *Cl*. Cō. nu.

13 *Noſtris*. *Six*. Lou.

CAP. 66.

2 Ad quem autem reſpiciam, niſi ad pauperculū & contritum ſpritu. *Cl*. Addit.

2 Ad pauperculum contritum ſpiritu. *Six*. Lou.

LIBER IEREMIAE.

CAP. 1.

Detract. ℣. 14 A B Aquilone pandetur malum ſuper omnes habitatores terræ. *Cl*. Lou.

12 Pandetur *omne* malum. *Six*.

CAP. 2.

Detr. 5 Quia elongauerunt à me. *Cl*. Lou.

3 Quia *ſe* elongauerunt. *Six*.

CAP. 4.

Detract. 3 Hæc enim dicit Dominus viro Iuda & Ieruſalem. *Cl*. Lou. R. Hier. & H.

ib. Et *habitatori* Ieruſalē. *Six*. MS. G C.

CAP. 6.

Com. temp. 7 *Fecit*. *Cl*.

ib. *Facit*. *Six*. Lou.

CAP. 7.

Cō. caſ. vlt. In *deſolationem* enim erit terra. *Cl*.

ib. *Deſolatione*. *Six*. Lou.

CAP. 11.

18 *Tunc* oſtendiſti mihi ſtudia eorum. *Cl*. Com.

12 Tu. *Six*. Lou.

CAP. 14.

14 Viſionem mendacem, & diuinationem *& fraudulentiã* & ſeductionem cordis ſui prophetāt vobis *Cl*. 4. MS. H. C. G. Com.

14 Diuinationem *fraudulentam*, & ſeductionem. *Six*. Lou.

CAP. 15.

15 Noli in patientia *tua* ſuſcipere me. *Cl*. Lou. Cō. caſ. & Detr.

14 In patientia *furoris* tui. *Six*.

LIBER BARVCH.

CAP. 17.

Com. 9 Prauum est cor *omnium. Cl.* 9. MS. Hier. super omnia H. G. C.
9 *Hominis. Six.* Lou.

CAP. 25.

Com. cas. 20 Cunctis regibus terræ Philistijm, & *Ascaloni* & Gazæ. *Cl.*
13 *Ascalonis. Six.* Lou.

CAP. 30.

Com. gen. 7 Ex *ipso* saluabitur. *Cl.*
5 *Ipsa. Six.* Lou.

CAP. 31.

Detr. 3 Attraxi te miserans. *Cl.* Lou.
3 Miserans *tui. Six.*
Detr. 18 Castigasti me & eruditus sum. *Cl.* Lou.
17 Castigasti me *Domine. Six.*
Or. va. 24 *Iudas. Cl.* Lou.
22 *Iuda. Six.*
Detra. vlt. Vsque ad torrentem Cedron & vsque ad angulum portæ equorum orientalis sanctum Domini non euelletur. *Cl.* Lou.
ib. Vsque ad angulum portæ equorum orientalis: *& vsque ad torrentem Cedron* sanctum Domini *Six.*

CAP. 32.

Com. num. 5 In Babylonem *duces* Sedechiam: & ibi erit. *Cl.* Lou.
ib. *Ducent. Six.*

CAP. 33.

Addit. 11 Confitemini Domino exercituum quoniam bonus *Dominus. Cl.* Lou.
8 Quoniam bonus. *Six.*

CAP. 38.

Detract. 11 Tulit inde veteres pannos & antiqua quæ computruerunt. *Cl.* Lou.
9 Antiqua *vestimenta. Six.*
Com. num. & cas. 24 Tradita in *manus. Cl.* 8. MS. G.
20 *Manus. Six.* H. C. Lou.

CAP. 48.

Detr. 36 Cor meum ad Moab quasi *tibiæ* resonabit. *Cl.* Lou.
30 *Tibia æris. Six.*

CAP. 49.

Com. 2 In *tumulum* dissipata. *Cl.* 1. MS. R. H. C.
ib. *Tumultum. Six.* Lou.

CAP. 50.

Com. num. 2 Confusa sunt sculptilia *eius. Cl.*
ib. *Eorum. Six.* Lou.
Com. 39 Habitabunt dracones cum *faunis* struthionibus. *Cl.*
37 *Fauuis* struthionibus. *Six.* Lou.

CAP. 52.

Detr. 29 In Anno 18 Nabuchodonosor de Ierusalem animas octingentas triginta duas. *Cl.* Lou.
25 *Transtulit* de Ierusalem. *Six.*

LIBER BARVCH.

CAP. 2.

Detract. 22 Quod si *non* audieritis vocem Domini Dei vestri operari regi Babyloniæ: defectionem vestram faciam. *Cl.* Lou.
12 Quod si *non fecerit is nec* audieritis. *Six.* MS. R. verum in G. codicibus non legitur.

CAP. 3.

Com. 23 Negotiatores *Merrhæ* & Theman. *Cl.*
13 *Terræ. Six.* Lou.

CAP. 4.

Addit. 6 Propter quod *in ira* ad iracundiam prouocastis Deum. *Cl.* Lou.
5 Propter quod ad ira cundiam. *Six.*
Addit. 32 & 33 Ciuitates quibus seruierunt, si lij tui, punientes: & quæ accepit filios tuos. Sicut *enim* gauisa est in tua ruina, & lætata est in casu tuo, sit cõtristabitur in sua desolatione. *Cl.* Lo.
27 Et quæ accepit filios tuos, sicut gauisa est in tua ruina, & lætata est in casu tuo, sic &c. *Six.*

CAP. 5.

Com. cas. 6 Adducet autẽ illos Dominus ad tẽ portatos in *honore* sicut filios regni. *Cl.*
6 In *honorem. Six.* Lou.

CAP. 6.

Com. 26 Sicut mortuis *munera* eorũ illis apponentur.

ponentur. *Cl.* Lou.
26 *Humeri. Six.*
Com. 46 *Artifices. Cl.*
43 *Aurifices. Six.* Lou.
Detr. 50 Cum ſint lignea, inaurata, & inargentata, ſcietur poſtea quia falſa ſunt *Cl.* Lou.
47 Cum ſint lignea, *& lapidea* inaurata. *Six.*
Detr. 54 Cum inciderit ignis in domum deorum ligneorũ, argenteorum & aureorum, ſacerdotes quidẽ ipſorum fugient, & liberabuntur. *Cl.* Lou.
50 In domum deorum ligneorum & *lapideorum* argenteorum. *Six.*
Interpũctio var. 56 Non a furibus neq; a latronibus ſe liberabunt dij lignei, & lapidei, & inaurati, & inargentatĩ, quibus hi, qui fortiores ſunt, aurum, & argentum, & veſtimentũ quo operti ſunt, auferent illis, & abibunt, nec ſibi auxilium ferent. *Cl.*
52 Inargentati, quibus *iniqui* fortiores ſunt: aurum & argentum. *Six.* Lou.
58 Melius eſt eſſe—oſtium in domo, quod cuſtodit, quæ in *ipſa* ſunt, quam falſi dij. *Cl.* Com.
53 *Pace. Six.* Lou.
pen. A purpura quoque & murice quæ ſupra illos *teneant. Cl.* Com.
ib. *Tenent. Six.* a purpura quoq; & marmore quæ ſupra illos teneant. Lou.

CAP. 3.

Addit. ℣. 5 NOn—mitteris—ad populos *multos* profundi ſermonis & ingnotæ linguæ. *Cl.*
4 Ad populos profundi ſermonis. *Six.* ad populũ profundi ſermonis. Lou.
Detr. 22 Et facta eſt ſuper me manus Domini. *Cl.* Lou.
17 Et facta eſt *ibi. Six.*

CAP. 4.

Com. temp. vlt. *Conſabeſcent* in iniquitatibus ſuis. *Cl.* Lou.
ib. *Conſabeſcent. Six.*

CAP. 5.

Com. 7 Iuxta *iudicia* Gentiũ quæ in circuitu veſtro ſunt, non eſtis operati. *Cl.* Lou.
7 *Iuſtitiæ. Six.*
Detr. 10 Ideo patres comedent filios in medio tui. *Cl.* Lou.
8 Filios *ſuos. Six.*

CAP. 6.

Com. temp. 9 *Fecerunt. Cl.*
4 *Fecerant. Six.* Lou.

CAP. 7.

Com. num. 18 *Accinges* ſe cilicijs, & operiet eos formido. *Cl.*
14 *Accingent. Six.* Lou.

CAP. 9.

Com. 6 *Parvulum*, & mulieres interficite vſque ad internecionem. *Cl.* MS. Hier. & R.H.C.
5 *Parvulos. Six.* G Lou.

CAP. 13.

12 Vbi eſt litura *quam* liniſtis? *Cl.* Lou. Com. caſ.
8 *Qua. Six.*

CAP. 14.

22 Ecce ipſi *ingredientur* ad vos. *Cl.* Contr.
14 *Egredientur. Six.* Lou.

CAP. 16.

16 Sumens de veſtimentis *tuis*, feciſti tibi excelſa. *Cl.* Lou. H. Contra.
14 *Meis. Six.*
18 Et ſumpſiſti veſtimenta tua multicoloria, & *operuiſti illas. Cl.* Lou. Com.
16 *Et veſtita es eis. Six.*

CAP. 18.

19 *Portauit. Cl.* Com. temp.
8 *Portabit. Six.* Lou.

CAP. 19.

1 Et tu *aſſumes* planctum ſuper principes Iſrael. *Cl.* Lou. H. Detr. & com. mẽdi. forte.
ib. *Fili hominis aſſume* planctum. *Six.*

CAP. 20.

36 Iudicabo vos dicit Dominꝰ *Deus. Cl.* Addit.
27 Iudicabo vos dicit Dominꝰ. *Six.* Lo.

CAP. 21.

28 Mucro mucro *enaginate* ad occidendũ, *limate* vt interficias & fulgeas. *Cl.* Com. forte.

℣.20 *Imagina te—lima te &c. Six.* Lou.

CAP. 22.

Com. num. 8 Sanctuaria mea *sprenisti*, & Sabbata mea *polluisti. Cl.*

5 *Sprenistis polluistis. Six.* Lou.

CAP 24.

Detract. sent. ortè. 19 Feciq; mane ſicut præceperat mihi. Et dixit ad eos ſermo Domini factus eſt ad me dicens. *Cl.*

16 Præceperat mihi, Et dixit *ad me populus: quare non indicas nobis quid iſta ſignificẽt, quæ tu facis? Et dixi* ad eos: ſermo Dom. factus eſt &c. *Six.* Lo. H.

Com. caſ. CAP. 25.

10 *Filiis. Cl.* Lou.

5 *Filios. Six.* 8. MS. Q. N.

Com. CAP. 27.

13 Mancipia & vaſa ærea *adnexerunt* populo tuo. *Cl.*

Com. 9 *Adduxerunt. Six* Lou.

pẽn. Reges earum omnes tempeſtate *perculſi* mutauerunt vultus. *Cl.*

ib. *Percuſſi. Six.* Lou.

Com. CAP. 31.

17 Deſcendent *in* infernum. *Cl.*

15 *Ad. Six.* Lou.

Detr. CAP. 32.

10 Reges eorũ horrore nimio formidabunt ſuper te, cũ volare cœperit gladius meus ſuper facies eorum. *Cl.* Lo.

8 Formidabunt ſuper te *propter vniuerſas iniquitates quas operatus es* cum volare cœperit. *Six.* M S. Q. N.

Contra. 10 Obſtupeſcent repentè ſinguli—in die ruinæ *ſuæ. Cl.* 2. MS. R. Hier H. G. C.

℣.8 *Suſ. Six.* Lou.

18 Fili hominis cane lugubre ſuper multitudinem Ægypti. *Cl.* Addit.

13 *Carmen. Six.*

24 *Deſcendunt. Cl.* Com. forte.

19 *Deſcenderunt Six.* Lou.

CAP. 33.

11 Conuertimini, *conuertimini* à vijs veſtris peſſimis. *Cl.* R. H. G. C. Addit.

8 Conuertimini à vijs veſtris peſſimis. *Six.* Lou.

CAP. 37.

16 Tu fili hominis ſume tibi lignum vnum: & ſcribe ſuper illud: Iudæ & *filiorum* Iſrael *ſociorum* eius. *Cl.* Lou. Com. caſ.

13 *Filijs—ſocijs. Six.*

CAP. 39.

1 *Educam* te. *Cl.* 2. MS. R. Q. N. Com.

ib. *Seducam. Six.* Lou. Reducam te. 22. MS.

CAP. 41.

25 *Sculpturæ. Cl.* Com. caſ.

23 *Sculpsura. Six.* Lou.

CAP. 42.

1 *Educentem* ad Aquilonem. *Cl.* Addit.

ib. *Ducentem. Six.* Lou.

CAP. 46.

11 Agnis autem erit ſacrificium. *Cl.* Lo. Detract.

ib. *De* agnis. *Six.*

16 Si dederit princeps *donum* alicui de filijs ſuis. *Cl.* Lou. H. Com.

16 *Domum. Six.* MS. Q. N.

CAP. 2.

Com. temp. fortè. ℣.2 PRæcipit. *Cl.* Lou. H. G.

ib. *Præcepit. Six.* 15. MS. Hier.

Com. 23 Deus patrum *noſtrorum. Cl.* M S. R. Hier. G. Q.

Com. caſus. 18 *Meorum. Six.* C. G. Lou.

41 Vidiſti—parté *teſtæ. Cl.* 25. MS. Q N.

31 *Teſteam. Six* Lou.

CAP. 3.

Addit. 64 Benedicite *omnis* imber. *Cl.* Lou. G.

44 Benedicite imber. *Six.*

℣.92 Reſpondit & ait. *Cl.* Lou. G. Detr.

73 Reſpondit *rex* & ait. *Six.* MS. R. Hier. G.

CAP. 4.

27 Nonne hæc eſt Babylon magna. *Cl.* Detr. Lou. H.

21 *Ciuitas* magna. *Six.* M S. Q. R.

vlt. Viæ eius iudicia. *Cl.* Lou. H. Detr.

ib. *Omnes* viæ &c. *Six.*

CAP. 9.

19 Auertatur—furor tuus à ciuitate tua Ieruſalem, Detr.

Ierusalem, & monte sancto tuo. *Cl.*
13 Et *à* monte. *Six.* Lou.

CAP. 12.

Com. vocit. 2 Euigilabunt: alij in vitam æternam, & alij in opprobrium vt *videant* sem-
per. *Cl.* Lou.
ib. *Videantur. Six.*

CAP. 14.

35 Posuitque eum in *Babylone. Cl.* Com. ca. sus.
ib. *Babylonem. Six.* Lou.

PROPHETIA OSEAE.

CAP. 5.

Detr. ℣. 9 EGo non ero vester. *Cl.* Lou. H.
10. Non ero vester *Deus. Six.* MS. G.Q.Q.N.

CAP. 1.

Detr. 1 Rete expansum super Thabor. *Cl.* Lou. Hier. & H.
ib. *Sicut* rete &c. *Six.* MS. R. G. C.

CAP. 12.

Detract. 6 Tu ad Deum tuum conuerteris. *Cl.* Lou. R. Hier. H. G.
6 Ad *Dominum* Deum tuum. *Six.*
MS. C.
12 Fugit Iacob in regionem Syriæ, & seruiuit Israel in *vxorem* & in vxorē seruauit. *Cl.* 9. MS. R. Hier. H. G. Com. cas.
11 *Vxore. Six.*
vlt. Opprobrium eius restituet ei Dominus suus. *Cl.* Detract.
ib. Dominus *Deus* suus. *Six.*

CAP. 13.

9 Perditio *tua* Israel: tantum modo in me auxilium tuum. *Cl.* Lou. H. Com.
ib. *Tu Six.*

PROPHETIA AMOS.

CAP. 1.

Com. ℣. 1 VErba Amos qui fuit in *pastoribus de* Thecue. *Cl.* 6. MS. Q. N. 8. MS. Hier. H. C. G.
ib. In *pastoralibus* Thecue. *Six.* Lou.

CAP. 7.

Com. 1 Ecce serotinus post *tonsionem* regis. *Cl.* 1. MS. R. Q. N.
ib. *Tonsorem. Six.* Tonsorem gregis Lo. 4. MS. R. Hier. H. C. G.

CAP. 9.

1 Non erit fuga eis. *fugient*, & non saluabitur ex eis qui fugerit. *Cl.* Lou. Eis qui fugient 3. MS. Q. N. Detract. & com.
ib. *Et qui fugerit ex eis* non saluabitur. *Six.*

PROPHETIA MICHAEAE.

CAP. 1.

Com. casus. ℣. 14 DOmus mendacij in deceptionem regibus Israel. *Cl.*
12 *Domos. Six.* Lou.

CAP. 4.

Com. 4 Sedebit vir subtus *vitem* suam. *Cl.*
3 *Vineam. Six.* Lou.
Detract. 6 Quam eieceram, colligam: & quam afflixeram. *Cl.* Lou. H.
5 Quam afflixeram, *consolabor. Six.* MS. Q.
Com. 8 Et tu turris gregis nebulosa *filiæ* Sion, vsque ad te veniet. *Cl.* Lou.
7 *Filia. Six.* MS. R. Q. N. H.

CAP. 6.

5 Memento quæso quid cogitauerit Balach rex Moab. *Cl.* Lou. Detract.
5 Cogitauerit *contra te. Six.*
9 Salus erit timentibus nomen *tuum. Cl.* Com.
9 *Eius. Six.*
vlt. Ambulasti in *voluntatibus* eorum. *Cl.* 3. MS. H. G. C. Com.
ib. *Voluptatibus. Six.* Lou.

CAP. 7.

17 Dominum Deum nostrum *formidabunt* & timebunt te. *Cl.* H. Com.
ib. *Desiderabunt. Six.* Lou.

PROPHETIA HABACVC.

CAP. 1.

Detr. / sẽtentia ℣.3 QVare ostendisti mihi iniquitatem & laborem, videre prædam, & iniustitiam cõtra me? & factum est iudiciũ, & contradictio potentior. *Cl.* 22. M S. R. Hier. H. G. C. Q N.

3 Iniustitiam contra me? *quare respicis contemptores, & taces, conculcante impio iustiorẽ se? & facies homines quasi pisces maris, & quasi reptilia non habentia ducem:* & factum est iudicium. *Six.* Lou.

13 Quare respicis super iniqua agentes? *Cl.* H. — Contra.

ibid. Quare *non* respicis. *Six.* Lou.

vlt. Semper interficere Gentes non *parcet. Cl.* Lou H. — Com.

ibid. *Cessat. Six.* M S.R. Hier.

CAP. 2.

17 Deterrebit eos de sanguinibus *hominum. Cl.* — Com. num.

ib. *Hominis. Six.* Lou. H.

PROPHETIA SOPHONIAE.

CAP. 3.

Contra. ℣.17 SIlebit in dilectione *sua. Cl.* H. C. G.

ibid. *Tua. Six.* Lou.

PROPHETIA ZACHARIAE.

CAP. 3.

Addit. ℣.2 INcrepet Dominus *in* te Satan. *Cl.* Lou.

ibid. Increpet dominus te. *Six.*

CAP. 4.

Accentus var. 7 Quis tu mons magne coram zorabel? in planum: & educet lapidem primarium, & exæquabit gratiam gratiæ eius. *Cl.* Lou. H.

7 Coram zorababel in planum? & educet. *Six.*

CAP. 7.

11 Aduerterunt scapulã *recedentem. Cl.* — Com. num.

7 *Recedentes. Six.* Lou.

PROPHETIA MALACHIAE.

CAP. 1.

Detr. ℣.2 POsui montes eius in solitud. *Cl.* Lou. H.

2 Posui *Seir* montes—*Six.*

CAP. 3.

5 Calumniantur mercedem mercenarii, viduas & pupillos. *Cl.* Lou. H. — Detr.

4 Mercedem mercenarij, *& humiliant* viduas &c. *Six.* M S.R. G.

LIBER PRIMVS MACHABAEORVM.

CAP. 1.

Com. ℣.51 IN omnibus *immundis. Cl.*

32 *Immunditijs. Six.* Lou.

CAP. 2.

Addit. 30 Filij *eorum* & mulieres. *Cl.* G.

16 Filij & mulieres. *Six.* & filij eius. Lou.

Com. 49 Circumciderunt pueros incircumcisos quotquot inuenerunt in finibus *Israel. Cl.* G.

27 *Eorum. Six.* Lou.

CAP. 3.

29 Vt *tolleret* legitima quæ erant à primis diebus. *Cl.* G. Lou. — Com. num.

19 *Tollerent. Six.*

30 Timuit ne non haberet vt semel & bis — Com.

bis. *Cl.* G. Lou.
19 *Et. Six.*

CAP. 5.

Com. 3 In *Acrabathane. Cl.*
2 *Arabathane. Six.* Lou.
Com. per. 44 Fanum succendit igni cum omnibus *qui* erant in ipso. *Cl.*
31 *Quæ. Six.* Lou.
Com. modi. 49 Præcepit Iudas *prædicare* in castris. *Cl.*
35 *Prædicari. Six.* Lou.

CAP. 6.

Com. eas. 17 Vocauit nomen eius *Eupator. Cl.*
11 *Eupatorem. Six.* Lou.
Detract. 26 Ecce applicuerunt hodie ad arcem Ieruſalem. *Cl.*
17 Ad arcem *in* Ieruſalem *Six.* Lou.
Detract. 36 Munitionem Bethſuram munierunt. *Cl.*
17 *In* Bethſuram. *Six.* Lou.
Com. & Addit. 41 Et commouebantur omnes inhabitantes terram a voce *multitudinis & inceſſu turbæ* & colliſione armorum. *Cl.* Lou.
28 A voce tubæ, *inceſſu multitudinis eorum* & colliſ. *Six.*

CAP. 7.

Com. 6 Nos *diſperſit* de terra ſua. *Cl.*
5 *Diſperdidit. Six.* diſperdiderunt G. diſperdidit de terra noſtra. Lou.

CAP. 9.

Cō. nu. 35 Rogauit Nabuthæos amicos ſuos vt commodarent *illis* apparatum ſuum qui erat copioſus. *Cl.* Lou. G.
27 *Illi Six.* Commendarent. 19. MS. G.

CAP. 10.

Addit. 19 Aptus *es* vt ſis amicus noſter. *Cl.* Lo.
13 Aptus vt ſis. *Six.*
Com. temp. 40 *Do. Cl.* Lou.
26 *Dabo. Six.*
Com. temp 53 *Sedimus. Cl.*
35 *Sedemus. Six.* Lou.
54 Dabo tibi dona, & ipſi *digna is. Cl.* G. Com.
35 *Dignitatem. Six.* Lou.
80 *Eiecerunt. Cl.* Addit.
57 *Iecerunt. Six.* Lou.

CAP. 11.

28 Poſtulauit Ionathas à rege vt immunem faceret Iudæam, & tres toparchias, & Samariam, & confines eius. *Cl.* Lou. G. Detr.
26 Tres toparchias, *hoc eſt* Samariã. *Six.*

CAP. 12.

19 & 20 Hoc eſt reſcriptum epiſtolarum quod miſerat *Oniæ*: *Arius* rex Spartiatarũ *Oniæ* ſacerdoti magno ſalutem. *Cl.* Onias. Lou. MS. G. Detr. & com.
15 Quod miſerat *Oniares* Spartiatarum *Oniares Ionathæ* ſacerdoti magno ſalutem. *Six.*

CAP. 13.

46 Non nobis reddas ſecundum malitias noſtras, ſed ſecundum miſericordias tuas Et flexus Simon. *Cl.* Lou. G. Detr.
34 Miſericordias tuas *& ſeruiemus tibi. Six.* MS. R.

CAP. 15.

21 *Refugerunt. Cl.* Detract. & com.
14 *Fugerint. Six.*
22 Hæc eadem ſcripta ſunt Demetrio regi, & Attalo, & *Ariarathi* & Arſaci, & in omnes regiones & *Lampſaco* & Spartiatis. *Cl.* Com.
15 *Arabe* & Arſaci, & in omnes regiones, & *Sãpſamæ* & Spartiatis. *Six.* Lo.
33 Neq; alienam terram ſumpſimus, neq; *aliena* detinemus. *Cl.* G. Com nu. & perſ.
21 *Alienam. Six.* Lou.
34 *Vindicamus. Cl.* Or. va.
22 *Vendicamus. Six.* Lou.
39 Mandauit ei ædificare *Gedorem. Cl.* Com.
27 *Cedronem.* Lou.

CAP. 3.

Detr. ✝.1 LEges etiam adhuc optimè cuſtodirẽtur propter Oniæ pontificis pietatem. *Cl.* Lou. G.
ib. Propter Oniæ pontificis *diſpoſitionem & &c. Six.*
7 Cumq; retuliſſet ad regẽ Appollonius de pecunijs quę *datæ* erãt, ille ac Com. fort e.

citum Heliodorum misit. *Cl.*
4 Quæ *delata* erant. *Six.* Lou.

CAP. 4.

Com. gen. 20 *Hæ oblatæ* sunt quidem ab eo. *Cl.*
10 *Hæc oblata. Six.* Lou.
Or. va. 21 Misso — in Ægyptum Appollonio *Menestei* filio. *Cl.*
11 *Menesthei* &c. *Six.* G.
Com. 30 *Anthiochidi* regis concubinæ dono essent dati. *Cl.* G.
19 *Antiochi. Six.* Lou.

CAP. 5.

Com. gen. 3 *Armatos. Cl.*
2 *Armatas. Six.* Lou.

CAP. 7.

Com. cas. 20 Bono animo ferebat propte spem quam in *Deum* habebat. *Cl.*
12 *Deo. Six.* Lou.

CAP. 8.

Detr. 33 Cum epinicia agerent, Ierosolymis. *Cl.*
22 *In* Ierosolymis. *Six.* Lou.

CAP. 10.

31 Interfecti sunt autem viginti millia quingenti, & equites sexcenti. *Cl.* G. Lou. Detr.
25 Quingenti *peditum. Six.*

CAP. 11.

16 *Quidem. Cl.* Detr.
11 *Siquidem. Six.* Lou.

CAP. 13.

15 Interfecit viros *quatuor* millia. *Cl.* Lou. G. Error in num.
12 *Quatuordecim. Six.* MS. R.

CAP. 14.

4 Offerens ei — *thallos. Cl.* Cõmut.
2 *Talos. Six.* Lou.
13 Datis mandatis vt ipsum quidem Iudam caperet. *Cl.* Lou. Detr.
6 Caperet *vinum. Six.* vt occideret. G.

CAP. 15.

37 Decimotertio die mensis Adar *quod* dicitur voce Syriaca. *Cl.* Com. gen.
27 *Quæ. Six.* Lou.

Nouum

Nouum Testamentum.

EVANGELIVM SECVNDVM MATTHÆVM.

CAP. 1.

Com. modi. 23 VOcabunt nomen eius Emmanuel. *Cl.* G. Lou.

44 *Vocabitur. Six.*

CAP. 2.

Or. va. 5 In Bethlehem *Iudæ. Cl.* Lou.

4 *Iuda. Six.*

CAP. 3.

Com. 2 *Appropinquauit. Cl.* 4. MS. R. Hil. G.

temp. 1 *Appropinquabit. Six.* Lou.

Com. 2 Hic est enim *qui dictus* est per Isaiã prophetam. *Cl.* G.

2 *De quo dictum. Six.* Lou.

CAP. 4.

Com. 6 Angelis suis mandauit de te, & in manibus tollent te. *Cl.* G. Lou.

5 *Vt. Six.*

CAP. 5.

Detract. 11 Beati estis cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint. *Cl.* MS. Q. Hier. G. Lou.

9 Maledixerint vobis *homines. Six.*

Com. 30 Si dextera manus tua scandalizat te, *abscide* eam. *Cl.*

24 *Abscinde.* Lou. *Six.*

CAP. 6.

Detr. 7 Nolite multum loqui sicut Ethnici. *Cl.* Lou. G.

6 Sicut Ethnici *faciunt. Six.* MS. Q Hier.

CAP. 7.

Comut. modi & temp. 1 Nolite iudicare *vt* non *iudicemini. Cl.*

ib. *Iudicabimini. Six.*

Detract. & com. 1 Nolite iudicare *vt* non *iudicemini.* In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini. *Cl.* Lou. G.

ib. Et non *iudicabimini. Nolite condemnare & non condemnabimini.* In quo enim iudicio. *Six.* MS. Q.

23 Discedite a me qui operamini iniquitatem. *Cl.* Lou. Detract.

21 A me *omnes.* MS. G. Q.

vlt Non sicut Scribæ *eorum* & Pharisæi. *Cl.* Lou. Addit.

ib. Sicut Scribæ & Pharisæi. *Six.* 4. MS. Hier. G.

CAP. 8.

12 Eiicientur in tenebras exteriores *ibi* erit fletus & stridor dentium. *Cl.* Com. ob simul.

9 *Vbi. Six.*

18 Videns—Iesus turbas multas circum se, iussit ire trans fretum. *Cl.* Detr.

13 Iussit *discipulos* ire. *Six.* MS. Q. Hil. Hier.

20 Filius-hominis non habet vbi caput reclinet. *Cl.* Lou. G. Detr.

15 Caput *suũ* reclinet. *Six.* MS. Hie. 5.

28 Cum *venissent* trans fretũ. *Cl.* Lo. G. Com.

22 *Venisset Iesus. Six.* num.

32 Ecce impetu abijt totus grex per præceps in mare. *Cl.* Lou. Detr.

26 *Magno* impetu *Six.*

33 Venientes in ciuitatem, nunciauerunt omnia. *Cl.* G. Lou. Detr.

27 Nunciauerunt *hæc* omnia. *Six.*

34 Rogabant vt transiret a finibus eorum. *Cl.* Lou. G. Detr.

28 Rogabant *eum. Six.*

CAP. 9.

1 Ascendens in nauiculam transfretauit. *Cl.* Lou. Detr.

ib. Ascendens *Iesus* in. *Six.* MS. Hier. G. Q.

25 Cum

Detr. 25 Cum iecta eſſet turba, intrauit: & tenuit manum eius. Et ſurrexit puella. *Cl.* Lou.
26 Tenuit manum eius *& dixit: Puella ſurge*: & ſurrexit puella. *Six.*

CAP. 12.

Detr. 2 Faciunt quod non licet facere Sabbatis. *Cl.* 4. MS R.G.S.
2 Non licet *eis. Six.* Lou.
Com. caſus. 31 Omne peccatum, & blaſphemia remittetur hominibus, ſpiritus autem *blaſphemia* non remittetur. *Cl.* Lo.G.
23 *Blaſphemiæ. Six.*

CAP. 13.

Detr. 3 Exijt qui ſeminat ſeminare. *Cl.* Lo.G.
2 Seminare *ſemen ſuum. Six.*
Com. modi. 14 *Et adimplebitur* in eis prophetia Iſaiæ. *Cl.* Lou.G.
11 *Vt adimpleatur. Six.*

CAP. 14.

Com. caſus. 13 Seceſſit inde in *nauicula. Cl.* Lou. G.
12 *Nauiculam. Six.*
Detr. 19 Dedit diſcipulis panes, diſcipuli autem turbis. *Cl.* Lou. G.
18 Diſcipuli autem *dederunt. Six.*

CAP. 17.

Com. temp. 1 *Ducit* illos in montem excelſum ſeorſum. *Cl.* Lou. G.
ib. *Duxit. Six.*
Addit. 19 Dicetis monti huic, Tranſi hinc *illuc*, & tranſibit. *Cl.* Lou.G.
17 Tranſi hinc & tranſibit. *Six.*

CAP. 20.

Detract. 28 Filius hominis—venit—dare animam ſuam redemptionem pro multis. *Cl.* Lou. G.
22 *In* redemptionem pro multis. *Six.*

CAP. 21.

37 Verebuntur filium meum. *Cl.* Lo.G. Detract.
30 Verebuntur *forte* filium meum. *Six.*

CAP. 24.

12 Quoniam *abundauit* iniquitas, refrigeſcet charitas multorum. *Cl.*
9 *Abundabit. Six.* Lou.
41 Duæ molentes in mola: vna aſſumetur, & vna relinquetur. Vigilate ergo, quia neſcitis qua hora Dominus veſter venturus ſit. *Cl.* Lou. Detr. ſen.
27 Duæ molentes in mola: vna aſſumetur, & vna relinquetur. *Duo in lecto, vnus aſſumetur, & vn⁹ relinquetur.* Vigilate ergo. *Six.* MS. Hil.G.Q.Q.N.

CAP. 25.

31 Cum—venerit filius hominis—& omnes angeli cum eo, tunc ſedebit. *Cl.* Lou. Detr.
26 Omnes angeli *eius. Six.*

CAP. 26.

11 Semper pauperes habetis vobiſcum: me autẽ non ſemper *habetis. Cl.* Lo.G. Cõ. tẽp.
6 *Habebitis. Six.* MS.Q.

CAP. 27.

35 Poſtquam autem crucifixerunt eum diuiſerunt veſtimenta eius, ſortem mittentes *vt impleretur quod dictum eſt per prophetam dicentem: Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſuper veſtem meam miſerunt ſortem.* Et ſedentes ſeruabant eum. *Cl.* Lou.G. Addit. ſent.
30 Sortem mittentes. Et ſedentes. *Six.*
19. MS. Hier. G.S.

CAP. 28.

3 *Veſtimentum* eius ſicut nix. *Cl.* G. Lo. Cõ. nu.
2 *Veſtimenta. Six.* MS.Q.

CAP. 1.

Com. num. * ℣ 6 ib. VEſtitus pilis *cameli. Cl.* Lo.G. *Camelorum. Six.*
Detr. 10 Vidit cœlos apertos, & ſpiritum tanquam columbam deſcendẽtem. *Cl.* Lou. G.
Detr. & com. 10 Spiritum *ſanctum. Six.*
24 Veniſti perdere nos, ſcio *qui* es ſanctus Dei. *Cl.* Lou.G.
20 Veniſti *ante tempus* perdere nos, ſcio *quod* es. *Six.*
40 *Dixit. Cl.* Com. temp.
33 *Dicit. Six.* Lou.

CAP. 2.

1 Intrauit Capharnaum poſt dies. *Cl.* G. Lou. Er. in nu.

ib. Poſt

ib. Post dies octo. Six. M S. Q. B.

Com. temp. 26 Dicebant. Cl. Lou.

13 Dixerunt. Six.

Detr. 26 Panes propositionis manducauit quos non licebat maducare nisi sacerdotibus. Cl. G. Lou.

22 Nisi solis sacerdotibus. Six.

CAP. 4.

Com. 8 Dabat fructū ascendentē & crescētem, & afferebat vnum triginta, vnū sexaginta, & vnum centum. Cl. Lo. G.

5 Vnum trigesimum, vnum sexagesimum & vnum centesimum. Six. M S. Q.

Com. 22 Nec factum est occultum, sed vt in palam veniat. Cl. Lou.

16 Quod non in palam veniat. Six.

Detr. 29 Cū produxerit fructus, statim mittit falcem. Cl. G.

22 Cum ex se produxerit. Six. cum se produxerit. Lou. M S. Q. R.

Addit. 32 Cum seminatum fuerit ascendit, & fit maius omnibus oleribus. Cl. Lou. G.

24 Cum natum Six.

CAP. 5.

Com. num. 10 Deprecabatur eum multū. Cl. Lou. G.

6 Deprecabantur. Six.

Detract. 11 Erat ibi grex porcorum magnus pascens. Cl. Lou. G.

7 Pascens in agris. Six.

Com. 21 Cum transcendisset Iesus in naui rursum trans fretum, cōuenit turba multa ad eum. Cl. G. Lou.

16 Ascendisset. Six.

Detr. 23 Veni, impone manum super eam, vt salua sit. Cl. M S. S.

17 Manum tuam. Six. Lou. G.

Detr. 35 Adhuc eo loquente veniunt ab archi—synagogo dicentes. Cl. 11. M S. G. S.

26 Veniunt nuncij. Six. Lou.

Com. vl. Dixit dari illi mandurare. Cl. Lo. G.

ib. Iussit. Six. M S. Q.

CAP. 6.

Com. vocis. 13 Vngebant oleo multos ægros, & sanabant. Cl. G. Lou.

7 Sanabantur. Six. M S. Q.

Com. casu. 17 Vinxit eam in carcere. Cl. G.

11 Carcerem. Six. Lou.

CAP. 7.

Detr. 4 A foro nisi batizentur non comedunt. Cl.

3 A foro venientes. Six. Lou.

Com. 15 Quæ de homine procedunt illa sūt quæ communicant hominē. Cl. Lou. G.

10 Coinquinant. Six.

Com. 18 Communicare. Cl.

13 Coinquinare. Six.

CAP. 8.

Detr. 1 Cum turba multa esset, nec haberēt quod manducarent. Cl. Lou. G.

ib. Cum turba multa esset cum Iesu. Six.

Com. & Addit. 28 Illi dicentes Io. Baptistam. Cl. Lo. G.

24 Alii Io. Baptistam. Six.

Com. 38 Qui—me cōfusus & verba mea in generatione ista adultera & peccatrice: & filius hominis cōfundetur eum cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis Cl. Lou. G.

34 Qui me—cōfessus fuerit—filius hominis confitebitur eum. Six.

CAP. 9.

Detr. 40 Quisquis—potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo, quia Christi estis. Amen dico vobis, non perdet mercedem suam. Cl. Lou. G.

36 Calicem aquæ frigidæ. Six.

CAP. 10.

Com. casu. 17 Cum egressus esset in viam. Cl. 5. M S. B. G.

15 Via. Six. Lou.

Detr. 17 Quidam genuflexo—rogabat eum. Cl. Lou. G.

15 Rogabat eum dicens. Six. M S. B. S.

Com. 41 Cœperunt indignari de Iacobo. Cl. Lou. G.

36 Indignati sunt. Six.

CAP. 11.

Com. casus. 6 Dimiserunt eis. Cl. Lou. G.

5 Eos. Six.

Detr. 14 Veniunt Ierosolymam. Cl. G.

13 Veniunt iterum Ierosolymam. Six.

Detr. 32 Dicet, Quare ergo non credidistis ei? Cl. Lou. G.

25 Dicet nobis. Six.

CAP. 12.

Com. vocis. 14 Licet dari tributum Cæsari, an non

dabimus ? *Cl.* Lou.
13 *Dare Six.* G.
Detr. 25 Sũt ſicut angeli in cœlis. *Cl.* Lou. G.
23 Angeli *Dei. Six.*

CAP. 14.

Detr. 43 Venit Iudas Iſcariotes vnus de 12, & cum eo turba multa cum gladijs, & lignis, a ſummis ſacerdotibus, & ſcribis, & ſenioribus. *Cl.* Lou. G.
40 *Miſſi* a ſummis ſacerdotibus. *Six.*
Detr. 58 Ego diſſoluam templum hoc manu factum, & *per* triduum aliud non manu factum ædificabo. *Cl.* G. Lou.
53 *Poſt* triduum *Six.* MS. B.

CAP. 16.

7 *Præcedes* vos in Galilæam. *Cl.* Lou. G. Com. temp.
ib. *Præcedit. Six.* M S. Q. B.
9 Surgens autem mane, prima Sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalenæ. *Cl.* Lou. Detract.
9 Surgens autem *Ieſus. Six.* MS. B R. G.
14 Nouiſſime recumbentibus illis vndecim apparuit. *Cl.* Lou. G. Detract.
13 Nouiſſime *autem, Six.*

EVANG. SECVND. LVCAM.

CAP. 1.

Detr. ℣. 8 CVm ſacerdotio fũgeretur, in ordine vicis ſuæ. *Cl.* Lou. G.
4 Fungeretur *Zacharias. Six.* MS. Q.

CAP. 2.

Com. num. 7 Non erat *eis* locus in diuerſorio. *Cl.* Lou. G.
5 *Ei. Six.* MS. Q. Ambroſ.
Detr. 15 Videamus hoc verbum, quod factũ eſt, quod Dominus oſtendit nobis. *Cl.* Lou. G.
11 Quod *fecit Dominus &c. Six.*

CAP. 3.

Com. num. 9 Securis ad radicem *arborum* poſita eſt. *Cl.* Lou. G.
5 *Arboris. Six.*
Com. 31 Qui fuit *melea Cl.* G. S.
14 *Melcha. Six.* Lou.

CAP. 4.

Detract. 7 Si adoraueris coram me, erunt tua omnia. *Cl.* Lou G.
5 Si *procidens* adoraueris. *Six.*

CAP. 6.

Detract. 29 Qui te percutit in maxillam, præbe & alteram. *Cl.* Lou. G.
25 In maxillam *vnam* præbe *illi* & alt. *Six.* MS. S.

CAP. 8.

Detract. 27 Cum egreſſus eſſet ad terram, occurrit illi vir quidam. *Cl.* Lou. G.
24 Cum *de naui &c. Six.*

CAP. 9.

1 Conuocatis autem 12 apoſtolis, dedit illis virtutem. *Cl.* Lou. G. Detr.
ib. Autem *Ieſus* 12. *Six.*

CAP. 10.

21 Exultauit Spiritu ſancto. *Cl.* Detract.
17 *In* Spiritu ſancto. *Six.*

CAP. 11.

21 Cum fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt *ea* quæ poſſidet. *Cl.* Lou. G. Com.
17 *Omnia* quæ. *Six.*

CAP. 13.

5 Si pœnitentiam non *egeritis*, omnes ſimiliter peribitis. *Cl.* 4. M S. Comm.
5 *Habueritis. Six.* Lou.

CAP. 14.

1 Cum *intraret* Ieſus in domum cuiuſdam principis. *Cl.* Lou. G. Cõm. temp.
ib. *Introiſſet. Six.*

CAP. 15.

8 Quærit diligenter donec inueniat. *Cl.* Lou. G. Detr.
6 Inueniat *eam.* Six. MS. S.

CAP. 19.

8 Dixit ad *Dominum. Cl.* Lou. G. Comm.
7 *Ieſum. Six.* MS. S.

CAP. 20.

10 In tempore miſit ad cultores ſeruum. *Cl.* Lou. G. Detr.
8 In tempore *illo. Six.*

CAP. 21.

17 Eritis odio omnibus propter nomen Detract.

men meum. *Cl.* Lou. G.
13 Omnibus *hominibus. Six.* MS.Q.

CAP. 22.

Detract. 54 Petrus—sequebatur a longe. *Cl.* Lou.G.
44 Sequebatur *eum. Six.*

CAP. 24.

49 Ego *mitto* permissum Patris mei in vos *Cl.* G. Lou. Com. temp.
37 *Mitam. Six.* MS.

EVANG. SECVND. IOANNEM.

CAP. 1.

Com. num. ℣. 29 ECce agnus Dei, ecce qui tollit *peccatum* mũdi. *Cl.* Lo. G.
21. *Peccata. Six.* MS. Q.

CAP. 4.

Detract. 4 Oportebat—eum transire per Samariam. *Cl.* Lou. G.
1 Per *mediam* Samariam. *Six.*

CAP. 5.

Com. 43 Veni in nomine patris mei, & non *accipitis* me. *Cl.* Lou. G.
37 *Accepistis. Six.* MS. Q.

CAP. 6.

Detr. 13 Collegerunt ergo, & impleuerunt 12 cophinos fragmentorum ex 5 panibus ordeaceis, quæ superfuerant his, qui manducauerant. *Cl.* Lou.
12 Ex 5 panibus ordeaceis *& duobus piscibus* quæ superfuerant. *Six.*
Com. 33 Panis—*Dei* est, qui de cœlo descendit. *Cl.* G. Lou.
29 *Verus* est. *Six.*
Com. 35 Non sitiet *vnquam. Cl.* Lou.
31 *In æternum. Six.*
Com. temp. 36 Vidistis me & non *creditis. Cl.* Lou. G.
32 *Credidistis. Six.*
Contr. 65 Sciebat—ab initio Iesus qui essent *non* credentes, & quis traditurus esset eum. *Cl.* Lou. G.
55 Qui essent credentes. *Six.*
Com. temp. 70 *Credidimus*, & cognouimus quia tu es Christus. *Cl* 1. MS. Aug. G.
59 *Credimus. Six.* Lou.
Com. cas. 71 Ex vobis vnus diabolus est Dicebat autem *Iudam Simonis Iscarioten. Cl.* Lou. G.
60 *De Iuda Simonis Iscariotis. Six.* MS.

CAP. 7.

Detr. 4 Nemo in occulto *quid* facit. *Cl.* Lou. G.
ib. Quidquam. Six.
8 Ego—non *ascendo* ad diem festum Com. istum. *Cl.* G. Lou.
ib. *Ascendam. Six.* MS. 9. nondum. 3. MS. G. S.
12 Murmur *multum* erat. *Cl.* 2. MS. Com. gen. Aug.
ib. *Multus. Six.* Lou.

CAP. 9.

39 Dixit Iesus. *Cl.* 1 MS. G. S. Detr.
33 Dixit *ei* Iesus. *Six.* Lou.

CAP. 12.

28 Venit ergo vox de cœlo. *Cl.* G. Detr.
24 De cœlo *dicens. Six.* MS. Q.

CAP. 17.

5 Prius quam mundus *esset* apud te. Com. *Cl.* Lou. G.
3 *Fieret. Six.*

CAP. 18.

11 Calicem quem dedit mihi Pater, Detr. non bibam illum? *Cl.* Lou. G.
ib. Non *vis vt* bibam illum. *Six.* MS. Q. Aug.
35 Gens tua, & pontifices tradiderunt Detr. te mihi *Cl.* G. Lou.
34 Pontifices *tui. Six.*
vlt. Clamauerunt *ergo* rursum omnes. Addit. *Cl.* Lou. G.
ib. Clamauerunt rursum &c. *Six.*

CAP. 20.

26 Stetit in medio & dixit. *Cl.* Lou. G. Detra.
21 Dixit *eis. Six.*
27 *Dicit. Cl.* Lou. G. Com. temp.
22 *Dixit. Six.*

CAP. 21.

6 *Dicit. Cl.* Lou. Com. temp.
5 *Dixit. Six.*
13 Venit Iesus & *accipit* panem & *dat* eis. *Cl.* G. Lou. Com. temp.

12 *Accepit—dabat. Six.* M S. Aug.
Detr. 15 Dicit ei: Pasce agnos meos. *Cl.* Lou. G.
15 Dicit ei *iterum. Six.*
22 *Dicit. Cl.* Lou. G. Comm. temp.
21 *Dixit. Six.*

ACTA APOSTOLORVM.

CAP. 2.

Com. ℣. 1 *Vm. Cl.* Lou.
ibi. *Dum. Six.*
Detr.& com. gen. 33 Dextera—Dei exaltatus, & promissione Spiritus sancti, accepta a patre effudit *hunc quem* vos videtis. *Cl.* Lou. G.
19 Effudit *hoc donum quod* vos. *Six.*

CAP. 3.

Com. 11 Cum *teneret* autem Petrum & Iohannem, cucurrit omnis populus ad eos. *Cl.* M S. Lou. tenerent.
ib. Cum *viderent. Six.*
Com. gen.& num. 18 Deus *quæ* prænunciauit per os omnium prophetarum, pati Christum suum, sic impleuit. *Cl.* 5 MS. G.
17 *Qui. Six.* Lou.

CAP. 4.

Cō. caſ. 2 Dolentes quod docerent pop. & annunciarent in *Iesu* resurrectionem ex mortuis. *Cl.* 7. MS. G.
1 *Iesum. Six.* Lou.

CAP. 5.

Detr. 3 Dixit autem Petrus: Anania, cur tentauit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto. *Cl.* Lou. G.
2 Dixit autem Petrus *ad Ananiam*: Anania. *Six.* M S. Q. Q. S.

CAP. 7.

Com. temp. 1 Si hæc ita se *habent. Cl.* Lou. G.
ib. *Haberent. Six.*
Com. 6 Erit semen *eius* accola in terra aliena. *Cl.* Lou. G.
5 *Tuum. Six.*
Com. caſ. 40 Fac nobis deos, qui præcedant nos: *Moyses enim hic*, qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid factum sit ei. *Cl.* Lou. G.
30 *Moysi enim huic* qui eduxit. *Six.* M S. Q.
Com. 43 Transferam vos *trans* Babylonem. *Cl.* Lou. G.
33 Vos *in* Babylonem. *Six.*
48 Sed non excelsus in manu factis habitat, sicut *Propheta* dicit. *Cl.* Lou. G. Com.
37 *Per prophetam* dicit. *Six.*
55 Ecce video cœlos apertos, & filium hominis stantem à dextris Dei. *Cl.* Lou. G. Detr.
44 A dextris *virtutis* Dei. *Six.*

CAP. 8.

11 Attendebat—tum: propter quod multo temp. *magijs* suis dementasset eos. *Cl.* G. S. Com.
10 *Magicis. Six.* Lou. Artibus. 9. M S.

CAP. 9.

20 Continuò in *synagogis* prædicabat Iesum. *Cl.* 8 MS. G. S. Detr.& com. caſ.
18 Continuò *ingressus in synagogas Six.* Lou.
25 Accipientes—eum discipuli nocte, per murū dimiserunt eum. *Cl.* Lou. G. Detr.
23 Discipuli *eius. Six.* M S. Q.

CAP. 12.

13 Pulsante—eo ostium, processit puella ad *audiendum. Cl.* G. Comm.
ib. Videndum. *Six.* Lou.
16 Cum—aperuissent viderunt eum, & obstupuerunt. *Cl.* G. Detr.
16 Aperuissent *ostium. Six.*

CAP. 13.

6 Vsque Paphum. *Cl.* Detr.
ib. Vsque *ad. Six.* Lou.

CAP. 14.

6 Cōfugerunt ad ciuitates Lycaoniæ Lystram & Derben, & vniuersam in circuitu regionem, & ibi euangelizantes erant. Et quidam vir Lystris infirmus pedibus sedebat. *Cl.* Lou. G. Detra. sent.
5 Et ibi euangelizantes erant. *Et commota est omnis multitudo in doctrina eorum Paulus autem, & Barnabas morabantur Lystris.* Et quidam vir, &c. *Six.* M S. B. R. G. Q.

CAP. 18.

15 Si—quæstiones sunt de verbo, & nominibus, Cō. caſ.

minibus, & *lege veſtra* vos ipſi videritis. *Cl.* G.
12 Et nominibus *legis veſtræ. Six.* Et legis veſtræ. Lou.
Com. 23 Perambulans ex ordine *Galiticam* regionem. *Cl.* G. Galaticam. Lou.
19 *Galatiam. Six.*

CAP. 19.

Com. 1 Factum eſt—vt—inueniret quoſdam *diſcipulos. Cl.* Lou. G.
ib. *De diſcipulis Six.*
Detr. 11 Virtuteſque non quaſlibet faciebat Deus per manum Pauli. *Cl.* Lou. G.
9 Virtuteſq; nõ *modicas* quaſlibet. *Six.*
Detr. & com. caſ. 14 Erant—*quidam* Iudæi Sceuæ principis ſacerdotũ ſeptem filij. *Cl.* G. Lo.
11 Erant—*cuiuſdam* Iudæi *nomine* Sceuæ. *Six.*

CAP. 20.

Com. num. & perſ. 14 Cum—*conueniſſet* nos in Aſſon, aſſumpto eo venimus Mitylenam. *Cl.* 1. M S. G. Inueniſſet. Lou.
12 *Conueniſſemus. Six.*
Detr. 20 Vos ſcitis—quomodo nihil ſubtraxerim vtilium. *Cl.* Lou. G.
15 Nihil ſubtraxerim *vobis. Six.*

CAP. 21.

Detr. 9 Superuenit quidam à Iudæa prophera. *Cl.* Lou. G.
10 Quidam *vir. Six.*
16 Adducentes ſecum apud quem hoſpitaremur *Mnaſonem*, quendam Cyprium. *Cl.* M S. G. S. Com.
15 *Iaſonem. Six.* Lou.

CAP. 23.

29 Quem inueni accuſari de quæſtionibus legis ipſorum, *nihil* verò dignum morte aut vinculis habentem criminis. *Cl.* Lou. G. Com.
24 *Nullum* verò dignum, &c. *Six.*

CAP. 24.

18. & 19 Inuenerunt me purificatum in templo: non cum turba neque cum tumultu. Quidam autem ex Aſia. *Cl.* Lou. G. Detr. ſen.
11 Neque cum tumultu, *& apprehenderunt me clamãtes & dicentes, Tolle hunc inimicum noſtrum.* Quidam. *Six.* M S. Q.

CAP. 25.

16 Locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Cl.* Lou. G. Detr.
13 Crimina *quæ ei obijciuntur. Six.*

CAP. 26.

17 Apparebo tibi, eripiens te de *populo*, & gentibus *Cl.* 2. M S. G. S. Com. num.
11 *Populis. Six.* Lou.

CAP. 2.

Detract. ℣. 28 NOn enim qui in manifeſto Iudæus eſt: neq; quæ in manifeſto, incarne, eſt circumciſio. *Cl.* Lou. G.
13 In carne eſt, *eſt* circumciſio. *Six.*
Detract. 29 Qui in abſcondito, Iudæus eſt. *Cl.* Lou. G.
13 In abſcondito *eſt. Six.*

CAP. 3.

Com. 25 Quem propoſuit Deus *propitiationem* per fidem in ſanguine ipſius. *Cl.* Lou.
14 *Propitiatorem. Six.*

CAP. 4.

Detract. 18 Sic erit ſemen tuum. Et non infirmatus eſt fide. *Cl.* 1. M S. Ambr. S. G.
12 Semen tuum *ſicut ſtellæ cœli, & arenæ maris.* Et non eſt infirmatus in fide. *Six.* Lou.

CAP. 6.

3 An ignoratis quia quicunque baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, in morte ipſius baptizati ſumus. *Cl.* Lou. M S. G. S. Detract.
3 Ignoratis *fratres. Six.*
8 Viuemus cum *Chriſto. Cl.* Lou. Com.
ib. *Illo. Six.*

CAP. 7.

4 Mortificati eſtis—vt *fructificemus* Deo. *Cl.* Lou. G. Com. perſ.
4 *Fructificetis. Six.*
19 Non—quod volo bonum, hoc *facio* ſed quod *nolo* malũ hoc *ago. Cl.* Lo. G.

Com. ℣. 18 Hoc *ago*, ſed quo *odi* malum illud *facio. Six.*

CAP. 8.

Com. 30 Quos—iuſtificauit, illos & *glorificauit. Cl.* Lou.
26 *Magnificauit. Six.* 19. MS Ambr.

CAP. 9.

Detr. 1 Veritatem—dico in Chriſto non mentior. *Cl.* Lou. G.
1 In Chriſto *Ieſu. Six.*

CAP. 10.

Detr. vlt. Tota die expandi manus meas ad populum non credentem & contradicentem. *Clem. 6.* MS. R. Ambroſ. G. S.
ib. Contradicentem *mihi. Six.* Lou.

CAP. 11.

9 Dauid dicit: fiat menſa eorum in laqueum. *Cl.* Lou. G. Detr.
7 Eorum *coram ipſis. Six.* MS.
vlt. In ipſo ſunt omnia, ipſi gloria in ſæcula Amen. *Cl.* Lou. G. Detract
ib. In ſæcula *ſæculorum* Amen. *Six.*

CAP. 12.

10 *Charitate* fraternitatis inuicem diligentes. *Cl.* 4. MS. G. Q. N. Cō. caſ.
6 *Charitatem. Six.* Lou.
15 *Gaudere* cum gaudentibus, *flere* cum flentibus. *Cl.* Lou. G. Com. modi.
6 *Gaudete—flete. Six.*

CAP. 1.

Detr. ℣. 14 GRatias ago Deo, quod neminem veſtrum baptizaui. *Cl.* Lou G.
9 Deo *meo. Six.* MS. S.

CAP. 2.

Com. num. 9 Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis *aſcendit. Cl.* Lou. G.
5 *Aſcenderunt. Six.*

Com. & detr. vlt. Quis enim cognouit ſenſum Domini, *qui inſtruat eum? Cl.* Lou. G.
ib. *Aut quis inſtruxit eum? Six.*

CAP. 5.

Detract. 5 Ego—iudicaui—tradere huiuſmodi ſatanæ *in* interitum carnis. *Cl.* Lo. G.
3 Huiuſmodi *hominem. Six.*

Detr. & com. 11 Si is qui frater *nominatur eſt* fornicator. *Cl.* G. Lou.
8 *Nominatur inter vos. Six.*

CAP. 8.

Com. 1 *Sacrificantur. Cl.* Lou.
ib. *Immolantur. Six.* G.

Com. 10 Si quis vnderit eum, qui habet ſcientiam in *idolio* recumbẽtem, nonne conſcientia eius cum ſit infirma ædificabitur. *Cl* Lou. G.
9 *Idolo. Six*

Detract. 11 Peribit infirmus in tua *ſcientia* frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt. *Cl.* Lou. G.
10 *Conſcientia Six.* MS. Q.

CAP. 10.

17 Quoniam vnus panis, vnum corpus multi ſumus, omnes qui de vno pane participamus, videte Iſrael, &c. *Cl.* Lo Detract.
11 De vno pane *& de vno calice. Six.*
27 Si quis vocat vos infidelium, & vultis ire. *Cl.* Lou. G. Detract.
20 Infidelium *ad cœnam. Six.*

CAP. 11.

10 Ideo debet mulier *poteſtatem* habere ſupra caput propter Angelos. *Cl.* L. G. Com.
10 *Velamen. Six.* MS.

CAP. 14.

23 Si ergò—linguis loquantur—nonne dicent *quòd* infanitis. *Cl.* Lou. G. Com.
21 *Quid. Six.* MS.
32 Spiritus prophetarum prophetis *ſubiecti ſunt. Cl.* Lou. G. Com. num.
28 *Subiectus eſt. Six.* MS. Ambr. S.

CAP. 15.

11 *Prædicamus. Cl.* Lou. G. Com. temp.
4 *Prædicauimus. Six.*
31 Quotidie morior *per* veſtram gloriam *Cl.* Lou G. Com.
20 *Propter. Six.* MS. Q. N.

CAP. 16.

19 Salutant vos eccleſiæ Aſiæ. *Cl.* Lo. G. Detr.
15 *Omnes* eccleſiæ. *Six.* MS. S.

EPISTOLA

EPIST. II. AD CORINTHIOS.

CAP. 1.

Addit. ℣. 6. TRibulamur pro veſtra *exhortatione* & ſalute. *Cl.* Lou. G.
4 Tribulamur pro veſtra ſalute. *Six.*
Addit. 6 Exhortamur pro veſtra exhortatione *& ſalute. Cl.* Lou. G.
4 Pro veſtra exhortat. quæ. *Six.* 15. MS.S. Ambr. Conſolamus pro veſtra exhortatione. M S. Q. N.
Detr. & com. gen. 11 Vt ex *multorum* perſonis, eius quæ in nobis eſt donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis. *Cl.*
6 Vt ex *multarum* perſonis *facierum* eius. *Six.* Lou.
Detract. 18 Fidelis—Deus quia ſermo noſter, qui fuit apud vos non eſt in illo Eſt, & Non. Dei enim filius. *Cl.* G. Lou.
11 Non eſt in illo Eſt & Non: *ſed Eſt in illo. Six.*

CAP. 2.

Detr. 9 Scripſi vt cognoſcam experimentum veſtrum. *Cl.* Lou. G.
8 Scripſi *vobis. Six.*

CAP. 3.

Detract. 9 Miniſtratio damnationis gloria eſt. *Cl.* 8. MS. Ambr. G.S.
5 *In* gloria eſt. *Six.* Lou.

CAP. 4.

8 In omnibus tribulationem patimur, Detr. ſent.
ſed non anguſtiamur: aporiamur ſed non deſtituimur: perſecutionem patimur ſed non derelinquimur: deijcimur, ſed non perimus. *Cl.*
5 Sed non derelinquimur: *humiliamur, ſed non confundimur:* deijcimur, &c. *Six.* MS.

CAP. 8.

18 Miſimus etiam cum illo fratrẽ, cuius laus eſt in Euangelio. *Cl.* Lou. G. Detr.
10 Fratrem *noſtram. Six.*
20 Deuitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine, quæ miniſtratur à nobis. *Cl.* Lou. G. Detr.
10 A nobis *in Domini gloriam. Six.*
23 Fratres noſtri Apoſtoli Eccleſiarum *gloria* Chriſti. *Cl.* 2. M S. G. Com. caſ.
11 *Gloriæ. Six.* Lou.

CAP. 11.

6 Etſi imperitus ſermone, ſed non ſcientia, in omnibus autem *manifeſtati ſumus* vobis. *Cl.* Lou. G. Com. num.
5 *Manifeſtus ſum. Six.*

CAP 12.

11 Nihil—minus *fui* ab iis qui ſunt ſupra modum Apoſtoli. *Cl.* Lou. G. Com.
9 *Feci. Six.*

EPISTOLA AD GALATAS.

CAP. 3.

Detr. ℣. 12 LEx—non eſt ex fide, ſed qui fecerit ea, viuet in illis. *Cl.* Lou.
10 Fecerit ea *homo* viuet. *Six.* G.
Cõmut. num. 19 Quid igitur lex? propter *tranſgreſſiones* poſita eſt. *Cl.* Lou. G.
16 *Tranſgreſſionem. Six.* M S.S.

CAP. 4.

Detr. 6 Quoniam—eſtis filij, miſit Deus ſpiritum filij ſui. *Cl.* Lou. G.
3 Filij *Dei. Six.* MS. Hier.
11 Timeo *vos* ne fortè ſine cauſa laborauerim in vobis. *Cl.* Lou. G.
7 Timeo ne. *Six.*

CAP. 5.

7 Currebatis benè: quis vos impediuit veritati non obedire? perſuaſio hæc non eſt ex eo qui vocat vos. *Cl.* Lou. G. Detr.
ib. Non obedire? *nemini conſenſeritis.* Perſuaſio hæc &c. *Six.* Q. N.
16 Dico autem: Spiritu ambulate. *Cl.* Lou. G. Detr.
16 Dico autem *in Chriſto. Six*

EPISTO-

EPISTOLA AD EPHESIOS.

CAP. 1.

Com. ℣.15 AVdiens fidem vestram quæ est in *Domino* Iesu. *Cl.* Lou. 5 *Christo. Six.* M S. Q. Syri habent in Domino nostro Iesu Christo.

CAP. 2.

Detract. 1 Et vos, cum essetis mortui delictis. *Cl.* Lou. G.
ib. Et vos *conuiuificauit, Six.* M S. Q.
Com. pers. 11 *Dicimini. Cl.*
4 *Dicebamini. Six.* Lou.
Detr. vlt. Coædificamini in habitaculum Dei in spiritu. *Cl.* G.
ib. In Spiritu *sancto. Six.* Lou.

CAP. 4.

30 Signati estis in *diem* redemptionis. *Cl.* 17 *Die. Six.* Com. cas.

CAP. 5.

27 Vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam. *Cl.* 8 M S. G. S. Detr.
14 Sibi *in* gloriosam. *Six.* Lou.

CAP. 6.

15 Calceati pedes in *præparatione* Euangelij pacis. *Cl.* G. Com. cas.
9 *Præparationem. Six.* Lou.
23 Pax fratribus, & charitas cum fide à Deo patre. *Cl.* Lou. G. Detr.
11 patre *nostro. Six.* M S. Q.

EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

CAP. 3.

Detract. ℣.21 REformabit corpus humilitatis nostræ secundum *operationem. Cl* Lou. G.
10 *Operationem virtutis suæ. Six.*

CAP. 4.

18 Misistis odorem suauitatis. *Cl.* Lo. G. Detr.
14 Misistis *in* odorem. *Six.*

EPISTOLA AD COLOSSENSES.

CAP. 1.

Detr. ℣.12 GRatias agentes Deo patri. *Cl.* 19 M S. S. Q. N.
2 Deo & patri. *Six.* Lou. G.
Detr. & Addit. 14 In quo habemus redemptionem *per sanguinem eius* remissionem peccatorum. *Cl.* Lou. G.
2 *Et* remissionem &c. *Six.* M S. S.
Com. cas. 25 Minister secundum dispensationem Dei, quæ data est mihi in *vos. Cl.* 2. M S. Ambr. G.
5 *Vobis. Six.* Lou.

CAP. 3.

Detract. 10 Renouatur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creauit illum. *Cl.* Lou. G.
5 Agnitionem *Dei. Six.* M S.
11 Vbi non est Gentilis & Iudæus. *Cl.* Lou. G. Detr.
5 *Vbi non est masculus & fœmina* Gentilis &. *Six.* M S.

CAP. 4.

17 Eam quæ Laodicensium est, *vos legatis. Cl.* Lou. Com. cas. & vocis.
11 *Vobis legatur. Six.* M S. Q.
vlt. Gratia vobiscum Amen. *Cl.* Lo G. Detr.
ib. Gratia *Domini nostri Iesu Christi*, &c. Amen. *Six.* M S. Q.

EPISTOLA I. AD THESAL.

CAP. 1.

Detr. ℣.1 PAulus—ecclesiæ Thessalonicensium in Deo patre & Domino Iesu Christo. *Cl.* Lo. G.
ib. Patre *nostro* & &c. *Six.*

CAP. 2.

1 Ante passi, & contumelijs affecti. *Cl.* Lou. G. Detr.
ib. Passi *multa. Six.*

EPISTO-

Epist. II. Ad Thessal.

CAP. 1.

Detract. ℣.11 Impleat omnem voluntatem
4 bonitatis. *Cl.* Lou.
Bonitatis *suæ. Six.* MS. Q. G.

CAP. 3.

16 *Dominus* pacis. *Cl.* Lou. G. Com.
13 *Deus. Six.*

Epist. I. Ad Timothevm.

CAP. 1.

Com. ℣.8. Scimus autem *quibus* bona est
num. & 9 lex, si quis ea legitimè vtatur:
sciens hoc quia lex iusto non
est posita. *Cl.* Lou. G.
5 Quia—*scientes. Six.*

CAP. 2.

Detract. 6 Dedit redemptionem semetipsum
pro omnibus, testimonium tempo-
ribus suis. *Cl.* 14. MS. G. S.
2 *Cuius* testimonium &c. *Six.*

CAP. 3.

Com. 2 Oportet ergo. *Cl.* Lou. G.
2 *Enim. Six.*
14 Hæc tibi scribo, sperans me ad te Detract.
venire cito. *Cl.* Lou. G.
11 Scribo *fili Timothée. Six.* MS. Q.

CAP. 5.

15 Quædam conuersæ sunt *retro* Sata- Com.
nam. *Cl.* Lou.
10 *Post. Six.*
24 Quorundam hominũ peccata ma- Com.
nifesta sunt, præcedentia ad iudi- caſ.
cium: *quosdam* autem & subsequun-
tur. *Cl.* Lou.
19 *Quorundam* autem &c. *Six.*

Epist. II. Ad Timothevm.

CAP. 1.

Detr. ℣.3 Gratias ago Deo cui seruio.
Cl. Lou. G.
2 Deo *meo. Six.* MS.
Com. 15 *Phigellus. Cl.* MS. R. G. Q. N.
9 *Philetus. Six.*

CAP. 2.

Com. 5 *Coronatur. Cl.* Lou. G.
temp.
4 *Coronabitur. Six.*
19 Discedat ab iniquitate omnis, qui Com.
nominat nomen Domini. *Cl.* Lou. G.
12 *Invocat, Six.*

CAP. 4.

11 Est—mihi vtilis in *ministerium. Cl.* Com.
Lou. G. caſ.
8 *Ministerio.* MS. Q.

Epistola Ad Titvm.

CAP. 1.

Detr. ℣.8 Oportet—Episcopũ esse—ho-
spitalem, benignum, sobriũ,
iustum. *Cl.* Lou. G.
4 Benignum, *prudentem*, sobrium, iu-
stum. *Six.* 17. MS. R. Q. N.

Epistola Ad Philemonem.

Com. ℣.20 Ita *frater. Cl.* Lou. G.
8 *Facies. Six.*
20 *Domino. Cl.* Lou. G. Com.
8 *Christo. Six.* MS. Hier. G. Q. S.

CAP. 3.

Detract. ℣.2. FIdelis est ei qui *fecit* illum. *Cl.* Lou. G.
1. *Præfecit. Six.*

Detr. vlt. Non potuerunt introire propter incredulitatem. *Cl.* G.
ib. Introire *in requiem ipsius* propter &c. *Six.*

CAP. 4.

Contr. 1 Existimetur aliquis ex *vobis* deesse. *Cl.* Lou.
ibi. *Nobis. Six.*

Com. 3 *Sicut* iuraui in ira mea. *Cl.* Lou. G.
ib. *Quibus. Six.*

Detr. 14 Teneamus confessionē. *Cl.* Lou. G.
12 Teneamus, *spei nostræ &c. Six.*

CAP. 5.

Contr. 11 Grandis sermo, & *ininterpretabilis* ad dicendum. *Cl.* 10. MS. R. G. S. Q. N.
6 *Interpretabilis. Six.*

CAP. 6.

Detr. 10 Non enim iniustus Deus, *Cl.* Lou. G.
6 Iniustus *est. Six.*

CAP. 7.

Detr. 23 Facti sunt sacerdotes. *Cl.* Lou. G.
16 Sacerdotes *secundum legem. Six.*
25 Saluare in perpetuum potest *accedentes* per semetipsum ad Deum. *Cl.* 13. MS. R. G. S. Q. N. Com. num.
17 *Accedens. Six.* Lou.

CAP. 9.

vlt. Sine peccato apparebit expectantibus se in salutem. *Cl.* Lou. G. Detr.
ib. *Omnibus* expectantibus. *Six.*

CAP. 10.

16 *Dando* leges meas in cordibus eorum *Cl.* Lou. G. Com.
8 *Dabo. Six.*

CAP. 11.

11 Fide & ipsa Sara sterilis virtutem in *conceptionem* seminis accepit. *Cl.* G. Com. casus.
11 *Conceptione. Six.* Lou.
17 Vnigenitum offerebat, *qui* susceperat repromissiones. *Cl.* Lou. Com.
16 *In quo. Six.* MS. Q. B.

CAP. 12.

18 Non—accessistis ad tractabilem montem, & *accensibilem* ignem, & turbinem. *Cl.* Com. ob simul.
14 *Accessibilem. Six.*

EPISTOLA CATOLICA B. IACOBI.

CAP. 1.

Com. cas. ℣.25 QVi—perspexerit in *legem perfectā* libertatis & permanserit in ea—beatus in facto suo erit. *Cl.* 1. MS. G. S.
20 *Lege perfectæ &c. Six.* Lou.

CAP. 2.

Com. temp. 13 *Fecit. Cl.* Lou.
10 *Facit. Six.* Fecerit. 2. MS.

CAP. 3.

Detr. 9 In ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem facti sumus. *Cl.* G.
8 Ad *imaginem* & similitudinem. *Six.*

CAP. 4.

Addit. 1 Vnde bella & lites in vobis? Nonne *hinc*, ex concupiscentijs vestris. *Cl.* Lou. G.
ib. Nonne ex concupiscentijs, *Six.*
11 Nolite detrahere, alterutrum fratres. *Cl.* 6. MS. G. Detr.
ib. Fratres *mei. Six.* Lou.

CAP. 5.

6 *Addixistis*—& occidistis iustum. *Cl.* 6. MS. G. S. Q. N. Com.
ib. *Adduxistis. Six.* Lou.
13 Tristatur aliquis vestrûm? *oret: Æquo animo est? Psallat. Cle.* Lou. G. Interpunctio var. &
15 Tristatur *autem* aliquis vestrûm: *oret æquo animo, & psallat. Six.* Dom.

EPISTOLA

EPISTOLA I. PETRI.

CAP. 1.

Com. caſ. ℣.vlt. HOc—eſt verbum quod Euangelizatum eſt in *vos. Cl.1.* MS.R.G.

ibid. *Vobis. Six.* Lou.

CAP. 2.

Com. 20 Quæ—eſt *gloria* ſi peccantes, & colaphizati ſuffertis. *Cl.* Lou. G.

11 *Gratia. Six.* MS.Q.

CAP. 4.

3 Ambulauerunt in commeſſationibus, potationibus & illicitis idolorum cultibus *Cl.* Lou. G. Detr.

3 Potationibus, *ebrietatibus* & illicitis *Six.*

13 Eccleſia quæ eſt in Babylone *coelecta. Cl.* Lou. G. Com.

9 *Collecta. Six.*

EPISTOLA II. PETRI.

CAP. 1.

Detr. ℣.15 DAbo—operam—vt horum memoriam faciatis. *Cl.* Lou. G.

10 Horum *omnium. Six.*

Contra. 16 Non—*doctas* fabulas ſecuti. *Cl.* 3. MS.Q.N.

11 *Indoctas. Six.* Lou.

CAP. 3.

13 Nouos—cœlos & nouam terram *ſecundum* promiſſa ipſius expectantes. *Cl.* Lou. Com.

8 Terram, & promiſſa &c. *Six.*

EPISTOLA I. IOANIS.

CAP. 2.

Com. 4 QVi dicit ſe noſſe *eum*, & mandata eius nō cuſtodit mendax eſt. *Cl.* Lou. G.

3 *Deum. Six.* MS.Q. Detr.

CAP. 4.

13 De ſpiritu ſuo dedit nobis. *Cl.* Lo.G.

14 Spiritu *ſancto.* ſuo. *Six.*

EPISTOLA II. IOANNIS.

℣.11 QVi—dicit illi Aue, communicat operibus eius maligDetr. ſen. nis: plura habens vobis ſcribere nolui *Cl.* Lou.G.

11 Eius máligñis. *Ecce prædixi vobis, vt in die Domini non confundamini*: plura habens &c. *Six.*

APOCALYPSIS IOANNIS.

CAP. 2.

Detr. ℣.4 HAbeo aduerſū te quod charitatem tuam primam reliquiſti *Cl.9* MS.Pr.G.

2 Aduerſum te *pauca. Six.* Lou.

Com. 5 *Venio. Cl.* Lou. G.

temp. 3 *Veniam. Six.*

Com. 22 *Mittam. Cl.* Lou.

temp. 16 *Mitto. Six.* 1. MS. R. Pr. G.

CAP. 3.

17 Quia dicis: *quod* diues ſum. *Cl.* Lou. Addit.

13 Quia dicis: diues &c. *Six.* G.

CAP. 4.

1 Oſtendam tibi quæ oportet fieri poſt hæc. *Cl.* Detr.

ib. Fieri *cito. Six.* 7. MS. Pr. R. G. Lou.

CAP. 6.

6 Bilibris tritici denario, & tres bilibres hordei denario. *Cl.* Lou. Detr.

6 Denario *vno. Six.*

CAP. 8.

Detr. 5 Accepit Angelus thuribulum,& impleuit illud. *Cl.* Lou. G.
ib. Turibulum *aureum. Six.* M S. Q.

CAP. 11.

Com. 2 Atrium—quod est *foris* templum, eijce foras & ne metiaris illud. *Cl.* Lou. G.
1 Quod est *infra* templum. *Six.*
Com. gen. 4 *Stantes. Cl.* G. Lou.
2 *Stantia. Six.*
Detr. 17 Gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens. *Cl.* Lou. G.
12 Domine Deus *noster* omnipotens. *Six.*
Detract. vlt. Facta sũt fulgura,&voces,& terræ motus & grando magna. *Cl.* Lou. G.
ib. Voces & *tonitrua* & terræmotus. *Six.*

CAP. 14.

Com. 16 *Demessa est terra. Cl.* Lou. G.
12 *Demessuit eam. Six.*

CAP. 15.

Detr. 3 Iustæ & veræ sunt viæ tuæ Rex seculorum. *Cl.* Sanctorum. 2. M S. G. Q. Q. N.
2 Viæ tuæ Domine. *Six.*

CAP. 16.

Detr. 2 Abijt primus & effudit phialã suam in terra. *Cl.* Lou. G.
2 Primus *Angelus. Six.*
Detr. 2 Factum est vulnus sœuum in homines—qui adorauerunt imaginem eius. *Cl.* Lou. G.
2 Adorauerunt *bestiam* & imaginem eius. *Six.*
4 Et tertius effudit phialam suam. *Cl.* Lou. Detr.
2 Tertius *Angelus. Six.* G.
7 Audiui alterum *ab altari* dicentem. *Cl.* G. Addit.
6 Alterum dicentem. *Six.* Lou.
13 Vidi de ore—pseudoprophetæ spiritus tres immundos. *Cl.* Lou. Detract.
10 Pseudoprophetæ *exire. Six.* M S. Pr.

CAP. 18.

6 In poculo quo miscuit miscere illi duplum. *Cl.* Lou. Detr.
5 Miscuit *vobis. Six.*
13 Cinnamomum & odoramentorum. *Cl.* Lou. Pr. Q. N. Com.
9 *Amomum* &c. *Six.*

CAP. 19.

1 *Salus* & gloria,& virtus Deo nostro est. *Cl.* R. G. Q. N. Com.
ib. *Laus &c. Six.* Lou.
14 *Vocatur. Cl.* Lou. G. Com. temp.
12 *Vocabatur. Six.* M S.

CAP. 21.

23 Claritas Dei *illuminauit* eã. Lo. *Cl.* G Com. temp.
19 *Illuminabit. Six.* M S. Q.

CAP. 22.

1 Ostendit mihi fluuium aquæ *vitæ.* Com.
Vl. M S. R. Pr. G.
ibid. *Vinæ. Six.* Lou.

Appendix ad Lectorem.

Vidà me iam præstitum sit in hoc libello, prudens & Christiane Lector, non est meum pluribus dicere, iudicent alij; at non nisi lecto hoc opusculo, & institutæ diligenti locorum & librorum collatione; ne mihi, & causæ huic præiudicent. Vt, vt est, ne raperent me in inuidiam homines maligni, maledici, quorum iam plenus est mundus, iteraui labores meos, & nunc etiam inter operas Typographicas, adiutus à nullo, visitaui iterum tertióque loca omnia, in quibus codices inter se variare antehac animaduersum est, propositis ante oculos meos, vtriúsque editionis Biblijs Biblia in quarto, ex editione Romana anno 1593. quibus prius vtebar in compositione huius libri, apud Bibliopolas diu quæsita, non inueni: & inueni tamen eiusdem generis Biblia edita Antuerpiæ in octauo anno 1599 quæ vbique prostant; ea iam in his secundis animaduersionibus, sequor, quod te scire volui, vt intelligas, si quando (quod perraro accidit & sub verbo fortè notatum est) codices inter se consentire videantur, ea (nisi vehementer fallant me mei oculi) haberi eo modo & ijsdem verbis quibus à me citantur apud Clementem in illa priore editione. Quæ cum instituta sit ab eodé, iussu Sixti (vt ipse dicit sed falsissimè in titulo libri) vt non pauca præli vitia emendaret, quæ Sixtum, Rochã, aliósque viros doctissimos præterierant, quibus vnum hoc curæ fuit, vt Biblia quam emendatissimè cuderentur; ille, idem, Pontifex optimus, maximus, in illis, ipsis Biblijs habet multa loca in quibus a Typographis manifesto erratum sit: errata vero neque in textu neque in fine libri (quod magis frequens est) corriguntur. At Sixtus in omnibus exẽplaribus quæ ad manus meas venerunt, correxit multa calamo, vel sua ipsius manu vel aliorum (vt ipse testatur) in Præfatione sua, & in Indice quodam ea omnia collegimus in vnum, & notauimus. Hoc in Clemente fortasse apud aliquos mereatur reprehensionem aliquã; at illud sine dubio apud omnes laudem non vulgarem, quod tot loca in vulgata editione post tot Pontificum & annorum interualla, vindicauerit in libertatem, reuocauerit ad fontes, correxerit ad fidem codicum tam græcorum quam hebraicorum: verum supersunt adhuc multò plura corrigenda, veluti illud Ge. 3. vbi legitur, ipsa pro ipse, & decem ad minus sententiæ temere insertæ in vno libro Prouerbiorum Salomonis expungendæ præter decem millia verborum in vtroq; Instrumento, quæ differre quantum ad sensum à Græcis & Hebræis fontibus Chaldaicoq; Paraphraste obseruatum est, & annotatum iampridem à Louanensibus in notis marginalibus. Hæc omnia quoniam iam tandem aliquando sine timore ab erroribus & receptis editionibus tantum recedant vltro pontifices Romani (quam rem quam in partem accepturi sint viri docti, qui contrarium semper docuerunt verbo & factis planè nescio) magna spes est, futurum vt breui habeant populi Christiani iussu ipsorum, primò Biblia Sacro-

ſancta, deinde opera Sanctorum Patrum (in quibus cardines omnium quæſtionum vertuntur) pura puta, purgata ab innumeris erroribus, & emendata ad verbum & ad literam. Oportet vt ſint ſcandala in hoc mundo (dicit Spiritus ſanctus) & eccleſia quamdiu militãs in hac terra (vt ſæpe Auguſtinus) non eſt ſine macula & ruga. Quid igitur fiet de nobis, ſi fontes habeamus ab ijs vel corruptos, vt ſerui Iacob, vel penitus intercluſos, vt Iudæi. Certè, certè, fieri non poteſt vt controuerſiæ quarum mouendarum ſicut librorum ſcribendorum nullus eſt finis, quietè ac pacificè pro bono totius eccleſiæ terminentur; cum aliud hi, aliud illi, & neutri quod verum eſt proferunt, ex mendoſis codicibus decepti. Deus miſericors, omnipotens pater, ſumme Paſtor, reduc iam filios tuos, ſicut oues errantes in hac valle tenebrarum ad viam veritatis: tu qui es via, veritas & vita hoc nobis clementer concede, quæſumus; vt ea ſimul agnita cognitaq; , te Deum Patrem & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, omnes, vnanimes, glorificemus: quibus cum Spiritu ſancto, ſit omnis laus, honor & gloria, & nunc & in ſecula ſeculorum, Amen.

T. I. beneuolo lectori. S. P. D.

ERrare poſſum, corrigi volo: magna eſt in mendis admittendis facilitas, præſertim cum de numeris agatur; his crebrò idque neceſſario vſi ſumus, propter differentes Sixti Quinti *&* Clementis *Bibliorum editiones circa verſus. Quæ res magnas mihi moleſtias peperit in ſecundis Collationibus: peperit, ſed ego has & multò graviores, Deo bene iuuante, feliciter deuorani. Errores ſi quis comiter mihi monſtrauerit, erit mihi longè gratiſſimum; confitebor, & quà potero emendabo. Vale, & mihi ſalutis tuæ neglectis interdum priuatis rebus meis ſtudioſiſſimo, animo aut lingua ſaltem fauc.*

24. Maij. An. D. 1600.